

www.economymagazine.bg

ИКОНОМИКА

брой 39 / юли 2014 г. / цена 5 лв.

ЖИВОТ
В МРЕЖАТА

ОПИТАЙ
КОУЧИНГ

ПИВО
ОТ ИЗБАТА

Иван Костадинов:

**Силната икономика
зависи от самите нас**

economic.bg

КМЕТА.BG

ПОРТАЛЪТ НА
БЪЛГАРСКИТЕ
ОБЩИНИ

www.kmeta.bg

ИКОНОМИКА

БРОЙ 39
ЮЛИ 2014

Списание „Икономика“
София 1463
бул. „Витоша“ 72
Телефони: (02) 852 9696
(02) 852 9699
e-mail: office@economymagazine.bg

ИЗДАТЕЛ

BRAND MEDIA
BULGARIA

Изпълнителен директор
БОЯН ТОМОВ

Главен редактор
НЕВЕНА МИРЧЕВА

Счетоводство
СОФИЯ СТРЕЛКОВА

Реклама и Маркетинг
АСЕН ЛАНЗОВ
РАДОСТИНА ВЕЛИНОВА
ЮЛИЯНА ВАСИЛЕВА

Редактор
ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Автори
АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ
АНА НЕДКОВА
БОГИНЯ ВЕНЦИСЛОВОВА
БОЖИДАРА ИВАНОВА
ЛЮДМИЛ ЗАХАРИЕВ
НИКОЛАЙ МАРЧЕНКО
СТИЛИЯН ГРЕБЕНИЧАРСКИ

Дизайн
АНТОН КОВАЧЕВ

ФОТО
СТОЯН ЙОТОВ
ФОТО КОРИЦА
АЛЕКСАНДЪР НИШКОВ

Печат
АЛИАНС ПРИНТ

Разпространение
„БРАНД МЕДИЯ БЪЛГАРИЯ“

8 Живот в мрежата

Светът и битът ни се цифровизират и тази промяна е необратима

42 Фелипе - монарх на надеждата

Новият крал на Испания трябва да върне доверието в институциите след кризата в страната

32 Краят на евтината работна сила

Недостигът на кадри е бомба с часовников механизъм, която вече гръмна

50 Индустриалните зони чакат инвеститори

В Божурище, Телиш и Бургас са предвидени 153 млн. лева инвестиции и 1650 нови работни места

66 Мебелните пъзели на Praktrik

Магията на сглобките въвлеча потребителя да участва в създаването им

78 Опасните геопатогенни зони

В жилището и в офиса има места, които може да съсият здравето на всеки

ТЕ ГОВОРЯТ

8 - Живот в мрежата

ИНТЕРВЮ

24 - Иван Костадинов:
Силната икономика
зависи от
самите нас

ПАЗАР

32 - Краят на евтината
работна сила

ТРЕНД

35 - Технологиите
променят пазара
на труда

ИКТ

38 - Информационните
технологии
подобрят живота ни

КОРОНА

42 - Фелипе -
монарх на
надеждата

УПРАВЛЕНИЕ

46 - Монополът на
здравната каса
трябва да отпадне

РАСТЕЖ

50 - Индустриалните зони
чакат инвеститори

РЕГИОНИ

54 - Смолян може
да е лидер в
биоземеделieto

НА ФОКУС

56 - Маркетингът
в общината

НОУ-ХАУ

58 - Опитай коучинг

ИНОВАЦИИ

62 - Пиво от избата

СТАРТЪП

66 - Мебелните
пъзели
на Praktrik

В КАДЪР

70 - Светът на
визуалните ефекти

ЕКΟΣВЯТ

74 - Гинко билоба -
пазителят
на надеждата

ЗНАНИЕ

78 - Опасните
геопатогенни зони

84

Технологиите не са от вчера

Старите идеи се възраждат по нов начин, стига времето им наистина да е дошло

90

Африканския лъв Ашиш Такар

32-годишният предприемач е преживял геноцида в Руанда, няма диплома дори за гимназия, но вече е най-младият милиардер на Черния континент

96

Майкъл Джордан вече е милиардер

Успешни инвестиции направиха от легендарния баскетболист най-богатият спортист в света

102

Хип-хоп легендата Dr.Dre

Създателят на гангста рапа показва непогрешим бизнес нюх, който го направи не само един от най-успешните продуценти в жанра, но и най-богатият музикант изобщо

106

Словенските суперколи Tushek

Преди 2 години Альоша Тушек обра оваците с Renovatio T500, а сега е готов и с подобрената версия - T600

118

Пъстрата магия на Боливия

Съчетание на контрастите, най-бедната държава в Южна Америка има неповторима атмосфера, смесица от духа на инките, коката и разредения въздух високо в планините

РЕДАКЦИОННО

В мрежата

Цифровото бъдеще за много хора по света е вече настояще. Днес дори най-малките са на „ти“ с новите технологии, а светът ни е немислим без умните устройства. Технологиите събориха много бариери и направиха света глобално село, където информацията може да достигне от точка А до точка Б буквално на мига. Днес средностатистическият човек притежава поне две вещи, свързани към глобалната мрежа, а само след година се очаква бройката да нарасне до 7! Така след броени години всяко нещо от ежедневие то ни ще има дигитална връзка. Но готови ли сме да живеем по този начин, който безспорно, освен своите много предимства, крие и редица рискове – за сигурността на информацията, за защитата на личните ни данни и дори нашите самоличности, за уменията, които ще се изискват в бъдеще от всеки, за да остане свързан в мрежата. По темата за дигиталното ни ежедневие и какъв ще бъде светът ни утре с все по-голямото интегриране на технологиите в живота ни, говорят експертите в нашата основна тема на броя.

Лятното юлско издание изобилства и с приятно-полезни за ваканцията разкази за трудната съдба на най-младия милиардер на Африка, за предизвикателствата пред новия испански крал Фелипе VI, за възхода на един продавач на обувки до позицията на най-състоятелния филипинец, за пътя на две момчета от гетото - Доктор Дре и Майкъл Джордан, до банковите сметки с 10 цифри.

Приятно четене!

НЕВЕНА МИРЧЕВА
главен редактор

ТЕХНОЛОГИИ

- 80 - Apple настъпва на мобилния фронт
- 82 - Маркетинг в малките социални мрежи

РАЗВИТИЕ

- 84 - Технологиите не са от вчера

НАУКА

- 88 - Учени създават симулатор на Земята

ЛИДЕРИ

- 90 - Африканския лъв Ашиш Такар

БИОГРАФИИ

- 94 - Хенри Си - филипинският крал на търговията

ФОРТУНА

- 96 - Майкъл Джордан вече е милиардер

УЧЕНИЕ

- 98 - Христо Михайлов: Айкидо е пътят към върха

ВЪЗХОД

- 102 - Хип-хоп легендата Dr.Dre

АВТО

- 106 - Словенските суперколи Tushek

ТЕСТ ДРАЙВ

- 108 - Новият Nissan Qashqai - сигурен и удобен

ДИЗАЙН

- 110 - Дрехи с характер

ГАЛЕРИЯ

- 112 - Едно друго място

АРТ

- 114 - Картини от сънищата

ПЪТЕШЕСТВИЕ

- 116 - Пъстрата магия на Боливия

200 000 евро за иновативни проекти

„Асарел-Инвестмънт“ ЕАД в партньорство с „Инниммо Аг-Вайзърс“ обявяват конкурс за набиране на иновативни бизнес проекти. До три проекта ще бъдат подкрепени под формата на дялова инвестиция, с общ фонд 200 000 евро. Кандидатите трябва да представят иновативна идея с висок потенциал на реализация в някои от следните сектори - минна индустрия; преработвателна индустрия; компоненти и системи за енергийна ефективност и ВЕИ; химическа промишленост; рецикли-

ране на отпадъци и опазване на околната среда; електроника, електрически двигатели. Иновативната бизнес идея трябва да е продукт, процес, услуга или бизнес модел, който представлява технологична новост с полезен ефект и задоволява реална пазарна необходимост на българския пазар. Продуктът/процесът/услугата трябва да бъде на пазара не повече от 2 години. Крайната дата за подаване на документи е 31 октомври 2014 г., а сайтът на конкурса е www.asarel-contest.com.

Конкурс за лого на наградите „Джон Атанасов“

Администрацията на Президента обяви конкурс за лого на състезанието за млади учени за наградите и грамотите „Джон Атанасов“ за забележителни постижения в сферата на информационните и комуникационните технологии. Отличията се връчват от държавния глава от 2003 г. в

подкрепа на обещаващи български изследователи. В конкурса за лого на отличията могат да се включат графични дизайнери с въображение и добри идеи. Изборът ще бъде направен от специализирана експертна комисия, победителят ще получи плакет и грамота от Президента на Република България. Ще бъдат връчени и две поощрителни награди. Конкурсът е отворен до 31 юли 2014 г. Комплектът документи се подава на имейл адрес nagrada@johnatanasoff@president.bg или на адрес: София, бул. „Дондуков“ №2, за конкурса за лого на отличията „Джон Атанасов“.

Раздадоха първите призове „Икономика на светло“

За първи път раздаде наградите „Икономика на светло“ Асоциацията на индустриалния капитал в България. Министерският съвет получи приза в категорията „За нормативен акт или административна практика, които водят до ограничаване на сивата икономика и подобряване на бизнес средата“. Тя бе присъдена за възстановяване в срок на дължимия ДДС и ускоряване процеса на разплащане към бизнеса по изпълнени обществени поръчки и проекти по оперативните програми. Победител в ка-

тегория „За личност или организация, допринесла за ограничаване и превенция на неформалната икономика посредством активна позиция“ стана Икономически и социален съвет на Република България. Мотивът за избора бяха действията и цялостната роля на Съвета за подобряване на гражданския диалог.

В категорията „За журналист или медия, допринесли за промяна на обществените нагласи към нетърпимост към неформалната икономика“ наградата получи „България Он Ер“.

Персонално банкиране

Ние знаем как пиете кафето си, защото познаваме Вас и Вашите нужди

Ние Ви познаваме лично, защото сте важни за нас. На Ваше разположение в цялата страна са експерти Персонално банкиране, които Ви гарантират бързо индивидуално обслужване и професионални съвети, съобразени с Вашите конкретни финансови нужди и изисквания.

Банкиране с персонално отношение

От услугата „Персонално банкиране“ може да се възползват всички български и чуждестранни граждани, които отговарят на съответните критерии.

www.postbank.bg | ☎ * 7224

Решения за твоето утре

ТЕ
ГОВОРЯТ

Живот в мрежката

**Светът и битът ни се
цифровизират и тази
промяна е необратима**

ТЕ ГОВОРЯТ

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Най-добрият начин да предскажеш бъдещето е като го създадеш, твърди Ейбрахам Линкълн. Човечеството все по-уверено навлиза в информационната ера, цифровото бъдеще е вече настояще. Създава се новата дигитална реалност. Само преди години родителите се питаха дали да дадат мобилен телефон на децата си, а днес дори най-малките със завидна лекота боравят със смартфони и компютри. Комуникациите не са това, което бяха. Глобалната мрежа е мястото, където търсим и публикуваме всякаква информация. Социалните мрежи станаха новият интернет феномен и броят на хората в тях лавинообразно расте. Необходимостта от общуване се оказа най-мощният двигател на цифровите технологии.

Фактор в новата реалност е
интернет на нещата

- ежедневно употребявани вещи като телефони, автомобили, домакински уреди и др. да имат безжична връзка с интернет чрез интелигентни чипове, така че да са в състояние да събират и обменят данни. Днес среднестатистическият човек притежава поне две вещи, свързани към глобалната мрежа, и се очаква до 2015 г. този брой да нарасне на 7, а количеството на безжично свързаните устройства в света да достигне 25 милиарда. До 2020 г. общият им брой може да се удвои. Това означава, че занапред множество неща от ежедневието ще имат дигитална връзка помежду си. Например, ако университетски преподавател отмени сутрешна лекция поради заболяване, би могло настройката на будилниците на студентите автоматично да се промени, така че те да спят час повече. Ако човек в напреднала възраст забрави да глътне важно хапче, близък член на семейството ще получи

съответно известие, така че някой да провери дали всичко е наред.

Интернет, комуникационните и информационните технологии се развиват изключително бързо, но публичните сектори като образование и здравеопазване бавно реагират на тази промяна и не правят опити да наваксат изоставането. Най-младото поколение не познава времето без интернет, без смартфони и компютри и не иска да си представи живот без тези придобивки, които за него са така естествени, както въздуха и водата. Те ще намират

цифрови решения

на редица проблеми. Такива таланти трябва да се откриват и да се развиват. Ако успеем да ги закръжим в страната, те ще дадат принос към разрастването на ICT бизнеса, който ще увеличава присъствието си на глобалните пазари.

Информационните и комуникационните технологии са новата възможност за създаване на работни места за най-младото поколение, което страда от липсата на заетост. Предизвикателствата, пред които технологиите ще ни изправят, станат повод за създаване на Дигитална национална коалиция (ДНК) в България. Тя е част от усилията на Европейската комисия (Grand Coalition for Digital Jobs), която търси начини за решаване на проблема с прогнозираната липса от близо 900 000 специалисти в страните от ЕС до 2020 г., заети в областта на информационните и комуникационните технологии. Координатор за България на тази общоевропейска инициатива е нашият дигитален шампион Гергана Паси, президент на Паневропа-България. Целта на ДНК е повече хора да развиват дигитални умения, независимо от своята възраст и местожив-

вее. Факт е, че при наличието на такава висока безработица расте гладът за специалисти, подготвени да работят в ICT сектора, а цяла Европа, в частност и България, изостава със своя отговор на този вече наличен проблем. Ето защо коалицията обединява публични институции, компании, университети и неправителствени организации, които заедно да подсилват комуникацията помежду си и да предлагат конкретни решения. В София беше подписан меморандум с цел съвместни действия, които да доведат до преодоляване на кадровия проблем и подобряване на общата компетентност при ползване на „интернет на нещата“.

Данните от Рейтингова система на висшите училища в България показват, че през учебната 2013/2014

В НАШИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ

се обучават около 17 хил. студенти

в специалности, свързани с ICT сектора. Това е 6-7% от общия брой на студентите в страната и те формират третото най-масово направление на подготовката след икономика, администрация и управление, информира Георги Стойчев, изпълнителен директор на Институт Отворено общество. За сравнение, близо 4 хил. е броят на българските студенти, които учат медицина, където също има недостиг на кадри. В последните пет години са завършили около 13 хил. студенти, готови да се вляят в IT и комуникационния бизнес. От тях 80% работят в България, което означава, че след завършване на висшето образование няма голямо изтичане на талант. Това може да се дължи на обстоятелството, че IT секторът предлага добри работни места и привлекателно заплащане. Оказва се, че завършилите информатика в СУ са хората с най-висок осигурителен доход у нас сред всички групи висшисти. Безработицата сред хората с такова образование е 3,5%. Тя е по-ниска сред висшистите като цяло, докато при успешно дипломираните се медуци е 0%. ICT секторът създава подходящи работни места, но опасението според Стойчев е, че това се отнася само за София, а не за цялата страна. Безработицата сред завършилите информатика в СУ е 1%, докато при техните колеги с дипломи за същата специалност от Русенския университет е 7,5%. Около 90% от завършилите СУ работят на позиции, за които се иска висше образование, а едва 30% от дипломираните се в Бургаския свободен университет са на такива позиции. Близо 65% от завършилите информатика в СУ са в IT сектора, а едва 10% от възпитаниците на Русенския университет са намерили работа в такива компании. Най-често срещаната професия сред хората с дипломи по информатика от Шуменския университет е... продавач. „Има съществено

РЕГИОНАЛНО РАЗДЕЛЕНИЕ

Подготовката по информатика извън столицата обаче не бива да се пренебрегва, тъй като там учат половината от студентите по тези технологични специалности. Не е ясно дали става дума за липса на мобилност на бизнеса и на работната

сила, или е проблем, свързан с качеството на обучение – това е въпрос, на който трябва да се намери отговор. И още един факт от тези диспропорции - заплатите на IT инженерите, учили в София, са два-три пъти по-високи от дохода на колегите им извън столицата”, посочва Георги Стойчев.

София е третото най-добро място за стартиране на дигитален бизнес на Стария континент, сочат проучванията. И в последните две години се наблюдава бум на технологичните стартапи. В България близо 40 хил. души работят в IT сектора, който вече има принос от 6% в брутния вътрешен продукт на страната, като половината се дължи на аутсорсинг. Само след няколко години 95% от професиите ще изискват дигитални умения. Очаква се такъв да е и процентът на видео съдържанието в интернет. Успехът на много от хората на свободна практика все повече ще зависи точно от това дали са

НА ГРЕБЕНА НА ТЕХНОЛОГИЧНАТА ВЪЛНА

Рекламата започва да става все по-дигитална, QR кодовете са само един щрих от тази промяна.

Въпреки че на институциите у нас не им се ще да излязат от аналоговата ера и да станат активен фактор в обновлението, средното ниво на дигиталните умения постепенно се повишава, независимо от пасивността и на образователната система. Расте проникването на електронната търговия и на е-услугите, а електронното правителство бавно и мъчително се развива. Няма обаче как да се постигне осезаем икономически растеж, ако икономиката и общественият живот не са в крак с цялостната цифровизация и технологичен развой. В България много се говори как „трябва”, декларират се цели и добри намерения, а е крайно време да се премине към практическото им прилагане. Искане се обаче политическа воля, която е в най-голям дефицит.

Списание „Икономика” потърси мнение от водещи специалисти за предизвикателствата, които цифровизацията поставя пред т. нар. информационно общество.

ТЕ ГОВОРЯТ

Вени Марковски:

Страните, които възприемат най-новото, напредват много бързо

Сигурността и неприкосновеността на личния живот в интернет са основни предизвикателства

Вени Марковски е 46-годишен, завършил е право в СУ „Св. Климент Охридски“, основател и председател на Интернет общество-България, както и на някои от първите компании в сферата на интернет бизнеса. От 2005 г. живее в САЩ.

осподин Марковски, навли-
заме все по-уверено в ди-
гиталната ера. Прег какви
предизвикателства ще се изправя-
ме занаягред в тази информацияна
среда?

- Има няколко големи предизвика-
телства и няколко от тях ще про-
дължат да ни занимават в близките
години, а може би и десетилетия.
Едното е сигурността в интернет.
Другото е неприкосновеността на
личния живот на хората в мрежата.
Третото е по какъв начин ще се у-
правлява интернет. Мнозина си ми-
слят, че проблемите са свързани с
компаниите като „Фейсбук“ или „Гугъл“,
но аз бих им напомнил за Myspace,
Geocities или CompuServe. Услугите
и сайтовете имат имена, но тези
имена може нищо да не значат след
няколко години. Предизвикателство-
то е как да запазим интернет сво-
боден, отворен и даващ възможност
за развитие на човешкото въображе-
ние, както и за реализация на някои
от нашите мечти в реалния свят.

- Информационните и комуника-
ционните технологии се развиват
динамично. Как това променя жи-
вота на земята и какви новости
по ваша информация се очаква да
придобият масовост в предсто-
ящото десетилетие?

- Много трудно е да се предска-
же какво ще има след десет години.
Помислете само, че преди десет го-
дини нямаше „Твитър“, „Гугъл“ беше
все още частна компания, а почти
никой не знаеше за „Фейсбук“. Но,
както казах и по-горе, да оставим
имената... никой не говореше за со-
циални мрежи, за общуване в такива
размери, за революции, организирани
през интернет, за набиране на сред-
ства за добри (или лоши, разбира се)
каузи и т.н., и т.н. Това, което за-
белязваме и вероятно ще продължи,
е да виждаме интернет все повече
и повече в мобилните устройства –
телефони, планшети, часовници и кой
знае какво още. Малцина се замис-
лят над факта, че днешният мобилен
„умен“ телефон има повече компю-

търна мощ, отколкото компютрите,
които изпратиха човека на Луната.
Да не говорим за това по какъв
начин се промени възприятието за
компютъра от страна на потреби-
телите, които преди десетилетия
играехме на игри като Snakebite или
Castle Wolfenstein. Впрочем една от
най-известните по онова време игри,
която все още се произвежда, е ру-
ската Tetris. Тя празнува 30 годиш-
ната си на 6 юни т.г. Но днес може
да се играе онлайн по целия свят.
Между другото, ако погледнете как
е изглеждал прототипът на първия
iPhone по време на представянето
му от Стив Джобс, ще установите,
че дори и тогава не е било ясно как-
во може да се случи с този телефон-
компютър.

- Как новите технологии променят икономиката и какви характеристики ще има технологичната икономика на близкото бъдеще?

- Едва ли има човек, който да се
съмнява, че технологиите промени-
ха икономиките на страните, които

”

Информацията в облака е уж надеждно защитена, докато... не бъде изгубена

“

се решиха да се възползват от тях и да ги въведат масово, разбира се. На онези, които позволиха на частната инициатива да процъфтява, на онези, които инвестираха в развитието и навлизането на технологиите – на тях се падна пионерската роля по разработването на новите идеи, съответно, при тях се оказаха и най-сладките плодове. Всъщност страните, които не обновиха своите производствени процеси, които не въведоха новите технологии, останяха много бързо от останалите. Обратното – онези, които възприеха най-новото, напреднаха много бързо. Вземете за пример Южна Корея или Естония. Сравнете ги със Северна Корея или България.

- Обемът на цифровата информация расте експоненциално. Тя трябва да се обменя с все по-висока скорост, да се обработва бързо и да се съхранява надеждно. Какви са рисковете за сигурността на информацията, а и на самите потребители?

- Рисковете са много. Въпрос на време е компютърът на всеки потребител да бъде компрометиран или, казано на жаргон, хакнат. Информацията в „облака“ е уж надеждно защитена, докато... не бъде изгубена. Имайте предвид, че някои компании местят информацията ни всеки ден, за да се възползват от по-добрите условия – между които е и по-ниската цена на тока през нощта. Така данните ви може да се

намират постоянно... в тъмната половина на планетата! Има и други неща, за които малцина се замислят – например, какво ще стане с текстове, писани на програми, които вече не се произвеждат, а никои не си е направил труда да запази оригиналите в някакъв отворен файлов формат.

- Изграждането на информационно общество е процес във времето, който изисква и коренна промяна на образованието. Как да се извършва това обновление на образователната система и на методите за преподаване?

- Които може да отговори... Не – мнозина можем да отговорим на този въпрос, но не съм видял до този момент нито един човек, който да е успял да отговори и да обнови образователната система. Парадоксът е, че живеем в XXI век, а се учим по каноните на образованието, каквото е било през Възраждането... Караме учениците да зубрят информация, която те забравят тутакси след изпита, а не да мислят и да знаят

как да намерят необходимото в мрежата. Даваме за пример не Стивън Хокинг, а някои наш модерен Бай Ганьо. Учителите не разполагат със средства за купуване на елементарни уреди за експерименти, а искаме да развиваме наука. Каква наука ще развием, ако в класната стая най-модерният уред е напукана епруветка? Преди години си спомням в Химическия факултет на СУ отпускаха по 10 лв. за упражнения. За всички упражнения на един преподавател! За цялата учебна година!!

- Кои е начинът информационните и комуникационните технологии да се интегрират още по-успешно във всички сфери на човешката дейност?

- Те и сега се интегрират сравнително успешно. Дори и у нас това е факт. Но въпросът е, че огромна част от човечеството няма достъп до чиста вода и храна, да не говорим за канализационна система, та е доста трудно да се въведат ИКТ в техния живот. Бил Гейтс като че ли е постигнал повече за хората с купуването на милиони мрежи срещу комари, отколкото с всички свои други проекти. Да не говорим за това, че ние постоянно се оплакваме – имам предвид не само в България, а изобщо по целия свят. Електронното правителство не било добро, ако пък то е добро, нещо друго ще е лошо. Не можем да живеем по този начин, но въпреки това се опитваме. И така, постоянно недоволни, как искаме да успеем – не ми е ясно. По-скоро ясно ми е, че искаме, но не мисля, че ще успеем...

- Каква е вашата прогноза за дигиталния свят, в който ще живее човечеството през 2050 г.?

- Откак Ванга ни напусна, избягвам да правя прогнози, защото няма при кого да ги „проверя“, но ако се намери начин за „сваляне“ на човешката памет върху компютърни чипове, това вероятно би било нещо за 2050-а. Или дори свалянето под такава форма, че спомените и мислите да могат да оформят второто „аз“ на човека, което да живее дотогава, докато има енергия, с която да се захранва... Казвам нарочно това, защото човекът – бидейки временно на земята – е така устроен, че иска да живее вечно, без значение дали е умен или глупав, богат или беден... >

ТЕ ГОВОРЯТ

Акад. Кирил Боянов:

Да не забравяме, че Google все повече ни оглупява

Промяната в системата на образованието трябва да стане в цял свят, тъй като глобалната мрежа обхваща цялата земя

Акад. Боянов, навлизаме все по-уверено в дигиталната ера. Пред какви предизвикателства ще се изправяме занаят в тази информационна среда?

- Създаването на глобално информационно общество представлява преход към качествено нова организация на дейността на хората. Промените доведоха до появата на редица предизвикателства, които обусловиха нови тенденции в развитието на информационното общество:

- ✓ Разширяване възможностите на глобалната мрежа;
- ✓ Търсене на нови подходи за предаване на големи обеми от данни;
- ✓ Изследване на възможности за създаване на нови инструменти, гарантиращи сигурността на комуникациите и съхраняваната информация;
- ✓ Изисквания към образователния процес, който да е в крак с промените в информационното общество.

Същевременно се очаква възникването на нови проблеми:

✓ Информационно неравенство между хората в различните страни на света, което може да доведе до разслоеността на обществото;

✓ Информационна безопасност на човека, която може да бъде нарушена с манипулиране на неговото съзнание, с изкривяване на информацията за личния му живот, със създаване на заплахи към личното му пространство;

✓ „Информационен хаос“, който може да бъде създаден от престъпни групировки със сериозни последици за икономиката и международните отношения;

- Информационните и комуникационните технологии се развиват динамично. Как това променя живота на земята и какви новости се очаква да придобият масовост в предстоящото десетилетие?

- Информационната цивилизация създава принципно нови подходи и възможности за подобряване живота на хората, за развитие на творческите възможности, за решаване на глобални проблеми, свързани с екология, енергийни източници, про-

Акад. Кирил Боянов е заемал редица отговорни длъжности, сред които - ръководител на Националния учебен център по информатика, директор на Института по микропроцесорна техника, директор на Координационния център по информатика и изчислителна техника, преименуван в Институт по паралелна обработка на информацията при БАН. В периода 1987-1991 г. е бил главен конструктор на България по персонални компютри.

изводство на храни, здравеопазване и т.н. Бързата комуникация ще позволи вземане на навременни решения както на политическо ниво, така и в икономически аспект. Това ще доведе и до създаване на нова икономика, която значително ще подобри благосъстоянието на хората. Включването на различни типове обекти чрез различни типове сензори ще позволи спестяване на енергия чрез контролиране и следене на потреблението в световен мащаб, което ще доведе до минимизиране на енергийните кризи. Използването на възрадени чипове в животновъдството увеличава възможностите за следене на животните, контролиране на тяхното

”

Моята фантастична прогноза за 2050 г. е свързана с откритие на информационното поле

“

хранене, а оттам и на качеството на продукцията, която консумираме. Възможностите за предсказване на времето с качествени прогнози помага на земеделските производители. Наблюдава се постепенно въвеждане на нова парадигма за обществото, което ще трябва да преустрои и да промени своето битие и начин на мислене. Умните устройства навлизат все повече в нашия живот, защото предлагат удобства, подобряват нашата безопасност,

пестят време и пари, предлагат нови възможности, с които не сме разполагали досега. Съвременният човек следва да увеличи възможностите си както за по-бързо възприемане на информацията, така и за по-бързата ѝ обработка. Предвижда се два сценария. Единият е създаване на умения чрез целево обучение на група хора, т.е. формиране на „интелигентни командоси“. Другият е чрез

техниката на генното инженерство да се „култивират“ съвременните общества“. И двата подхода не предвещават добри очаквания. Може обаче да се изкаже хипотезата, че човешкият организъм ще се развива в посока към увеличаване възможностите за максимално възприемане и за все по-бърза обработка на информацията. Интернет разделя хората на търсещи забавления и силни усещания и на обогатяващи своите знания. Първата съвкупност ще оформи недообразована класа, или потребителската група. Другата част ще е образован елит, или интелигентно общество. Така ще се стигне до цифровото разделение между хората, „ножицата“ между бедни и богати ще се разтвори още

повече, което ще породи нов тип социални конфликти.

- Как новите технологии променят икономиката и какви характеристики ще има технологичната икономика на близкото бъдеще?

- Едно проучване на „Дженерал Електрик“ показва, че предстои значително увеличение на продажбите на дигитални устройства, което води към огромно нарастване на икономиката в развитите страни. Техният пазар през 2014 г. се оценява на трилиони долари. Икономиките на редица развити страни в това число САЩ, Германия, Южна Корея, Канада се подготвят за тази нова електронна инфраструктура, която позволява включване на милиарди устройства, използване на го-

леми масиви от данни, преминаване към виртуални машини с произволен достъп, използване на нови подходи при развитие на науката и подготовка за общество на технокрацията, в което природата на частната собственост ще претърпи определени изменения.

- Обемът на цифровата информация расте експоненциално. Тя трябва да се обменя с все по-висока скорост, да се обработва бързо и да се съхранява надеждно.

Какви са рисковете за сигурността на информацията, а и на самите потребители?

- Изминалите години показват, че едно от основните предизвикателства пред ИТ промишлеността е по-бързото съхраняване на по-голямо количество информация и нейното структуриране. Очаква се към 2015 г. глобалният капацитет, предоставян на центрове

за данни, да расте експоненциално на годишна база, достигайки 86 300 петабайта (1 петабайт = 1015 байта). За сравнение обемът на данните в центровете за виртуални изчисления (cloud) е достигнал 4000 ексабайта (1 ексабайт = 1018 байта). Една от важните характеристики на съвременните компютърни мрежи е огромният обем информация, която те пренасят, и тя започна да се идентифицира с понятието „големи обеми данни“, или big data. Те трудно се възприемат от човека. Все по-важно значение днес придобива сигурността на предаваните данни. Акцентът следва да се пренасочи от сигурност на мрежата към сигурност на данните, преобладаващи на точния получател. В

ТЕ ГОВОРЯТ

интернет пространството реалните неща се преобразуват във виртуални компоненти. Всяка личност или обект може да се локализира, агресира и опише. Потребителите на интернет са подложени на постоянни атаки. Мобилните приложения дадоха допълнителни възможности за контакти и разпространение на информация. Всичко това налага да се създаде солидна основа за защита на информацията, тъй като в противен случай ползите от придобивките, които предоставят все по-съвършените технологии, ще са ограничени. Най-сериозна заплаха за участниците в социалните мрежи е загуба на лична идентичност. Анализаторите на сигурността на мрежите отчитат, че основният процент на хакерските атаки е свързан с вмъкването на неверни данни в недобре защитени възли на мрежата. Въвеждане на огромно количество данни е възможно да предизвика информационен хаос, което изисква съответна превенция. Изграждането на информационно общество безспорно ще е процес във времето, който ще се развива с напредъка на науката,

”

*Създаването на
интелигентни
командоси и
на общество,
култивирано чрез
генното инженерство,
са бъдещата заплаха за
човечеството*

“

свързана с технологичните процеси и тяхното влияние върху политическия, икономическия и социалния живот на хората.

- Изграждането на информационното общество е процес във времето, който изисква и коренна промяна на образованието. Как да се извършва това обновление на образователната система и на методите за преподаване?

- Образованието ще е един от основните въпроси при преминаване към новите форми на обществено развитие. При това промяната в системата на образованието трябва да обхване целия свят, тъй като разпространението на информацията става по цялото земно кълбо в реално време. Това предполага, че жителите на Земята трябва да имат достатъчна подготовка за нейното правилно тълкуване и възможни приложения. Очаква се рязко изменение на професионалната насоченост. Време е да започне обучение на специалисти администратори, запознати с прогнози за развитие на новите направления и изисквания към отделните специалности в съответните университети и колежи. Реалните създатели на политики в учебните заведения невинаги са добри професионалисти, следящи динамиката на процесите, липсва им и финансова мотивация. Особено внимание следва да се

обърне на техническите и икономическите учебни заведения, където промените в технологиите и в бизнес процесите са значими.

- Кои е начинът информационните и комуникационните технологии да се интегрират още по-успешно във всички сфери на човешката дейност?

- Редица изследователи предупреждават, че прекомерното използване на социални мрежи причинява здравословни проблеми. Всекидневният контакт между голям брой индивиди на различна възраст, с различни професии и образование, с определени социални и обществени виждания ги откъсва от реалния живот и ги пренася в един виртуален свят. Не бива да забравяме думите на Николас Кар, според който Google все повече ни огулпява. Според неговата теория с увеличаване на обема на информация и чрез социалните мрежи стават изменения с нашите възприятия, а заключенията, които правим, са все по-непогресени, по-неструктурирани. Това води до съзнание, което привиква да работи с частична информация, с отделни факти и със сведения, които не са свързани помежду си. В резултат на това човек все по-трудно се справя с голям текст и с по-мощни композиции, които изискват определено време и внимание.

- Каква е вашата прогноза за

дигиталния свят, в който ще живее човечеството през 2050 г.?

- Дългосрочните прогнози в много случаи се оказват неточни. Така например 50-годишната прогноза, направена през 60-те години на миналия век, е предвиждала въздушни таксита, екскурзии до Луната, космически пътешествия и нищо за персоналните компютри и глобалните информационни комуникации. Това, което мисля, че ще се осъществи със сигурност, е увеличаване многократно на знанията, създаване на нови технологии, позволяващи прогресивно развитие на човечеството, така също и инструментариум за увеличаване продължителността на живота. Загадката за функционирането на мозъка до голяма степен ще бъде изяснена. Не изключвам негативни събития с катастрофални последици, тъй като в глобалното информационно общество социалните мрежи може да позволят появата на политически водачи, които да предизвикват необмислени конфликти. Ще се изкуша да направя и една малка фантастична прогноза, например откритие на информационното поле, по подобие на гравитационното и електромагнитното поле. То се разпространява със скорост, по-голяма от тази на светлината. Може би тогава някои от регистрираните параявления ще бъдат обяснени.

Гергана Паси:

Обществото ще става свърхпрозрачно

Предприемчиви хора ще правят мобилни приложения и софтуерни решения за всеки проблем

Осложно Паси, навлизаме все по-уверено в дигиталната ера. Пред какви предизвикателства ще се изправяме занапред в тази информационна среда?

- Предизвикателствата са в три посоки – инфраструктура, услуги и умения на населението

Гергана Паси е президент на Паневропа България, дигитален шампион на България, координатор и учредител на Дигиталната национална коалиция (ДНК), бивш министър по европейските въпроси и зам.-министър на външните работи в две последователни правителства.

да се възползва от тях. Традиционно интернет свързаността в България, особено в големите

”

Цели индустрии се променят завинаги - например издателската дейност, която претърпя революция с Amazon

“

градове, е на световно ниво. Ако обаче в нея не се инвестира дългосрочно, тази статистика може да се промени. Изоставяме с публичните онлайн услуги, популярни като електронно правителство. Същото важи и за дигиталната компетентност на българите. Нашите ИТ специалисти са на отлично ниво, но средният българин няма достатъчно базисни умения, които да му помогнат да е интегриран в дигиталната икономика. Това изисква целенасочени усилия и политики.

- Информационните и комуникационните технологии се развиват динамично. Как това променя живота на земята и какви новости по ваша информация се очаква да придобият масовост в предстоящото десетилетие?

- Още през 2013-а беше отчетено, че броят на мобилните телефони надхвърли броя на жителите на нашата планета. Все повече тези телефони ще са смарт устройства, около които гравитира ежедневието ни, за добро и за лошо. Чрез тях ще общуваме и споделяме, ще правим бизнес, ще учим, ще пазаруваме и т.н. Това няма как да не промени живота на земята. А то, от своя страна, естествено ни въвежда в епохата на свърхпрозрачното общество, за което трябва да сме готови с всичките последици. Следващото десетилетие ще е времето на масовото общуване чрез новите технологии. Иновации като 3D принтиране ще имат трансформиращо въздействие. И все по-естествено ще ни звучи перспективата да виждаме коли без шофьори например.

- Как новите технологии променят икономиката и какви характеристики ще има технологичната икономика на близкото бъдеще?

- Изчезват географските граници, така както ги познаваме от XX век. Добрата идея ще се бори за световно, а не локално признание. Качеството на живот ще расте, защото иновациите всъщност трябва да правят ежедневието ни по-удобно и лесно. Те ще имат обаче и съпътстващи неудобства – ако не се готвим за промяната, за някои от нас тя ще е болезнена – като загуба на работни места или професионална неудовлетвореност. Паралелно с това вече виждаме как цели индустрии се променят завинаги – вземете издателската дейност, която претърпя революция с Amazon, или музикалната индустрия. В следващото десетилетие такива промени ще настъпят и в публичните сектори като здравеопазване и образование.

- Обемът на цифровата информация расте експоненциално. Тя трябва да се обменя с все по-висока скорост, да се обработва бързо и да се съхранява надеждно. Какви са рисковете за сигурността на информацията, а и на самите потребители?

- Убедено мога да кажа нещо, валидно още от римското право – възможната злоупотреба по някакъв начин не следва да препятства употребата. Възможността чрез новите технологии някои да ни контролира е далеч по-маловажно от шанса да споделяме информация помежду ни. Тъй като компютрите традиционно карат масите да се страхуват от тях, тези рискове ще бъдат преувеличавани и използвани от недобронамерени или некомпетентни хора. Все повече ще чуваме и разбираме неща като облачни технологии, big data, интернет на нещата и т.н. Домът ни ще е свързан с колата, тя с офиса, той с нашия мобилен телефон и т.н., го където всеки от нас

индивидуално търси и желае тази свързаност.

- Изграждането на информационно общество е процес във времето, който изисква и коренна промяна на образованието. Как да се извършва това обновление на образователната система и на методите за преподаване?

- Първо трябва да спрем да говорим, че образованието е консервативна система и промяната там е нежелателна. Просто защото светът е различен днес и да твърдим, че класната стая трябва да е такава, каквато беше преди сто години, буквално е неадекватно и вредно. Нашите деца не познават епохата без интернет, без таблет и мобилен телефон и наличието им променя и качествата, и уменията, които искаме те да притежават. Новите технологии вече промениха смисъла на образованието – информацията е общодостъпна, а училището все повече трябва да създава умения, включително и дигитални. Разбира се, никоя промяна в класната стая не може да се случи без учителите ни да бъдат привлечени за съюзници. Тях трябва да убедим, че децата очакват нещо съвсем различно, прекарвайки класната стая в 2014 г. Път към това е инвестиране в обществен престиж на учителската професия и в ролята им на будители.

- Кои е начинът информационните и комуникационните технологии да се интегрират още по-успешно във всички сфери на човешката дейност?

- Много важно е публичните институции да презърнат промяната, а не да се страхуват от нея. Правителствата в Европа и по света все по-малко ще се разделят на леви и десни и все пове-

че – на открити и затворени, задулисни. Европа отдавна говори за отворени данни и открито управление. Ние все още сме в каменната ера на електронното правителство. Цялата информация, която не е секретна или не е лични данни, трябва да бъде на светло, в ръцете на предприемчиви хора, които ще започнат да правят мобилни приложения и софтуерни решения за всеки проблем. Гражданите ще се чувстват все по-овластени и ще искат да участват в процесите на вземане на решения. Политиците няма да могат да им откажат това право.

- Каква е вашата прогноза за дигиталния свят, в който ще живее човечеството през 2050 г.?

- През 2050-а няма да говорим за дигиталния свят, тогава всичко ще е дигитален свят. Интернет на нещата, 5G интернет ще бъде като въздуха, който дишаме, умните градове ще правят живота ни далеч по-качествен и чист, а дигиталните технологии ще бъдат начин на живот. Знанието ще е достъпно в още по-голяма степен и в реално време. Целият бум на технологиите ще прави още по-търсени моментите с приятели и природа във физическия свят. >

”

Нашите деца не познават епохата без интернет, без таблет и мобилен телефон. Това променя и уменията, които искаме те да притежават

“

Проф. Антони Славински:

Технологиите са новата разделителна линия

Има необходимост от умения с по-дълготрайно използваем ефект, за сметка на знанията, които са все по-лесно достъпни и все по-бързо променящи се

Проф. Славински, навлизаме все по-уверено в дигиталната ера. Пред какви предизвикателства ще се изправяме напред в тази информационна среда?

- Предизвикателствата ще дойдат от няколко посоки:

- ✓ Технологични новости – развойните лаборатории и центрове работят непрекъснато и ентузиастично и новостите ни заливат всеки ден;

- ✓ Неравномерно развитие – темповете на разпространение на цифровите технологии и свързаните с тях услуги са доста неравномерни за различни географски области, икономически зони, малцинствени групи и др. Може да се каже, че България вече е типичен пример за цифрово разделение между големи градове / туристически центрове и слабо населени селски райони;

- ✓ Злоупотреба с данни и достъп – електронното управление, електронната търговия и различните видове финансови трансакции, както и възможността за анонимно участие в цифровите мрежи са едно непрекъснато изкушение за злоупотреби и стремеж за заобикаляне на правилата. Като се

добави и фактът, че невинаги законната и нормативната рамка са на висотата на технологичните нововъведения и възможности, то картината става много драматична и борбата се води с променлив успех. Добре е да се каже, че инструментът „саморегулиране от страна на доставчиците на услуги“ е едно много мощно и недостатъчно използвано оръжие.

- Информационните и комуникационните технологии се развиват динамично. Как това променя живота на земята и какви новости по ваша информация се очаква да придобият масовост в предстоящото десетилетие?

- Това, което е характерно за последните 10-15 години, е, че всички компютърни и комуникационни съоръжения, както и хората, които ги ползват, са свързани в разнообразни мрежи. Сигурно днес мисълта на Декарт трябва да се перифразира: „В мрежата съм, значи съществувам“. Младите хора така са свикнали с това, че не го считат за новост. В тяхното съзнание Бог е сътворил света цифров и веднага е споделил това във Facebook.

Проф. Антони Славински е преподавател в Нов български университет. Работил е 22 години в Научноизследователския институт по съобщенията, бил е един от изпълнителните директори и вицепрезидент на БТК, отговарящ за проекта Digital Overlay Network. В периода 1997-1999 г. е председател на Комитета по пощи и далекосъобщения, след това до 2001 г. е министър на транспорта и съобщенията. От 1994-а е член, а от 2011 г. е и председател на Настоятелството на НБУ. От 2001 г. е почетен професор на НБУ и ръководител на департамент „Телекомуникации“ до 2011 г. Председател е на Асоциация „Телекомуникации“ от 2002 г.

От няколко години набира сила един нов феномен, наречен интернет на нещата (Internet of Things). Ако досега в мрежата зад всеки адрес стоеше определена личност, екип от хора или организация, управлявана от хора, то сега зад адресите стоят и неодоушевени предмети – леки коли, електрически инсталации, интелигентни къщи, соларни или вятърни инсталации и всичко, което можете или не можете да си представите. Те следят или управляват процеси, общуват помежду си или с хората, вероятно

но и ще поемат някакви отговорности. Друго, което може да се очаква, е използването на цифровите мрежи в много по-широк кръг човешки дейности и все по-тотално като време и място. Все по-широк става обхватът на електронното управление и обслужване, електронната търговия, социалните мрежи, дистанционното обучение, отдалеченото работно място и „номадския“ начин на живот и работа и много други явления. Все по-тоталното използване на цифровите мрежи обхваща масовата достъпност до безжични високоскоростни мрежи, глобалния характер на представяната информация, възможността за качествен машинен превод в реално време. Изобщо, премахване на всички бариери и трудности пред глобалното общуване.

- Как новите технологии променят икономиката и какви характеристики ще има технологичната икономика на близкото бъдеще?

- Най-характерното за следващите десетина години ще е „проникването“ на елементи от информационните и комуникационните технологии по хоризонталата във всички възможни сфери. Понятия като интелигентни градове (защо не и села), интелигентни къщи, интелигентни производства и комунални услуги очертават ясно тази тенденция. Трябва обаче да се подчертае и разбере, че това не е някаква модна тенденция или рекламен шум, а става дума за повишаване на ефективността и производителността. Тази тенденция, съчетана с глобализирането и преразпределението на пазарите, ясно очертава къде ще се води пазарната „война“ и какви умения и знания ще са необходими на лидерите...

- Обемът на цифровата информация расте експоненциално. Тя трябва да се обменя с все по-висока скорост, да се обработва бързо и да се съхранява надеждно. Какви са рисковете за сигурността на информацията, а и на самите потребители?

- Истина е, че обемът на цифровата информация расте главоломно. Истина е, че съгласно закона на Мооге броят на транзисторите на единица площ в интегралните схеми се удвоява на всеки 18-24 месеца. Вярно е, че скоростта на достъп расте непрекъснато, но най-важното през последните 20-ина години е, че изчис-

лителната и комуникационната техника поевтинява драматично и това позволи процесът на глобализация на мрежовото пространство да достигне и най-бедните и изостанали държави. Това, в крайна сметка, е ключът към глобализацията. Колкото до сигурността на информацията, както казах по-горе, борбата се води с променлив успех, като всички се надяваме и вярваме, че и законността ще побеждава...

- Изграждането на информационно общество е процес във времето, който изисква и коренна промяна на образованието. Как да се извършва това обновление на образователна-

*Мисълта на Декарт
трябва да се
перифразира:
В мрежата съм, значи
съществувам*

та система и на методите за преподаване?

- Въпросът е изключително актуален и по него работят както държавната администрация, така и училищата и университетите, а също и неправителствени организации. От това обаче не следва, че са постигнати кой знае какви добри резултати. По-скоро е създадена консенсусна обстановка, че са необходими спешни и ефективни действия. Най-общо казано, необходимо е да се актуализират учебните програми, така че да отговарят в максимална степен на дефинираните и искани от бизнеса компетенции на завършващите студенти. Трябва да се отбележи, че нараства необходимостта от умения, които имат по-дълготрайно използваем ефект, за сметка на знанията, които са все по-лесно достъпни и все по-бързо променящи се. Специално в сферата на ИКТ Европейската комисия е разработила госта подробна система за необходимите компетенции, изисквани от бизнеса. Разбира се, остава в пълна сила изискването да се работи в тясно сътрудничество с водещи местни и чуждестранни фирми, като се търси максимална ефективност и за двете страни.

- Кои е начинът информационните и комуникационните технологии да се интегрират още по-успешно във всички сфери на човешката дейност?

- Политическа воля, професионализъм и ресурсно осигуряване. Съжалявам за краткия отговор, но по-дългият отговор е десетина страници.

- Каква е вашата прогноза за дигиталния свят, в който ще живее човечеството през 2050 г.?

- От една страна, виждам свят на интелигентни хора, наблюдавани и контролирани от множество датчици, общуващи глобално без езикови и други бариери, занимаващи се с високотехнологични проекти, изправящи се непрекъснато пред нови предизвикателства, с великолепно здравно осигуряване и с основен жизнен проблем прехраната на нарастващото население. От другата страна са хора, отказали се от високите технологии, разчитащи на най-обикновено общуване, близо до природосъобразния начин на живот, занимаващи се с по-елементарни дейности, свързани отново с прехраната. За съжаление, не виждам пресечната точка между двата свята.

Петър Статев:

Ставаме зависими от цифровизираната информация

Битката за конкурентоспособност на нациите минава през образованост и умения за използване на технологиите

Осподин Статев, навлизаме все по-уверено в дигиталната ера. Пред какви предизвикателства ще се изправяме занаят пред в тази информационна среда?

- Информацията ни залива, но това само по себе си не е от полза – може да се превърне в предимство, ако човекът, фирмата, обществото имат система и инструменти за обработка на тази информация и са способни да правят изводи и да вземат решения в реално време.

- Информационните и комуникационните технологии се развиват динамично. Как това променя живота на земята и какви новости по ваша информация се очаква да придобият масовост в предстоящото десетилетие?

- Медиите – класически и модерни, управляват света чрез натиск върху хората, с новини от цял свят, които са истини или не, но винаги повишават нивото на стрес и загриженост. Добрата новина е, че новите медии и мрежовите общества дават алтернативни канали за проверка на информацията и за бърза реакция.

Динамиката на промените във всички аспекти на живота е толкова голяма, че само информирани и способни да превръщат информацията в познание ще успеят в глобалната битка за ресурси, пазари, влияние. В предстоящото десетилетие мрежите от интелигентни устройства (Internet of Things) ще променят живота на хората във всички аспекти – храна, облекло, медицина, развлечения, работа, пътуване, познание. Такива мрежи вече съществуват в Англия, САЩ, Азия. Първите взаимнообучаващи се роботи-хирурзи вече са факт.

- Как новите технологии променят икономиката и какви характеристики ще има технологичната икономика на близкото бъдеще?

- Технологиите създадоха съвременното понятие глобален пазар. Какво означава това? Всеки може да си достави необходимото – вещи, музика, филми от коя да е точка на света чрез порталите за електронна търговия – съвременните глобални пазарища. Същите технологии съхраняват защитената времева рамка

Петър Статев е председател на кълъстер „Информационни и комуникационни технологии“. През ноември миналата година беше избран

за вицепрезидент на Европейския институт за телекомуникационни стандарти (ETSI).

на всяка иновация – ако преди една технология имаше живот го няколко десетки години, сега това време е само месеци.

- Обемът на цифровата информация расте експоненциално. Тя трябва да се обменя

с все по-висока скорост, да се обработва бързо и да се съхранява надеждно. Какви са рисковете за сигурността на информацията, а и на самите потребители?

- Рисковете са във всички посоки:

1. Персонални данни – все повече ставаме зависими от цифровизираната информация за нашето обкръжение: кадастър, документи за самоличност и собственост, здравни данни, финансови данни и т.н.

2. Критична инфраструктура – въвеждането на интелигентни устройства за управление на енергетика, ютилити сектор, градски, железопътен и въздушен трафик, производствени мощности и други, изисква специално внимание върху достъпа и управлението на тези системи.

3. Мобилност – цялото ни общество е мобилно – работим, учим независимо къде сме и заради това имаме достъп до фирмени, публични, лични данни през свободни мрежи. Сигурността и управлението на мобилността, без ограничаване на вида устройство, е предизвикателна и изключително важна тема.

Необходимо е да бъдат приети национални приоритети

”
Възможно най-бързо трябва да премахнем бюрократите от училището и университета и там да се върнат просветителите и будителите
“

мети в изграждането на системи за национална сигурност, както и да бъде създавана лична култура за информационна сигурност и защита.

- **Изграждането на информационно общество е процес във времето, който изисква и коренна промяна на образованието. Как да се извършва това обновление на образователната система и на методите за преподаване?**

- На първо място, като образователната система възпитава свободолубие, мислене, здравословен начин на живот – въвежда ценности и едва след това учи – въвежда познание. Преди повече от 200 години Робърт Колидж в Истанбул е бил онази прогресивна и просветна среда, която е създавала лидерите на нашето просвещение. Днес възможно най-бързо трябва да премахнем

бюрократите от училището и университета и да създадем условия там да се върнат просветителите и будителите. Технологиите са само средство, а не цел в битката за образованост.

- **Кой е начинът информационните и комуникационните технологии да се интегрират още по-успешно във всички сфери на човешката дейност?**

- Битката за конкурентоспособност на нациите минава през образованост и умения за използване на технологиите. Живеейки в свързания свят (connected world, including Internet of Things) хората естествено ще използват достъпните технологии – както днес никои не се изненадва от самолети, кораби – морски и космически, мобилни устройства и т.н.

- **Каква е вашата прогноза за дигиталния свят, в който ще живее човечеството през 2050 г.?**

- Светът на хората, както и преди 10 000 години, ще бъде материален – храна, вода, грехи, вещи, градове, пътища, и т.н. Но ако държавите и обществата харчат по-малко за оръжия (тази година НАТО покани всички държави от ЕС да увеличат военните си бюджети) и повече за научни и технологични изследвания – то бихме могли да усвояваме енергийните ресурси на Земята много по-ефективно и безопасно; да живеем по-дълго и по-добре; да ликвидираме зоните на бедност, болести и огнища на тероризъм; да колонизираме близките планети.

Иван
Костадинов:

Силната ИКОНОМИКА ЗАВИСИ ОТ САМИТЕ НАС

Трябва да
има правила
на пазара,
но още
по-важно е
те да важат
за всички,
казва
генералният
директор
на НИС
Петрол ЕООД

Иван Костадинов е генерален директор на НИС Петрол ЕООД. Роден е през 1974 г. в Асеновград, магистър по икономика - специалност застраховане и социално дело в Университет за национално и световно стопанство. През 1996 г. стартира професионалната си кариера като мениджър продажби в строителния бранш. През 2002 г. е назначен в „Петрол“ АД като регионален мениджър, а от 2005 г. е главен директор Търговия и маркетинг и член на управителния съвет на „Петрол АД“. Заема длъжността генерален директор на НИС Петрол ЕООД за България от 17.06.2013 г. НИС (Нефтена индустрия Сърбия) е една от най-големите вертикално интегрирани петролни компании в Югоизточна Европа. Дейността на дружеството включва проучване, производство и преработка на нефт и газ, както и търговия на петролни продукти. С 56,15% руската компания „Газпром Нефт“ е основен акционер в НИС, а Република Сърбия - 29,88%. Компанията има две рафинерии - в гр. Панчево и Нови Сад, както и производствена единица за LPG в Елемир. НИС произвежда около 1.7 млн. тона масла и газ годишно. Освен в Република Сърбия, НИС се представлява чрез дъщерни дружества и представителства в Босна и Херцеговина, България, Унгария и Румъния, Хърватия в Русия, Туркменистан, Ангола, Белгия.

—н Костадинов, как бихте оценили развитието на веригата и пазарното позициониране на бранга Gazprom Petrol Station към момента?

- Обективността на такова оценяване изисква то да бъде дадено от потребителите. В нашия сектор - търговия и дистрибуция на горива, показател и критерии за оценка са реализираните продажби и потребителските предпочитания. Оценките колко успешни са пазарните мерки идват от клиентите, от потребителите на услуги и стоки. Основавайки се на това, мога да кажа, че навлязохме на пазара със сериозна заявка да представим на клиентите висококачествени горива на приемливи за потребителите цени. Това е пазарна политика, която следваме. Факт е, че постигнахме добра разпознаваемост на бранга и търсене на предлаганите от нас горива. Това е успешна първа стъпка, но ни предстои още много в развитието ни и като компания, и като верига.

- Какви са пазарните цели, които дружеството си поставя за 2014 г. и следващите няколко години?

- Първостепенна цел е развитието на търговската мрежа и налагане на бранга бензиностанции „Газпром“. В момента имаме 28 търговски

обекта, които работят под бранга „Газпром“ (Gazprom Petrol Stations). Приоритет остава откриването на нови обекти, обвързано с по-добро и плътно покритие на пазара. Успешно реализираме инвестиционната програма - до края на март отворихме пет нови бензиностанции, а за периода от влизането на компанията на пазара до края на март 2014 г. са инвестирани 69 000 000 EUR в развитие на търговската мрежа и закупуване на собствена складова база за съхранение на горива.

”

Имаме 28 търговски обекта, а от влизането на компанията на пазара до края на март 2014 г. са инвестирани 69 млн. евро

“

Имам удоволствието първо с вас да споделя добрата новина, свързана с придобиването на още четири нови обекта, които предстои да бъдат реконструирани и да работят под бранга „Газпром“ (Gazprom Petrol Stations) до края на тази година. За 2014 г. планираме отварянето на общо десет нови обекта.

Успоредно с това активно работим в посока на въвеждане на програми, насочени към крайните потребители и развитие на система за корпоративни клиенти.

Разширявайки нашата търговска мрежа в региона, интензивно се работи върху прилагането на интегрирана картова система в страните от региона. Като следствие, корпоративната карта може да се ползва в бензиностанции

„Газпром“ в Сърбия, Румъния, България, Босна и Херцеговина.
- **Какви са предимствата на компанията при навлизането на пазар, на който има вече доста, и то утвърдени играчи? Защо потребителят да избере бензиностанциите с бранда „Газпром“?**

- На първо място в нашата работа е подходът и комуникацията с нашите потребители. Ние сме ориентирани да дадем решение на всеки клиент, който се стреми да оптимизира разхода за гориво и гържи на високото му качество, защото от дългогодишния си опит на пазара на горива мога да споделя, че основен проблем е зареждане на горива с недобро качество на високи цени. Предимство на веригата е оптимално постигнатият баланс цена - качество на горивата, което я отличава и я прави привлекателна и предпочитана за потребителите. Това е работещата формула за мен по отношение на клиентите.

Целта на нашата компания е да предлага висококачествени горива, атрактивни продукти в отговор на потребителското търсене, като наложи един нов, висок стандарт на обслужване. За нас е изключително важно всеки, който веднъж е дошъл на нашите бензиностанции, да се върне и да стане наш партньор и редовен клиент.

- **Чие производство са горивата, които предлагате на българския пазар?**

- Горивата, предлагани в нашите търговски обекти, са основно от собствената ни рафинерия в Панчево (Република Сърбия), което мога да определя за предимство, особено когато говорим за контрол и качество на горивото. Рафинерията е закупена през 2009 г. и е с изцяло подновени и модерни технологии за производство на горива. Те отговарят на най-високите

Първостепенна цел е развитието на търговската мрежа и налагане на бранда бензиностанции „Газпром“, като премиум бранд, предлагащ висококачествени горива и висок стандарт на обслужване

станданти за качество в ЕС.

- **Българският потребител и до днес живее с усещането, че в България горивата са необосновано скъпи. Как ще го убедите, че няма картел между търговци, производители и вносители, и че няма начин потребителят да плаща за гориво чувствително по-малко?**

- Темата за цената на горивата е актуална навсякъде и мога да я определя като една от „чувствителните“ теми за хората. По-скоро тази тема е тясно обвързана с доходите на българина, отколкото със себестойността на горивото. Дори добрата новина, че цените на продаваните в България горива са едни от най-ниските в Европа бледнее пред факта, че сме последни по доход на глава от населението в ЕС. За съжаление цените на горивата в България са пропорционално свързани с цените на международните пазари, а не с доходите на на-

селението, и оттам идва тази неудовлетвореност у потребителите в страната. И в тази връзка искам отново да отбележа, че наш приоритет е да продаваме горива, които да осигурят по-нисък разход на гориво и да компенсират това негативно усещане.

- **Електромобилите са тема, която на приливи и отливи става актуална. Ще гоиде ли време, когато електрическите коли ще изместят сегашните?**

- Автомобилната индустрия е един от пазарните сектори, в които значителна част от годишните бюджети на компаниите се инвестират в посока иновации, техническо подобрене, развитие и оптимизация на автомобилите като цяло. Моите очаквания са скоро темата да бъде сред водещите, особено след като американската компания „Tesla Motors“ обяви, че пуска сегашните и бъдещите си патенти за отворени, както и обявените инвестиционни намерения от страна на индийска компания за производството на електромобили в Словакия.

Тази тема е по-скоро интресна, отколкото притеснителна за мен и се надявам да даде повече решения и алтернативи за хората.

- **Какъв според вас е автомобилът на бъдещето?**

- Безспорно очакванията ми са свързани с иновативни и модерни дизайнерски решения, максимален комфорт и удобство, безопасност, оптимизиране управлението и работата на автомобила. Ако трябва да обобщя - удобен, икономичен и екологичен.

- **В момента върви преразпределение на бизнеса с горива, кои са движещите фактори?**

- Нашият пазар е изключително динамичен с налагащата се в последните години тенденция

клиентите все повече да ползват услугите на веригите бензиностанции за сметка на единичните такива. Потребителите сами се убедиха, че ползването на верига бензиностанции им дава едно основно предимство - комплексен продукт на добра цена с гарантирано качество. Фактът, че бензиностанции „Газпром“ е най-младият появил се играч на пазара, ни дава едно основно предимство пред останалите вериги - да не допускате и повтаряме грешките на останалите вериги. Добрата информираност на потребителите е основна предпоставка за преразпределение на пазара, защото те са факторът, който определя потреблението. Ако говорим за преразпределение в сегашно и бъдеще време, ние изцяло залагаме на възможността клиентът да получи пълната информация за предимствата и недостатъците на всеки един участник на пазара и така да направи своя информиран избор.

- Как оценявате условията за бизнес в България като новонавлизаща компания?

- Развитието на всеки един бизнес е обвързан както с пазарната среда, икономически показатели и индикации, така и с нормативната база, административното устройство. Нещата са много комплексни и понякога не толкова пазарните условия възпрепятстват работата, колкото административната част. Много добре би било да има диалог, чуваемост и разбиране, тогава бихме постигнали баланс в отношенията бизнес-държава. Ясно е, че трябва да има правила на пазара, но още по-важно е да се създадат условия те да важат за всички без изключения.

- Какво отличава съвременния бизнес лидер?

- Ще си позволя да цитирам Том Питърс, който казва, че „Магическата формула, която

успешните компании са открили, е да се отнасят с клиентите като с гости, а със служителите - като с хора“. В контекста на вашия въпрос, мисля, че това изцяло припокрива моята представа какъв трябва да бъде и какво трябва да отличава съвременния бизнес лидер.

- Може ли, според вас, България да има силна икономика и от какво зависи това?

- Убеден съм в това. Погледнете нещата в исторически план - има много показателни примери. Нека да не забравяме много важен факт от нашата история, свързан с управлението на Стефан Стамболов и стабилното и бързо икономическо развитие на България, основано на три основни направления през осемте години, през които е начело на държавата - насърчаване на българското производство чрез активна протекционистка политика, привличане на чужди капитали, и най-вече - урегулиране на търговските отношения с други държави в изгодни за България рамки.

Много добре формулирана и ясна стратегия за успешно и стабилно икономическо развитие, гори и в контекста на днешната действителност.

Единствено мога да обобщя и да добавя, че всичко зависи само и единствено от нас.

- Какъв е Иван Костадинов откъм деловите ангажименти?

- Трудно ми е да говоря и оценявам сам себе си, но като цяло се определям като динамичен човек, обичам новостите, но в същото време се интересувам от всичко, свързано с българската история. Всичко иновативно и нестандартно е интересно за мен, особено когато има и е свързано с допълнителни бенефити - пестене на време, комфорт, бърза и директна комуникация. Футболят е моя голяма страст и винаги когато имам възможност, играя с приятели, като това е един от начините, по които се презареждам и отпочивам. Имам много приятели, на които се опитвам да отделя време, въпреки динамичната ми програма.

Но като цяло и в работата, и извън нея, се придържам към едно основно за мен правило - винаги да бъда себе си. Хората, които са близо до мен, които работят с мен, знаят това. И сега е моментът да благодаря на семейството и екипа ми за разбирането и подкрепата. **И**

Цените на горивата в България са пропорционално свързани с цените на международните пазари, а не с доходите на населението, и оттам идва неудовлетвореността у потребителите

Крайт на евтината работна сила

Недостигът на кадри е бомба с часовников механизъм, която вече гръмна

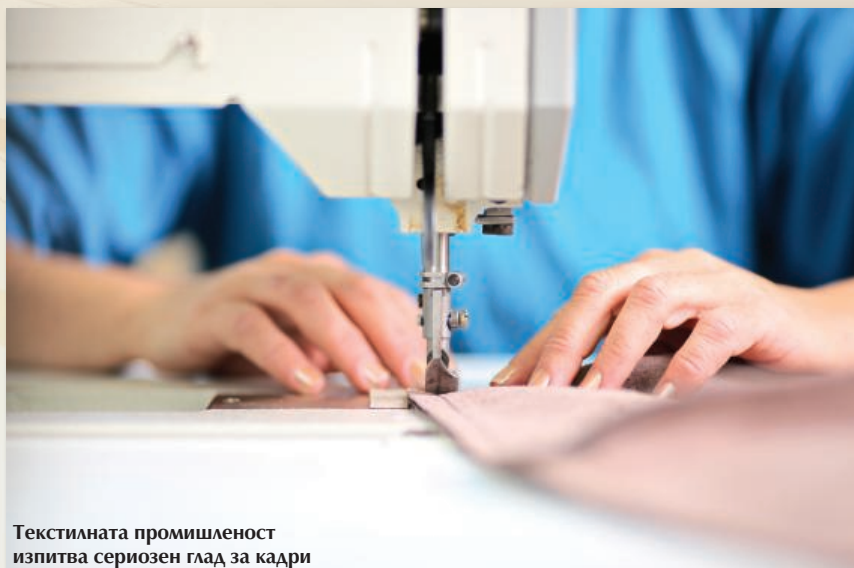
Безработицата расте, а същевременно се увеличава и недостигът на кадри – този парадокс на пазара на труда е характерен не само за България, но и за цяла Европа. Няма парадокс, а има липса на хора с необходимата квалификация, ще уточнят от компаниите за подбор и селекция на кадри. И този дефицит е не само в технологичната сфера, чието развитие все повече се ограничава от наличието на подходящи човешки ресурси, които да бъдат привлечени. Има глад за инженери, за счетоводители и финансисти, за аутсорсинг сектора, за специалисти по поддръжката на различни машини и съоръжения, за хора на всички нива, които да работят всеотдайно, а дори и за висш мениджмънт.

Текстилни фирми

остават без работници

алармираха от Българската асоциация на производителите и износителите на облекло и текстил. С 2% е намаляла заетостта в бранша през 2013 г., като основната причина за това е липсата на работна ръка. Общият брой на зетите в производството на текстил и облекло възлиза на 110 000 души, което прави този сектор втори най-голям работодател в България след държавната администрация.

Същевременно обаче чрез публикация в британското издание „Гардиън“ известни модни марки бяха обвинени, че печелят на гърба на шивачки в Източна Европа и Турция, които получават заплати пог минималните и чиито трудови права са потъпквани. Около 3 милиона работници в страни от Словакия до Грузия са евтината работна ръка за западни модни производители, твърди неправителствената организация The Clean Clothes Campaign. Шивачките, които изработват дизайнерско облекло за именити брандове, често са принуждавани да работят извънредно без допълнително заплащане. В България някои от тях за пълен работен ден получават по 129 евро месечно, което е под минималната работна заплата за 2013 г. и много под онова, което е необходимо за приличен живот, пише още „Гардиън“.

Текстилната промишленост изпитва сериозен глад за кадри

От всичко това става ясно, че дефицитът на подходящи кадри е

„монета“ с две страни

– на работодателите и на хората на наемния труг. Много от предприемачите, разбира се, не само в шивачки предприятия, твърдят, че са принудени да правят компромиси при наемането на работници и служители, тъй като повечето кандидати нямат нужната подготовка, а по-късно показват слаба мотивация за работа и липса на ангажираност. Те се заемат да ги обучат и квалифицират, хвърлят усилия и средства, след което някои от тези хора напускат, за да намерят по-добре платена работа. Особено по-малките фирми се превръщат в „ковачница“ за кадри, като по неволя стават безплатни обучители за големите компании у нас и зад граница. От друга страна обаче, много от хората на наемния труг страдат от липсата на работа, подходяща за тяхната квалификация. Особено в малките населени места безработицата е най-големият бич. Професионалисти със специфични учения, каквито имат шивачките например, се оплакват от изключително ниските доходи и тежките условия на труд, при които често не се спазва трудовото законодателство и регламент. Унизителното заплащане става причина да напускат и да търсят препитание зад граница.

Още преди началото на летния туристически сезон предсегателят на Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация Благой Рагин обяви, че се очакват проблеми

с работната ръка. Организацията поиска от социалния министър д-р Хасан Агемов България да издава

зелени карти

за работна ръка зад граница, което впрочем е стара идея, лансирана още преди кризата. Недостигът на персонал за туристическия бранш по Черноморието не бе избегнат и по тази причина бизнесът започна да вижда спасение в привличането на хора с български корен в Украйна, Молдова и Сърбия, които да работят в нашите курорти по морето. Търсят се кадри за всякакви позиции, но най-осезаем недостиг има за по-квалифицираните длъжности – главни готвачи, администратори и управители. Според запознати заплатите, които се предлагат, се движат между 800-1200 лв. за готвачите, администраторите получават 600-800 лв., а за по-ниските позиции, като камериерки, чистачи и миячи, възнаграждението е 400-500 лв. Сред основните причини за появата на този проблем се сочи ниското заплащане. То провокира засилената емиграция с цел работа в Западна Европа. Отварянето на трудовите пазари в Европа изтегля по-подготвените кадри навън. Пред сезонна и зле платена работа в България все повече хора предпочитат да си опитат късмета в държави с по-висок стандарт на живот.

Проблемът с квалифицираната работна сила е надвиснал със страшна сила над Стария континент. Освен високата технологична динамика има редица други причини – обрзавателната система не е >

като скачен съг с реалностите в икономиката и обществения живот, същевременно хората мигрират с цел по-високи доходи, а като се прибави и демографският срив, черните краски още повече се съгъстват. Като възможен изход от ситуацията се сочи, че по-възрастните служители са възможният ресурс, с който да се търси решение. Според проучване на International Longevity Centre UK Европа

че все повече хора работят нещо, за което или не са достатъчно отговорни, или са свърхквалифицирани. Според проф. Амос Вицтум от London School of Economics голямата част от хората разчитат на работата, за да получат някакви доходи. С технологичния напредък обаче голяма част от трудовия процес вече може да се осъществява от машини. Това се е случвало и преди – автоматиза-

вана максимално добре за справяне с дисбаланса по отношение на кадрите, с които се сблъсква бизнесът в страната. Според Надя Василева, управляващ директор на „Менпауър“ - България, хората бяха оставени сами да избират квалификация, която да се финансира с европейски пари. Не се изискваха гаранции, че това допълнително обучение реално ще подобри качеството на тяхната работа.

Недостигът на медицински кадри, например, продължава да става все по-осезаем, тъй като не бе намерен начин да се пресече тенденцията всеки ген поне един български медик да заминава на работа в чужбина. Възрастното население относително се увеличава заради нарастващата продължителност на живота и ниската раждаемост. Според Надя Василева с подходящи курсове редица хора, търсещи работа, биха могли да се квалифицират за рехабилитатори или болногледачи. Но това е политика, която е в прерогативите на гържавата.

Квалифицираните кадри трябва да са организирани в система с

по-адекватно заплащане

препоръчва Надя Василева. Особено в публичния сектор това е в ръцете на гържавната и общинската власт и чрез финансовите стимули може да решават редица проблеми. Скъсаната връзка между бизнеса и правителството води до кадрови недостиг в много сфери. Ако не се даде възможност на чужденци да се включат в нашия трудов пазар, скоро икономиката ще забуксува, тъй като няма да има достатъчно местни хора, прогнозира в „Менпауър“. Пенсионната възраст също трябва да се увеличава, като се промени и начинът на работа съобразно възрастта, здравословното състояние и нивото на компетентност на хората. Няма съмнение, че „дупката“ от кадри за икономиката може да се покрие с кадри от чужбина или от страната, като се реши казусът с техните разрешителни за работа, съответно и с квалификацията им. Време е за спешни мерки, недостигът на работна сила е бомба с часовников механизъм, която вече гръмна. **И**

И тази година не достигат сезонни работници по морето

рисува остър недостиг на работна ръка и растящо бремe върху пенсионната система. Това ще се случи, ако при увеличаващата се продължителност на живот и рекордно ниските нива на раждаемост не бъдат взети конкретни мерки за стимулиране на хората да работят до по-късна възраст. Дефицитът на работна сила може да бъде отчасти решен и с помощта на имигрантите.

Към дисбалансите на трудовия пазар има и друга гледна точка. Важна тенденция е постоянно

растящото разминаване

между уменията на хората и наличните работни места. Това означава,

цията кара хората да се преместват от селското стопанство в производството, а по-късно от производството да се насочат към услугите. Но сега компютрите и технологиите застигат и сферата на услугите. Въпросът е колко дълго тази динамика може да продължи. Вечно ли ще трябва да измисляме нови начини, за да получаваме заплатата и да си осигурим прехраната, е риторичният въпрос на проф. Вицтум.

И ако се върнем към проблема с работната сила в България, ще се убедим, че за него се алармира от години, но от страна на управляващите липсва нужната чувателност. ОП „Човешки ресурси“ не бе използ-

Технологиите променят пазара на труда

Още от времето на първата индустриална революция иновациите са закривали хиляди съществуващи работни места и са откривали не по-малко нови. Въпросът е как да се адаптираме в тази динамична обстановка

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Тревожите се, че бързото развитие на технологиите може в недалечно бъдеще да ви лиши от работното ви място, тъй като работата ви ще може да се извършва от компютър? Не сте единствените. Още преди малко повече от два века британските производители на облекло са започнали да се тревожат, че навлизащите механични ста-

нове ще отнемат работата им и дори са организирали движение, популярно с названието „движението на лудитите“. Те са твърдели, че новите автоматизирани тъкачни станове не само ще отнемат хляба им, но и ще превърнат производството на грехи в недостойна дейност, създаваща нискокачествена продукция.

За известно време около 1810 г. лудитите действително са се наложили като важен фактор в района на Нотингам, унищожавали са производствени машини и са принудили много от тогавашните собственици на първите индустриални предприятия да инвестират >

сериозни суми в сигурността им, а сред жителите на много британски градове се е зародила аналогията с Робин Худ. За няколко години английската армия сложила край на движението, а много от бунтовниците срещу прогреса отишли на бесило. С течение на времето обаче названието „лудити“ се е запазило и се е превърнало в нарицателно за хора, които се обявяват против възхода на новите технологии или за такива, чиито работни места са заплашени от навлизането на иновациите. Някои го използват в негативен контекст, описвайки лудитите като изостанали и неефективни членове на обществото, а други, като певеца Елтън Джон например, дори се гордеят, наричайки себе си по този начин и влагайки позитивен смисъл. Така още първата индустриална революция е поставила важния въпрос за това как навлизането на производствени технологии се отразява на работните места.

Въпрос, който изглежда става все по-актуален през последните два века и вероятно не би било пресилено ако кажем, че всяка по-значима технология, навлязла в ежедневието ни, е променяла повече или по-малко пазара на труда. Автомобилите, използващи двигатели с вътрешно горене, са повлияли драматично на цялата индустрия по отглеждането на коне за впрягове. Парните машини, а след това и електричеството са позво-

Още с появата си първите фабрики са предизвикали сериозни промени на пазара на труда и съпротива от страна на работещите

лили на предприятията да оптимизират значително производствените процеси, минимизирайки нуждата от човешки труд, а електрониката и автоматизацията са допринесли в още по-голяма степен за постигането на този ефект. Широкото

Навлизане на промишлените работи

през последните години обещава да се превърне в поредната вълна, заменяща човешкия труд с механични устройства.

Същевременно днес електронна-

та поща и мигновените комуникации обезсмислят във все по-голяма степен работата на пощальоните, възходът на онлайн медиите често води до закриване на работни места в печатарската индустрия, а онлайн търговията минимизира нуждата от касиери в ритейл веригите. На прицел са също огромен брой административни длъжности, свързани с търсенето и обработването на информация, сортирането на данни и въвеждането им в цифрови бази. Според анализ на в. „Financial Times“, само в САЩ през последните седем години са изчезнали над 2 милиона работни места в офисите, поради навлизането на по-ефективни офисни приложения и технологии. Ако допреди няколко години сводките с бизнес данните в предприятията често се печатаха на хартия и се носеха от системните администратори в офисите на шефовете, то днес новите софтуерни решения от клас ERP (Enterprise Resource Planning) и BI (Business Intelligence) все по-често позволяват на мениджърите сами да си правят справки през своя лаптоп или мобилен телефон.

Какви ще са следващите проявления на тази тенденция?

Онези, които си мислят, че днес пазарът на труда се развива прекалено динамично, трябва да знаят, че бъдещето вечае още по-мощно

Четенето на хартиени отчети вече е изместено от системи за управление на бизнеса, които дават достъп през лаптопа или смартфона от всяка точка

промени в този сегмент. Нови технологични концепции като комуникациите „машина – машина“ (machine-to-machine – m2m) обещаваат почти изцяло да премахнат нуждата от хора, работещи във фабриките, позволявайки на всички машини да комуникират отдалечено. Очакваното още през настоящото десетилетие навлизане на автономните коли пък ще премахне нуждата от таксиметрови и товарни шофьори, а според една прогноза на IEEE (Институт по електрически и електронен инженеринг) до няколко десетилетия дори самата нужда от шофьорски книжки ще отпадне. В по-далечна перспектива футуристични технологични разклонения като молекулярният инженеринг вероятно ще позволяват на миниатюрни нанороботи да създават всички предмети от ежедневието ни по поръчка на потребителите,

без да се налага каквато и да е човешка намеса

Пазарът на труда действително е разтърсен и по всичко личи, че трусове само ще се засилват в бъдеще. Истинският проблем обаче е не в намаляването на работните места като абсолютна бройка. Напротив – новите технологии винаги са създавали много повече свободни позиции, отколкото са унищожавали, и ако се върнем на движението на лудитите от началото на статията, ще трябва да добавим, че през годините нововъведенията конкретно в текстилната индустрия са довели до създаването на много повече нови предприятия и работни места, отколкото са занаятчиите в този бранш, изгубили работата си в резултат на първата индустриална революция. Всъщност любопитно е, че именно в сферата на ръчно изработените стоки (която конкретно са защитавали лудитите през XIX век) днес наблюдаваме своеобразна революция, която се дължи единствено на навлизането на иновациите и възможността стотици независими автори да продават своите продукти по интернет. Само през последните десетилетия в резултат на иновациите са възникнали огромен брой нови професии като графичен дизайнер, уебразработчик, системен

администратор, мрежов специалист, изнесена онлайн поддръжка и блогър, без да споменаваме по-екзотични дейности като управление на присъствието в социалните мрежи или продажби в онлайн платформи като eBay.

Откъде тогава идва проблемът?

Ако иновациите и технологиите не намаляват, а дори увеличават броя на работните места като абсолютна стойност, тогава на какво се дължат всички критики към прогреса и обвиненията, че той отнема работата на хората? Отговорът е прост: истинските критики са не

„миковци“, че това е реална перспектива пред него, е много вероятно да получим само отрицание. Навярно подобна би била и реакцията на огромен брой провадчи и магазинери, които биха могли да изгубят работата си с навлизането на онлайн продажбите в бъдеще.

Технологиите създават огромни нови възможности, но хората, които са свикнали да работят в един бранш в продължение на десетилетия, трудно биха могли да ги оценят и да възприемат идеята за преквалификация. Затова и те често биха направили всичко, за да защитят своите досегашни работни места, дори и пазарът вече да няма нужда от тях. И затова сме свидетели на

Онлайн пазаруването лиши много магазини от нуждата да наемат помещения и персонал

срещу реални показатели на пазара на труда, а срещу промяната, която носят иновациите. Проблемът е, че за голяма част от населението преквалифицирането е трудно и много хора дори не допускат възможността да преминат от един икономически сектор в друг. Или с други думи – хората не обичат промените и не са подготвени да реагират в променящата се обстановка. Днес за всеки младеж е постижимо например да се научи да създава уебсайтове, използвайки някоя лесна платформа като WordPress или Drupal, без да се налага да програмира или да разбира уебтехнологиите в дълбочина. И не са малко тези, които го правят дори и в България. Ако обаче се опитаме да обясним на един работник, уволнен неотдавна да кажем от „Кре-

парадокси като този, че днес голям брой работници остават на улицата и не могат да си намерят работа дори на минимална заплата, а в същото време технологичният бранш продължава да търси квалифицирани софтуерни и мрежови специалисти и все по-трудно ги намира, въпреки високите заплати в тези сегменти. Налага се изводът, че промените са неизбежни и да се заема позиция срещу тях няма как да е печеливш подход. Най-добрата стратегия за всеки, който желае да запази своята конкурентоспособност на пазара на труда, е да бъде гъвкав и отворен към обучения и преквалификация през целия си живот, да следи новите тенденции и да бъде готов да промени изцяло професията и сектора, в който работи. И

Информационните технологии подобряват живота ни

Стремим се да култивираме кадрите си, вместо да привличаме нови, казва изп. директор на „Абати“ АД

-н Денчовски, „Абати“ наскоро реализира проект за електронно свидетелство за съдимост, за което вие получихте награда от конкурса „Mr. & Mrs. Икономика 2013“. Какво означава този проект за „Абати“ и за българските граждани?

- Действително, в началото на 2013 г. „Абати“ реализира информационна система за издаване на електронно свидетелство за съдимост. Най-общо казано, услугата позволява на потребителя да се сдобие със свидетелство за съдимост от всеки компютър с връзка към интернет. Нужни са само електронен подпис и няколко минути за попълване на електронния формуляр.

За гражданите това означава двойно по-малка тарифа и спестявания за над 2 млн. лева от такси и време. За сравнение, през 2012 г. на хартия са издадени над 700 хиляди свидетелства за съдимост в цялата страна, като само в Софийски районен съд те са били над 140 хиляди. За тези услуги гражданите са изразходвали много време, понякога повече от едно посещение на съда, заплатили са повече от 4,3 млн. лева държавни и над 1 млн. лева банкови такси.

Електронното свидетелство за съдимост е стъпка към пестене на време и средства, намаляване на разходите и улесняване както на гражданите, така и на администрацията.

- Говори се, че има недостиг на квалифицирани ИТ кадри в страната. Как една средно голяма фирма

в сектора се справя с този проблем?

- Проблемът наистина е доста болезнен и обхваща цялата ИТ индустрия. За разлика от други компании обаче, „Абати“ се стреми да култивира кадрите си, вместо да привлича нови. Това води до устойчивост, която липсва в някои български, а и много чуждестранни фирми. В екипите ни работят много млади специалисти на възраст между 20 и 26 години, а старшите ни експерти са техни връстници. Заплащането в сектора е традиционно високо в сравнение с други отрасли и „Абати“ не прави изключение от това правило, но когато се нуждаем от заемането на качествено различни глъжности, първо обръщаме поглед към съществуващите ни кадри с идеята да развием у тях нужните качества и умения. Някой друг би избрал да привлече утвърден специалист, като му предложи по-голямо заплащане.

- Какви групи предизвикателства среща ИТ индустрията в България?

- Намалява гелът на младите ИТ кандидати. Основните причини за

това са демографските процеси и намаляващият интерес към точните науки. Много от студентите, учили извън страната, не се завръщат, а истински добрите и талантливите биват привлечени още докато следват или непосредствено след като завършат. Разбира се, имаме и много колеги – ИТ специалисти, които са завършили в чужбина и сега работят тук, в България. Прави впечатление, че на тях им е нужно значително по-малко време за първоначално обучение, отколкото на тези, които са следвали в България.

- Много хора са скептически към електронното управление. С какво електронните услуги са по-добри от обикновените?

- Хората са скептически, и то с право. Истината е, че електронно управление като цяло в България няма. Липсват достатъчно по брой и качество електронни услуги, защото едва малка част от държавните ведомства предлагат такива. Има много реализирани проекти, но малко от тях работят на практика. Това непостоянство води до липса на доверие.

Емил Денчовски е изпълнителен директор на „Абати“ АД - компания в сферата на информационните технологии, създадена през 2004 г. Във фирмата работят близо 50 висококвалифицирани експерти. Компанията разработи електронна система за издаване на свидетелство за съдимост, част от услугите на електронното правителство. През 2011 г. участва в консорциум, който изгради софтуера за електронно преброяване на населението. Дружеството е златен партньор на „Майкрософт“. През 2013 г. Денчовски получи специална награда в конкурса „Мистър и Мисис Икономика“ на сп. „Икономика“.

От друга страна, проблем е и липсата на електронни подписи за потребителите. Според мен те би трябвало да са вградени в личната карта на всеки един гражданин, да струват стотинки и да не се налага подновяването им всяка година.

Иначе самите електронни услуги предлагат бързина, удобство, прозрачност, намаляване на разходите за всички страни, и разбира се, социална отговорност. Това са основните преимущества. Именно това предлагат и информационните системи, които разработва „Абати“ за публичния сектор.

Не на последно място, граждани-те свикват да ползват ИТ продукти

и услуги, а това от своя страна повишава общата им компютърна грамотност. Това е много важно в условията на съвременната икономика и не бива да се подценява.

- ИТ индустрията се развива успешно на фона на останалите отрасли. Имат ли принос информационните технологии към развитието на други сфери в публичния и частния сектор?

- Разбира се. В днешно време почти всеки процес в света се управлява с помощта на информационна система, било то в частния или в публичния сектор. Говорим за системи за обмен на данни, за управление на ресурси, за сортиране и класифи-

кация на продукти, за предоставяне на комплексни услуги във всеки сектор на човешката дейност. Колкото по-добра е системата, която управлява процеса, толкова самата услуга е по-ефективна, бърза и надеждна. Информационните технологии и производните им електронни услуги обогатяват, улесняват и подобряват живота ни на макро- и микро-ниво.

- Как се отразяват световните тенденции на ИТ сектора в България?

- Следваме ги с пълна сила. Всяка нова технология се изучава, анализира и прилага, а резултатите са налице. Информационните ни системи са по-модерни и по-авангардни. Напоследък обаче технологиите се развиват с такива бързи темпове, че едва успяваме да ги настигнем и това е в реда на нещата. За да се справим с тези предизвикателства, вече имаме колеги, които се занимават единствено с това. Те следят новостите в ИТ сектора, „сдъбкват“ ни информацията и ни насочват към „следващото голямо нещо“, както казват колегите отвъд океана.

- Преполовихме година, в която се очаква ИТ секторът в България да достигне 20% ръст. С какви проекти се занимава „Абати“ през първата половина на 2014-а?

- През изминалата година изпълнихме повече от десет проекта, а в момента работим над четири други. Най-голямото предизвикателство, което срещнахме досега през 2014-а, беше да довършим и внедрим информационна система, която разработвахме близо година за Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ (ГВА).

Единната информационно-комуникационна система (ЕИКС) е изключително сложна и обхваща процеси по издаване на лицензи за превозвачи, авиационен персонал и оборудване, както и възможност за тяхното подновяване на всеки две години, в условията на строг контрол по качеството. Освен ЕИКС, която по същество представлява специализирана деловодна система, управляваща целия административен процес,

„Абати“ разработи и външен портал, който предоставя повече от половината услуги на ГВА в електронен вид. На практика това означава, че съвсем скоро над 6000 представители на авиационния сектор в България ще могат да се възползват от административно обслужване, което е не просто по-бързо и по-евтино, но и по-ефективно за всички страни.

Вложихме сериозен ресурс в това начинание, но мисля, че усилията ни се увенчаха с успех.

- Какво следва за „Абати“?

- През годините работихме с идеята всеки следващ продукт да е по-добър от предходния. Можете да си представите колко трудно е това, когато още преди три години създадохме система, чрез която се преброяха над 42% от българските граждани в рамките на Национално преброяване 2011 г.

Въпреки това, смятам, че електронното преброяване беше само началото и през годините успяхме

да докажем това.

Същевременно, някои от нашите услуги не придобиват гостатъчна публичност. Ще дам пример. През 2010 г. създадохме национален регистър на издаваните книги в България в партньорство с Националната библиотека. „Букс ин принт“ (booksinprint.bg) представлява каталог на книгите в обращение, като всяка издателска къща, библиотека, търговец или гражданин може да си създаде акаунт, чрез който да си набавя и систематизира подробна информация, свързана с книжния пазар, като автори, издатели, година на публикация и други.

Въпреки че работи самостоятелно, регистърът е интегриран в европейската система ARROW+, която от своя страна проверява за налични книги в цяла Европа, с цел уточняване и опазване на авторските права.

Един ден ще има регистър на публикуваните книги в Европейския съюз, а това, което създаде „Абати“, ще е приносът на България към общото европейско духовно и научно наследство.

За да се върна на един от предните ви въпроси, мисля, че „Букс ин принт“ е един добър пример за това как информационните технологии обогатяват други сфери на живота ни.

Междувременно успяхме да нагледуваме сериозен опит в електронното управление. Компетенциите ни се увеличават, а с това и увереността в способностите ни да създаваме все по-напреднали и все по-качествени системи.

Убеден съм, че потребителите оценяват това, а тенденцията е бъдещите ни услуги и продукти да имат все по-голяма обществена значимост.

BULL TREND

BROKERAGE LTD

42%

Коя бе инвестицията с
42% ДОХОДНОСТ за 2013?*

ЩЕ СЕ ВКЛЮЧИШ ЛИ
В ДВИЖЕНИЕТО ПРЕЗ 2014?

Корпоративни консултации
Инвестиционни консултации
Електронни платформи за търговия
Търговия с акции, ДЗР, опции
и форуърди

Анализи
Доверително управление
Инвестиционно банкиране
Търговия с финансови
инструменти на БФБ

Адрес: София 1407, ул. Златен рог №12, офис 2 / E-mail: bulltrend@bulltrend.bg / www.bulltrend.bg

* Борсовият индекс SOFIX увеличи стойността си с 42% през 2013 г.

Фелипе монарх на надеждата

Новият крал на Испания трябва да върне доверието в институциите след кризата в страната

Испания има нов крал. **ФЕЛИПЕ VI** официално се възкачи на престола и положи клетва в парламента в средата на юни, като зае мястото на баща си Хуан Карлос, който абдикира след 39 години на престола. Кралското събитие се случва на фона на разрастващите се страсти в една монархия, оспорвана от все по-голяма част от испанците, както и на огромна политическа нестабилност и икономическа криза, коментират политическите анализатори. 46-годишният нов крал обаче има уникалната възможност да върне доверието към системата. И според повечето хора е най-подходящият за целта.

ЛЮДМИЛ ЗАХАРИЕВ

Разклащането на монархията в Испания, съпроводено с вълна от протести след новината за абдикацията на Хуан Карлос, е предизвикана именно от бившия вече крал. Имиджът на кралското семейство пострада, след като той отиде на сафари за лов на слонове в Ботсвана през април 2012 г. По същото време страната беше изправена пред редица реформи, съкращения на доходи и социални плащания, повечето испанци се бореха за оцеляване, а един на всеки четиринама е бил без работа. Друг удар за образа на кралското семейство бе съдебното разследване за корупция през 2010 г. Делото бе съсредоточено около Инаки Урдангарин, съпруг на сестрата на принца Кристина, която също е свързвана с корупционните действия.

Така не е чудно, че общественото мнение се обърна тази година към рязко неодобрение на Хуан Карлос. А 62% от испанците изразяват увереност, че именно Фелипе може да подобри имиджа на кралското семейство, ако поеме властта. Цялостната подкрепа за монархията като институция спада до 49,9%. Капката, която накара чашата да прелее, бяха все по-силните нагласи за провеждането на референдум за това дали въобще да има монархия.

На фона на тези бури се стигна до абдикацията на Хуан Карлос в полза на Фелипе VI, или първото наследяване на трона в Испания от 70-те години насам. Церемонията по предаването на трона беше съвсем скромна предвид затруднената икономическа ситуация в страната. А това се счете от испанците за първия символ за връщането на доверието в монархията. Не бяха поканени чуждестранни лидери или кралски семейства. На церемонията по полагането на клетва дори не присъства отказалият се от престола Хуан Карлос, поради желанието си „да не принизява ролята на новия монарх“.

В речта си пред парламента Фелипе VI отгаде почит на баща си, като подчерта неговата роля в „посмириването на испанците“ след диктатурата на Франко. Новият крал се обяви за „обединена и многолика Испания, пред която да са равни всички испанци и пред която да се прекланяме всички“. В първото си слово като крал Фелипе VI заяви, че се надява в страната му „винаги да

има разбирателство“.

Новият крал вече е изградил положителен публичен образ и е считан от испанците за земен и скромен. Неслучайно в статия, публикувана в няколко испански медии по повод коронацията, премиерът Мариано Рахой го нарече „монарх на надеждата и хармонията“, изразявайки с тези думи очакванията на цялата нация.

Фелипе получава образование за бъдещата си роля на монарх в трите клона на въоръжените сили, както и в чужбина. По време на обучението си се откроява като непреклонна и ученолюбива личност. Роден в Магрид на 30 януари 1968 г., Фелипе е единственият син на Хуан Карлос и кралица София. Той има две по-големи сестри, Елена и Кристина, но съгласно Конституцията от 1978 г. Фелипе наследява короната като единственият пряк наследник от мъжки пол. През 1977 г., когато е само на 9 г., той е обявен за принц на Астуриас. Титлата се дава на наследника на испанския престол. Баща му го държи близо до себе си, когато през нощта на 23 февруари 1981 г. войници превземат

Фелипе с баща си Хуан Карлос

парламента и стрелят във въздуха в опит да установят военен режим. Хуан Карлос се появява на живо по телевизията в пълна военна униформа и нарежда заговорниците за преврата да се върнат обратно в казармите. Този негов ход затвърж-

дава образа му на гарант за младата демокрация на Испания.

„Исках Фелипе да види какво трябва да прави човек, когато е крал“, казва по-късно Хуан Карлос. Кралят нарича Фелипе „най-добре подготвеният принц на Астуриас в

испанската история” по време на интервю по телевизията през януари 2013 г.

Фелипе учи една година в Канада преди 3-годишното военно обучение в академията на испанската армия, военноморски и въздушни сили, където се учи да пилотира хеликоптер. След военното си обучение завършва право в Автономния университет в Мадрид, а след това и 2-годишна магистърска програма по международни отношения в университета „Джорджтаун“ във Вашингтон, САЩ. Подобно на баща си, Фелипе също е запален ветроходец. Той участва дори на Олимпийските игри през 1992 г., като е и знаменосец на отбора на Испания.

Пред новия испански крал обаче стоят редица предизвикателства, ако наистина възнамерява да върне добрата репутация на монархията. Сред тях е и колосалното възнаграждение на испанския крал. До момента Хуан Карлос получаваше годишно 292 752 евро, като заплатата му възлиза на 140 519 евро, а останалите 152 233 евро са за т.нар. представителни разходи.

Общият бюджет за кралската

фамилия за 2014 г. пък възлиза на 7.78 млн. евро, като половината отиват за поддръжка на дворцовия персонал. С публичното публикуване на разходите си Хуан Карлос се опита да потуши надигащото се в страната недоволство срещу монархията, но като че ли само вдигна летвата за Фелипе.

Освен с разходите, престолонаследникът ще трябва да се занимае и с искането за премахване на монархията и със сепаратистките настроения в страната. Абдикацията на краля не променя нещата, увери вече президентът на Каталония Артур Мас. „В Испания предстои смяна на краля, но каталонският политически процес, поел към допитването на 9 ноември, ще продължи”, изтъкна Мас.

Абдикацията на Хуан Карлос обаче ще се отрази слабо на отношенията между централната власт и дръзките сепаратисти в Каталония и Страната на баските, смятат експерти. Освен това последните европейски избори показват нови, по-трудни времена, които идват в политиката. В този контекст Фелипе гарантира и олицетворява

смяната на поколенията и ще бъде подкрепен от централната власт и европейските лидери. Затова и е идеалният кандидат, който да опита да върне доверието в институциите след кризата в последните години в страната.

Фелипе има още един голям плюс – трите си жени – съпругата, вече кралица, Летисия Ортис, и дъщерите Леонор и София, родени през 2005 г. и 2007 г. – любимки на испанците. Летисия е първата дама на трона на Испания без благородно потекло. И може би точно за това печели симпатиите на сънародниците си от самото начало. Все пак, тя е като всеки от тях. Макар и госкоро принцеса, Летисия също като повечето испанци изплаща ипотечен кредит, вози се в метрото, води сама дъщерите си на училище, ходи на мачове и концерти, облечена с местните марки „Манго” и „Зара”.

И Все пак нейната история вдъхновява, защото е като сбъдната приказка за Пепеляшка. Летисия среща Фелипе през 2002 г. Тогава тя вече е популярно медийно лице като водещ новините журналист в TVE. Дъщеря на медицинска сестра и журналист, с дядо таксиметров шофьор и баба също много известна журналистка, на всичко отгоре – разведена след кратък едногодишен брак със свой преподавател по литература. Започва връзка с Фелипе през 2003 г., а през есента двамата обявяват годожежа си. На следващата година сключват и брак, който е пишно отразен в медиите.

Чаровната Летисия и преди сватбата с принца е позната на публиката, а новата ѝ роля на жената до престолонаследника я прави още по-привлекателна. Тя постепенно приглушава буйния си нрав, който проличава още при едно от първите семейни интервюта, когато прекъсва принца с репликата „Нека аз да кажа”, и поема все повече задълженията на една дама с благородническа титла – да участва активно в различни благотворителни и социални дейности. Елегантността и дискретният ѝ чар печелят благоразположение. А от самото начало на брака ѝ с Фелипе двамата гразят имиджа на скромна, но перфектна и щастлива семейна двойка. Сигурно затова, а и заради земното им гържане, испанците вярват, че тяхното царуване ще бъде по-модерно, отворено и близко до гражданите. **И**

Монополът на здравната

**Наложителен е консенсус
между политическите сили
за здравната реформа**

СТИЛИЯН ГРЕБЕНИЧАРСКИ

—жо Атанасова, згравеопазването е приоритет преди избори и болна тема след тях. Променя ли се нещо между-временно?

- Ако говорим за настоящото управление, трябва да отбележим, че този приоритет бе заявен не само от министъра на згравеопазването, но и от цялото правителство. Когато Министерския съвет бе избран от Народното събрание, министър-председателят Орешарски заяви от трибуната, че след като в експертния кабинет има трима лекари, то той е обнадяващ, че действително реформата в згравеопазването ще се случи. Факт е първо, че правителството не е експертно - това се доказва по безпрецедентен начин. Второ, в продължение на една година не само няма реформи в спешната помощ и осигуряването на системата с човешки и финансови ресурси, но липсва всякаква идея за развитие на сектора. Жалко е, че една година се загуби в това министърът да

Десислава Атанасова е избрана за народен представител в 41-ото народно събрание, а от юли 2010 г. е председател на парламентарната комисия по згравеопазване. От март 2012 г., за една година, тя е министър на згравеопазването в правителството, оглавявано от Бойко Борисов. През 2013 г. става част от 42-ото народно събрание от листата на ПП ГЕРБ. Член на парламентарните комисии по згравеопазване и правни въпроси. С Десислава Атанасова разговаряме за политиката в згравеопазването, згравеопазването в политиката и дали остава място за реформи в тези взаимоотношения.

Каса трябва да отпадне

установява какви са точно неговите компетенции и какво трябва да се случи в сектора. За този период няма нито един приет законопроект, свързан със здравеопазването, и стана ясно, че то никога не е било приоритет за този кабинет. На плоскостта на популизма за приоритети се говори лесно.

- Различен ли е погледът към сектора на министъра и на народния представител от опозицията?

- Може би в изпълнителната власт динамиката е много по-голяма и трябва да се вземат бързи решения. Там е нужна сетивност какви са проблемите и че те не бива да се отлагат, а напротив - да се решават веднага. Това, че съм била народен представител и съм работила за лечебни заведения, е било само в плюс, защото съм видяла как реално функционира системата във всички ѝ ниша.

- Има ли свободата министърът да прави политики или си остава с функциите на администратор от най-високо ниво?

- Безспорно е, че един министър не може да има собствена политика извън рамките на правителствената. В този сектор трябва да се начертаят не само приоритетите, но и спешните задачи, и ако един министър няма подкрепата както на колегите си от правителството, така и на мнозинството, той не би могъл да свърши нищо. Много важно условие, за да я получиш, дори от опозицията, е да знаеш какво искаш да постигнеш и как да го направиш. Мога да заявя, че аз съм получавала подкрепа от министъра на финансите, от министър-председателя, от всичките колеги в Министерския съвет. Когато станах министър, имаше проблем с финансирането на Спешна помощ. Тогава успяхме за един месец да направим разчети и да убедим г-н Дянков, че трябва да има увеличение на парите за лекарите в Спешна помощ с 18%. Първото решение, което внесох, бе да отпадне лимитът за лечение на деца и то също бе финансово обезпечено.

- Често здравеопазването се определя като недофинансирано. Това ли е най-големият проблем и може ли повечето пари автоматично да се превърнат в по-високо качество?

- Обезпечаването с финансов ресурс не е достатъчно. От своя страна, медицинската дейност, извършвана от лечебните заведения, трябва да отговаря на качествени показатели, а не само на количествени. Вероятно това е най-трудната част от реформата. Безспорно има нужда от реално финансиране за избвършените дейности. Те в някои случаи са високо специализирани, изискват изключителен професионализъм от лекарите и е недостойно да им се заплаща по съществуващия подход. За да излезе системата от колапса, един от пътищата определено е по-доброто финансиране, само че то не може да се осигури чрез ежегодна актуализация на бюджета и искания за все повече средства. Ресурсът идва от всички здравноосигурени лица. Жалко е, че над 2 млн. души не са такива и няма никакви предприети мерки от финансовото министерство за промяна в техния статус. Държавата също не осигурява в пълен размер групите, за които е отговорна.

Оттам нататък разпределението на средствата, които постъпват в бюджета на здравната каса, е

Нов подход на финансиране и спиране на течовете в системата са стъпки в правилната посока

също въпрос, който години наред се поставя, но предлаганите решения никога не се приемат еднозначно. Винаги срещу тях има съпротива от лечебните заведения и на практика в този междуинституционален конфликт никога не печели, напротив - страда качеството. При по-сериозен контрол върху дейностите е възможно да бъдат спестени средства, но, разбира се, при ясни критерии и без хаотична промяна в методика и изисквания към изпълнителите.

- В кои основни направления трябва да се осъществят реформите?

- На първо място е демонополизация на здравната каса, така че да има няколко финансиращи институции, реална конкуренция между лечебните заведения, респективно и подобряване на услугата.

Трябва да се премине към друг подход на финансиране - от клинични пътеки към диагностично свързани групи. Тази идея не е нова, ние започнахме да работим по нея и има дори междуправителствено споразумение с Австралия за закупуване на DRG (система за клинична класификация - бел. рег.). Стартирахме и работа по изчисление на относителни тегла и обучение на кодиращи, но днес не знаем докъде е стигнал процесът, а като че ли той е останал назад в дневния ред на министъра. Това е една от темите, по които може да има професионален дебат и системата да бъде по-бързо въведена и да се осигури реално трудът на лекарите.

На трето място, трябва да бъдат спрени всички течове в системата, което ще се случи, когато пациентът започне да упражнява контрол. Такава възможност представя електронното здравеопазване, нещо, за което се говори отдавна, но за съжаление, процедурата за електронна здравна карта, която обявих, бе прекратена. Сега отново е обявена такава за изграждане на единна електронна система, но странно е, че почти никакви параметри на поръчката не са променени. >

На фона на зле функциониращата здравна система спешната помощ е единственият буфер

Това решение е факт в момент, когато стана ясно, че правителството няма подкрепа. Още по-странно е, че срокът за отваряне на офертите е 25 юли, т.е. съвсем в края на един незавършен мандат се пристъпва към разходване на 10 млн. лв., без да е ясно дали визията на следващия кабинет ще е в същата посока.

- Възможен ли е консенсус между партиите, поне що се отнася до тези ключови реформи?

- Не става въпрос дали е възможен, такъв консенсус е наложителен. Вече има достатъчна убеденост, не само в партиите, но и в цялото общество, че това трябва да се случи.

- Как повече граждани да имат участие в системата под една или друга форма?

- Когато нашето правителство предлагаше законодателни промени, ние направихме стъпки към завишаване на санкциите за неосигурените лица, както и за скъсяване на срока, в който при неплащане лицето губи здравноосигурителните си права. НАП не работи в посока по-голяма събираемост, а министерство и НЗОК не предприемат никакви стъпки за връщане доверието на гражданите в системата, така че те да се осигуряват доброволно.

Идеите за лични осигурителни сметки, които циркулират от много

време, са невъзможни, защото нашата система е солидарна, подобна на всяка една в Европейския съюз. Всички са длъжни да се осигуряват, а ползват само тези, които имат необходимост.

- Смятате ли, че е удачно да бъде възстановено плащането на здравни осигуровки за неработещ член на семейството от работещия?

- Да, би било удачно. Ние сме го обсъждали в партията и считаме, че това е един от добрите варианти за увеличаване на приходите в системата.

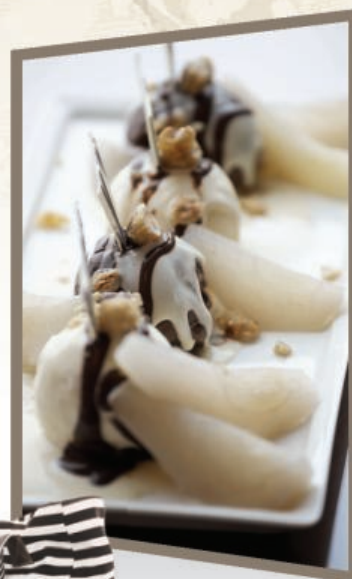
- Как може да се реши проблемът с високия процент повиквания към Спешна помощ, които нямат спешен характер?

- Моето мнение е, че най-дисциплиниращата мярка при повиквания без причина или такива, които са в компетенцията на доболничната помощ, е наличието на определена санкция. От друга страна, трябва да проявим разбиране към българите, че на фона на нефункциониращата система и прекъснатата връзка между отделните ѝ нива, спешната помощ е единственият буфер, за да има все пак оказване на някаква медицинска помощ. Не всеки, който има здравословен проблем, може да прецени състоянието си, но ако се

засили ролята на доболничната помощ, личните лекари и спешните кабинети работят добре, то няма да има подобен дисбаланс.

- Естествена оценка за здравеопазването е отливът на млади кадри към Западна Европа. Има ли конкретни мерки, които биха накарали един млад лекар да размисли?

- Мерки съществуват, въпросът е някой да ги реализира. Това, което ние направихме, не беше подкрепено от следващото ръководство и липсата на приемственост тук е най-осезаема. Нашите действия бяха свързани с възможностите за специализация. Промяната в наредба №34 позволи младите лекари да специализират всички специалности без изпит, ако работят в Спешна помощ. Представихме опция да се осъществява специализация чрез използване на европейско финансиране в размер на 17 млн. лв. Разбира се, те могат да се задържат и с добро възнаграждение, но това не зависи само от министерството, а и от лечебните заведения. Създадохме възможност в законите за лечебните заведения и здравето за други източници на финансиране, например общинските бюджети да осигуряват възнагражденията на специалисти, които са необходими за гадена област. **И**

РАЗХЛАЖДАЩИ УДОВОЛСТВИЯ В ХИЛТЪН СОФИЯ

Посрещнете лятото с нашите неустойми сладоледени творения.
Отпуснете се в приятната атмосфера на ресторант „Сезони“ и бар „Артистс“.

Заповядайте в Хилтън София, бул. България 1, тел. +359 2 933 5000
facebook.com/hiltonsofia

Hilton
SOFIA

1 | Bulgaria Blvd. | Sofia | 1421 | BULGARIA

Индустриалните зони чакат инвеститори

В Божурище, Телиш и Бургас са предвидени 153 млн. лева инвестиции и 1650 нови работни места

Портфолиото на НКИЗ се състои от осем зони с обща площ около 6,6 млн. кв.м, от които 73 900 кв.м застроени и 225 500 кв. м открити складови площи.

Основна цел на всяка една зона е максимално да удовлетвори нуждите и очакванията на наемателите/инвеститорите, като им предложи отговорно отношение, бързина на обслужване, квалифициран персонал и индивидуален подход към техните изисквания и нужди.

Три от проектите, които управлява компанията, са със статут на свободни зони съгласно митническото законодателство на България – това са зоните в Русе, Видин и Свиленград. Основната им дейност е свързана с отдаване под наем на производствени и складови площи, изграждане и поддържане на инфраструктурата, обработка на товари, предоставяне на услуги, свързани с митническо представителство, документална обработка и консултации. От друга страна, например на територията на Свободна зона - Русе работят и няколко производствени предприятия. Във всички тези зони има изградена базова инфраструктура – пътища, водоснабдяване, канализация, електрозахранване, телекомуникации.

НКИЗ разполага с още пет зони в процес на развитие, като две от тях са в напреднал стадий – Икономическа зона София – Божурище и Индустриален и логистичен парк – Бургас.

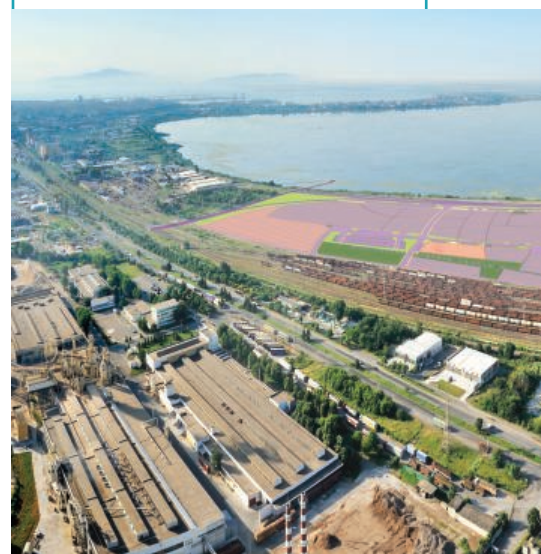

Икономическа зона София – Божурище

е един от най-масштабните проекти, по които работи НКИЗ, предвид сериозния инвеститорски интерес към него. Това е и най-големият проект в България за нова икономическа зона през последните години. Зоната е с обща площ от 2550 га със статут на индустриална и бизнес зона и е обособена в два основни имота – парцел А (фаза 1) – 581 000 м² и парцел Б (фаза 2) – 1 914 000 м². Първият етап от изграждането на инфраструктурата в зоната вече е завършен. До края на 2014 г. ще бъде извършен основен ремонт на съществуващи сгради за административни цели и офиси и ще продължи изграждането на основната инфраструктура на фаза I, което ще приключи до края на 2015 г., съвместно с провеждането на финални прегово-

ри с инвеститори за интермодален терминал, административни центрове и други спомагателни елементи на инфраструктурата.

Индустриален и логистичен парк Бургас

„Национална компания индустриални зони“ ЕАД е търговско дружество със 100% държавно участие в капитала, което е специализирано в изграждане и управление на индустриални, икономически и свободни зони, логистични и иновационни центрове, както и предоставяне на допълнителни услуги в полза на инвеститора. Стратегическата цел на НКИЗ се състои в създаването на условия за активно развитие на инвестиционния потенциал на страната, усъвършенстване на инфраструктурата и икономическата среда, въвеждане на нови услуги и ефективни маркетингови стратегии за растеж чрез създаване и управление на индустриални зони. Особено важен е и социалният ефект, който инвестиционният поток оказва върху местния жизнен стандарт. Индустриалните зони са един от важните инструменти за привличане на ПЧИ и увеличаване на производството и заетостта.

НКИЗ осигурява и допълнителни услуги и стимули на инвеститорите, предоставяйки им възможност да работят при най-благоприятни времеви, материални, административни и инфраструктурни условия. В допълнение, компанията работи в тясно сътрудничество с Българска агенция за инвестиции и потенциалните инвеститори имат възможността да се възползват от пакет насърчителни

мерки от страна на правителството – сертифицираните инвеститори по Закона за насърчаване на инвестициите (ЗНИ) получават редица облекчения, сред които финансова подкрепа, съдействие във връзка с държавните институции, индивидуално административно обслужване със съкратени срокове и ускорени процедури. Всичко това, наред с предимствата на бизнес климата в страната – благоприятната данъчна система, ниските оперативни разходи и нива на работна заплата спрямо останалите държави в ЕС, наличието на квалифицирана работна ръка, стабилни макроикономически показатели и стратегическо географско положение, допринася за силните позиции на индустриалните зони у нас като привлекателни дестинации както за местни, така и за чуждестранни инвеститори.

В своите индустриални зони НКИЗ предоставя възможности за започване и развитие на бизнес и качествени услуги за облекчаване на административната тежест. Затова и местоположението им е избрано така, че да са максимално близо до транспортната инфраструктура, до ключови регионални центрове и квалифицирана работна ръка. Значението им е особено важно на фона на тенденцията за отлив на инвестиции от всички държави членки на Европейския съюз.

е с обща площ от 238 гка на територията на промишлена зона „Север“ и се управлява от съвместно дружество с участие на „НКИЗ“ ЕАД и Община Бургас. Паркът се фокусира в привличането на проекти, свързани с леки производства, складова

дейност и услуги. Разработен е и е влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП) за обекта, а до края на 2014 г. е предвидено да бъде завършено изграждането на първи етап

на вътрешната инфраструктура. През 2013 и 2014 г. са сключени предварителни договори с инвеститори за продажба за шест имота с обща площ от около 30 гка за изграждане на логистични и производствени бази.

Индустриална зона Телиш

е с площ от 2036 гка и е разположена в земл-

цето на с. Телиш, Плевенска област. Имотът е бившото военно поделение със 102 бр. сгради и складове. Над 60% от територията представя земеделска земя. През април

РАСТЕЖ

т.г. НКИЗ сключи договор с южнокорейски инвеститор за дългосрочен наем на земя и сгради за отглеждане на биологични култури и птицевъдство на територията на зоната.

Индустриална зона Карлово

е с площ от 580 га. Зоната е бивш военен имот и се намира в близост до бившия завод „Агротехника“ АД, което позволява бързо включване към вече изградената инфраструктура. Към момента са изготвени предпроектни и прединвестиционни проучвания и концепция за изграждането на икономическа зона и нейното териториално устройство, както и технически предложения за устройствено зонироване на територията.

Индустриална зона Варна-запад

е с площ от 399 га в землището на гр. Суворово, Варненска област. Близостта до пристанище Варна-запад предполага реализирането на проекти с логистична насоченост. Към момента е стартирала процедура по разработване на ПУП (подробен устройствен план) за обекта. Предстои да бъдат извършени съгласувания, одобряване на промяна на пред-

назначението на селскостопанските земи и изготвяне на технически и работен проект на база одобрения ПУП; а също така и провеждането на открита процедура и изпълнение на договор за проектиране и строителство на инфраструктурата.

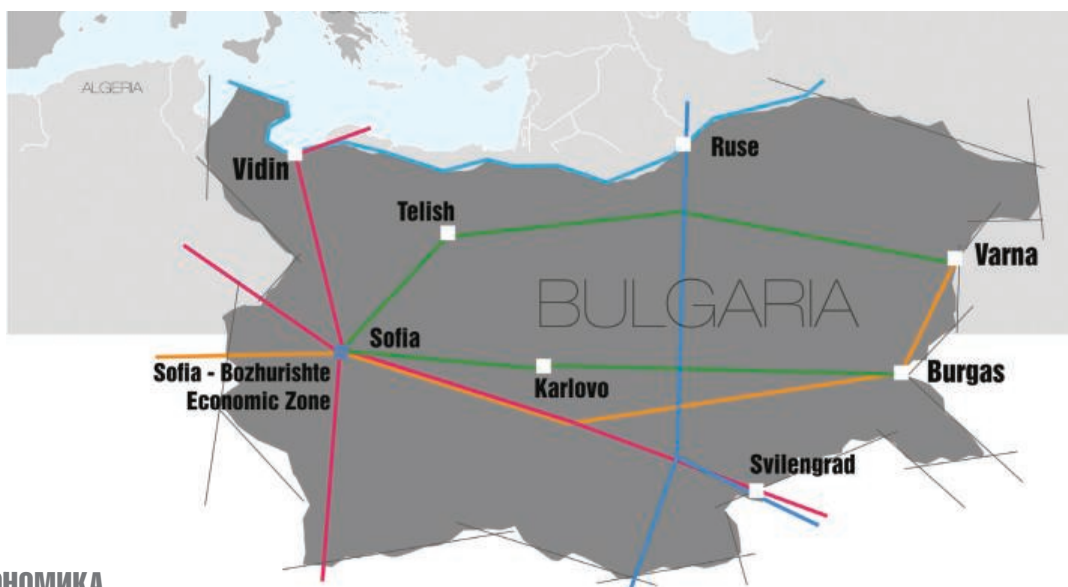
Само през последната година в съществуващите зони са сключени 26 нови договора с фирми основно в областта на производството, строителството и търговията, като са реализирани инвестиции за около 3 млн. лева и са открити 120 работни места. В трите зони в Божурище, Телиш и Бургас, на база на подписаните през 2013 и 2014 г. договори, се очакват 153 млн. лева инвестиции и 1650 нови работни места.

В Божурище, чиято първа копка беше през миналото лято, през септември т.г. ще заработи предприятието на първия инвеститор в зоната – немска-

та фирма „Бер Хелла Термоконтрол“. Това е инвестиция за 42.5 млн. лева, при която се очаква да бъдат създадени нови 350 работни места. Там вече проектират своите производствени мощности и групи пет високотехнологични компании, които ще създават заетост за близо 250 души.

Проект за биоземеделие осъществява южнокорейската фирма „Азия Инвест“ в зоната Телиш (Плевен). Първоначалната инвестиция е за 3 млн. лева. Фирмата завърши и първоначалните си намерения и инвестицията се очаква да нарасне до 85 млн. лв. при 700 заети.

Към момента, в напреднала фаза са преговори с над 10 български и чуждестранни компании за настаняването им в индустриалните зони. Компанията продължава да работи по благоустрояване на зоните за привличане на все повече инвеститори. **И**

ELECTO

SELECTION

За ценителите на виното,
ние от Вила Любимец
прибавихме две
изключителни бели вина
към серията ЕЛЕКТО:

ЕЛЕКТО Шардоне

Уникална комбинация от
едно и също грозде,
от един и същ лозов масив,
брано при различна
технологична зрялост.
Носът е свеж, плодов, с нотки на
цитрус, праскова и дъб.
Вкусово виното е с богат аромат,
с акценти на ванилия и сметана.
Добре структурирано, с елегантна
свежест и траен послевкус.
Запомнящ се ароматен край

ЕЛЕКТО Вионие

Вионие е точното вино,
за специални срещи и поводи.
Ароматът се отличава с типичния
за сорта нос на ананас и виолетки,
с отчетливи нотки на праскова и
сушена кайсия.
Със своя наситен и ефирен нос,
балансиран и свеж
вкус то дава на всеки,
който го опита три неща:
топлина, темперамент и любов.

НАЗДРАВЕ!

VILLA LYUBIMETS WINES

Смолян може да е лидер в биоземеделieto

Туризмът и инфраструктурата са основните приоритети, казва Марин Захариев, зам.-кмет на родопската община

БОГИНЯ ВЕНЦИСЛАВОВА

—н Захариев, Смолян е емблематично място за туризъм. Как общината работи за развитието на сектора в региона?

— В последните години в общината се опитваме да предложим разнообразен туристически продукт. В тази насока работим по мащабен проект по ОПРР, заедно с общините Златоград, Рудозем и Чепеларе, чрез които да промотираме региона на „Средните Родопи“. В рамките на проекта ще бъдат изготвени нови, съвременни и актуални туристически пакети, предвидена е и мащабна рекламна кампания. Подготвяме и експедиционни пътувания, на които да поканим журналисти, дипломати и хора от бранша и да ги запознаем с обновения туристически облик на региона. По отношение на туристическата инфраструктура направихме много, така че да създадем нови туристически обекти и генерално да наградим съществуващите, които да покажат целця си блясък пред посетителите. Примери са напълно обновената пътека и чисто новият туристически информационен център при „Каньона на водопадите“. Също така мащабната реконструкция на Алибеевия конак, строен 1780 г., който освен чисто архитектурните си и исторически достойнства, вече е превърнат в творческа база, база за обучения, пленери и семинари. Бяха основно консервирани и реставрирани две крепости в

местността Турлука (между Пампорово и Смолян) и до село Кошница, които са снабдени и с ефектно осветление, на което може да се наслаждат всички през тъмната част на нощта. Не на последно място е перлата в короната - изцяло обновената „Момчилова крепост“, която вече посреща посетители. Не искам да разкривам напълно историческите и природни красоти на обекта, за да могат вашите читатели да я посетят лично, но ще кажа, че предвиждаме да прожектираме директно върху скалите легендата за Момчил Юнак, което по моя информация не се прави никъде в България до момента. Туристите ще имат възможност да си изсекат сами медна монета или пък да гадат воля на въображението си, оформяйки сами грънци на върха на самата крепост.

Няма да ни стигне времето да споменем всички туристически обекти в общината, които, надявам се, повече от хората вече са посещавали - пещерата „Ухловица“, „Агушевите конаци“ в село Могилца, Регионалният исторически музей, Планетариума и Художествената галерия, Смолянските езера, селата Смилян, Могилца, Арга, Момчиловци, Широка лъка, Стойките, Велопарка в Пампорово, скалните тропици и места за катерене, центровете за конна езда и безбройните природни и културно-исторически атракции.

— Какви са приоритетите на общината за следващия програмен период 2014-2020 г.? Какви нови проекти подготвяте за финансиране?

— Както всяка община, и ние имаме

Марин Захариев е заместник-кмет на община Смолян. Завършил е право в ПУ „Паисий Хилендарски“, има и сертификата за консултант по европейски проекти от Американския университет в България – Илиев център. Работил е в международна компания с дейност в сферата на недвижимите имоти. Бил е консултант и правен експерт по различни европейски и инвестиционни проекти. Работил е и като юрист-консулт в Областна администрация-Смолян и Областна дирекция на ДФ „Земеделие“. Разговаряме с него за актуалните проекти, по които работи общината.

основна нужда от инвестиции в инфраструктурата на първо място. В тази връзка в момента реализираме доста проекти и очакваме това лято да се реализира и основният ни проект за 2014 г. - „Зелена и достъпна градска среда“. На следващо място е туризмът. Община Смолян използва всички възможности за финансиране, които далеч надхвърлят оперативните програми за периода 2007-2013 г. И да дойдем на периода 2014-2020 година. За съжаление, както всички знаем, реално покани за кандидатстване в новия програмен период за общините все още няма. Не можа да се получи плавен преход между двата програмни периода. Договарянето на програмите все още върви и се надя-

Село Широка лъка

Вам прогнозите за нулева 2014 година и дори за първата половина на 2015 г. да не се сбъднат. Поставихме добри основи с разработването на Интегриран план за градско възстановяване и развитие, подготвяне на важни технически проекти, които да се материаллизират в реални строително-монтажни работи през следващия програмен период.

- Кои са основните инвестиционни проекти, по които общината работи в момента и докъде е тяхното изпълнение?

- Вече споменах основните туристически проекти, както и „Зелена и достъпна градска среда” – проект за почти 5 млн. лв. Имаме и голям воден проект за около 42 млн. лв., който е разделен на етапи. В момента сме в края на първи етап, който завършва с разработено прединвестиционно проучване и работни проекти. Надяваме се те да бъдат своевременно одобрени от управляващия орган на ОПОС

и да пристъпим към финансиране на втория етап, а именно същинското строителство със средства от програмния период 2014-2020. Интегрираният план за градско възстановяване и развитие е готов, като ни предстои възлагане на проектиране на около 30 обекта по схемата „В подкрепа на следващия програмен период”. Изградихме Център за настаняване от семеен тип, който скоро трябва да започне да функционира. Работим по два големи проекта, финансирани по Публичната инвестиционна програма,

като единия предвижда рехабилитация, ремонт и освежаване на улици и площадни пространства с прилежащата подземна инфраструктура в 10 села в общината. Другият е насочен към спортната инфраструктура – един от стадионите в град Смолян, спортната зала, закрития плувен басейн, многофункционална спортна площадка, рампи за скейтборг, ролери и

ните отрасли да погледнем към новите възможности. За туризма говорихме доста и всички знаем огромния ни потенциал там. Опитваме се да утвърдим региона, като дестинация за четирите сезона. Мога да добавя нишата на СПА туризма, където може да се работи повече, с оглед на огромния интерес. Имаме голям потенциал във

Високопланинското, алтернативното и биологичното земеделие. От там – в преработвателната промишленост и хранително-вкусовата промишленост, що касае истински млечни продукти от планината, билки, които се срещат предимно при нас (като мурсалския чай), традиционното агнешко и телешко месо и производни продукти, които имат съвсем други качества и вкусови свойства в планината, производството и преработка на картофи, смиянския боб, горски плодове и диворастящи гъби и др. Имаме голям потенциал в използването на отпадъчната дървесина и биомасата, като в тази насока имаме засилен интерес за изграждане на когенерации на биомаса. В града ни има 3 филиала на университети – Варненския свободен университет, ПУ „Паусий Хилендарски” и Технически колеж към ПУ „Паусий Хилендарски” и в сектор образование също виждаме поле на развитие. Смолян може да развие успешно инициативи в сферата на ИТ технологиите и аутсорсинга.

Крепостта „Калето“ край с. Кошница

байкове и гр. Общината завършва и мащабен проект за саниране на общинската сграда, в която се помещават множество институции по Международен фонд „Козлодуй”. В инвестиционната програма са залегнали ремонти на улици на територията на общината, изграждане на нови детски площадки, ремонти по детски градини, общински сгради и др.

- С какви мерки и в кои области Община Смолян може да привлече нови инвестиции?

- Опитваме наравно с традицион-

ните отрасли да погледнем към новите възможности. За туризма говорихме доста и всички знаем огромния ни потенциал там. Опитваме се да утвърдим региона, като дестинация за четирите сезона. Мога да добавя нишата на СПА туризма, където може да се работи повече, с оглед на огромния интерес. Имаме голям потенциал във

Маркетингът

БОРИСЛАВ СТАМЕНОВ,
докторант в Институт
за икономически
изследвания на БАН

Бизнесът има първостепенно значение за развитието на общините, тъй като той създава материалните блага. При наличие на силен бизнес, общините ще имат ресурси да реализират програми в обществен интерес и да разширяват благоустройствената си дейност.

Както в живота човек трябва да се труди, да се развива и да се обучава за своето усъвършенстване, така и общините, чрез всички заинтересовани участници, трябва да търсят начини да го правят. Един от начините за развитието на местните власти е да насочат усилията си към развитието на маркетинга. Общината трябва да създава предпоставки за задържане и по-нататъшно разширяване на вече функциониращия бизнес. Решаваща в едното и другото направление е маркетинговата дейност, която е необходимо да се развива от общинската администрация.

Маркетингът на общините е нещо повече от предоставянето на бизнес информация. Неговият обхват е много по-голям по мащаби и по-гълбок по съдържание. Маркетингът включва т. нар. „продажба“ на цялата община или

на отделни части от нея като място за икономическа активност на икономическите агенти, които при други равни условия се конкурират помежду си за настаняване и получаване на предимства.

От гледна точка на локализационния избор, маркетингът е по-скоро възможност или идея, свързана с място в конкретна географска точка (село, община, област или район), което се продава или предоставя под една или друга форма за разгръщане на предприемачески инициативи.

Опитът показва, че определена площ, която е собственост на общината, може да се предостави на проявяващите към нея интерес външни или вътрешни инвеститори под формата на наем, аренда, концесия, апортна вноска в акционерно гружество и други.

Продажбата е може би най-лесният, но не и най-ефективният начин за предоставяне на площ за дадена дейност, не само защото площта е неподвижна. Общината, лишила се веднъж от дадена площ в резултат на продажба, очевидно не може в желанието си да поправи своята грешка да достави или донесе отвън такава площ. Тази практика е типична за бедните общини в България, които с продажбата на площи и обекти покриват недостига в бюджетите си и не мислят в дългосро-

чен план. Такива са например някои от общините от Северозападна България, планински, погранични и други общини.

Маркетинговата дейност на общинската администрация е изключително актуална по две основни причини:

- значимостта на позитивно-то мислене за промяна в регионалните системи като условие за успех на местното икономическо развитие;

Съществува тясна връзка между общината и подходящите за прилагане икономически мерки за регионално развитие. Например, привличането на инвеститори от съседни общини или от други държави е положителен икономически ход от позицията на техникската и икономическата перспектива на общината. Добър пример в това отношение даде община Бургас, която преди няколко години прие ускорени административни процедури, данъчни облекчения и други инвестиционни стимули за бъдещи инвеститори.

- активизиране на обществената и местната поддръжка и по-пълна изява на човешкия потенциал в регионалните икономически начинания.

Необходимо е доброволци и специално заинтересовани групи от населението да помагат за изпълнението на много неотложни дейности по конкретни проекти и програми. Организиране на редовни презентации, свързани с

В ОБЩИНАТА

Белоградчишките скали

конкретни сфери на съществуващия в общината бизнес е добър пример за подобни контакти. Тук може да се отбележи Столична община, която развива успешни кампании с доброволци.

Критерий за успешен маркетинг е достигане на информационните пакети за общината до целевите групи, за които те са конкретно адресирани. Възможностите в това отношение са различни. Имат се предвид възможностите на средствата за масова

информация - телевизия, електронни медии и радио, чрез националните и регионалните радио - и телевизионни канали. Публикуването на статии в централни и местни вестници, списания, бюлетени, каталози и други, които са свързани с намеренията на регионалните общности в областта на икономическото развитие. Могат да се разпространяват и тематично ориентирани брошури, а също и да се използват аудио-визуални материали.

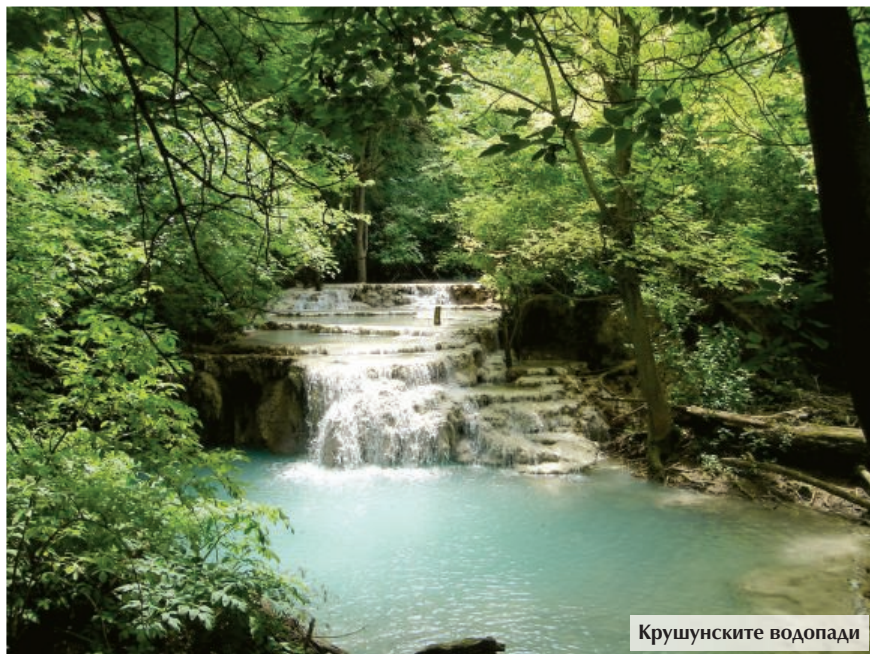
В регионалното маркетингово начинание една добре представена картина може да окаже по-силно въздействие върху представите и поведението на икономическите агенти, отколкото хиляди изказани думи.

Може да се каже, че в България големите общини започват да развиват успешни маркетингови кампании. Водеща в това отношение е Столична община с работата на своя отдел „Международна дейност и реклама“, който успешно презентира и рекламира град София като туристическа дестинация у нас и в чужбина. Община Пловдив извършва успешни маркетингови проучвания и популяризира града като привлекателна туристическа дестинация.

През този месец община Несебър стартира перспективен проект, наречен „Иновативен маркетингов подход за развитие на регионален туристически продукт“, насочен към регионалното развитие.

Община Бургас извършва успешна рекламна дейност с отдаване под наем на рекламни съоръжения.

Има много общини в тежко икономическо състояние, които, за съжаление, не развиват никаква маркетингова дейност. А понякога при тях върхът е за оцеляване - с помощта на гържавата и най-вече с усилията на самите общини.

Крушунските водопади

Вие коуч ли сте? – преди десет години този въпрос стреснал Кирил Калев, тъй като за пръв път в Австрия чул непознатата дума от именит експерт по психология и развитие на човешките ресурси. Той първо получил оценка, че има данни да упражнява тази нова професия, а след това разбрал какво точно представлява тя. Калев е един от създателите на „Радио FM+“, а от 1997 до 2001 г. е наш извънреден и пълномощен посланик във Виена. Сега е председател на Ай Си Еф България – българското представителство на Международна коуч федерация (ICF). Самият той работи за собственото си развитие с други трима коучове.

Опитай коучинг

Махнем ли покрива над главата си, ще видим нови хоризонти. Дълбоко в нас е скрита силата да осъществим мечтите си

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Всеки ден трябва да учим нещо ново и да се развиваме, иначе оставаме в миналото. Именно желанието за усъвършенстване и напредък е ключът към коучинга. Но какво всъщност е коучинг? „Коучът не тренира и не обучава, а предлага професионално партньорство между двама души или между коуч и екип от хора. В този диалог се задават отворени въпроси по теми, които са ключово важни за израстването на клиента или за развитието на екипа и фирмата. Всеки би могъл да стане звезда и коучингът помага това да се случи, защото дълбоко в себе си всеки знае как да стане по-добър. Коучът е като огледало, но е трудно да са доверим на онова, което се отразява в него. Той трябва да помогне да се видим в най-добрата светлина и да повярваме, че това е реалност“, обяснява Кирил Калев.

Анета Младенова е зам. изпълнителен директор на консултантска компания в сферата на управлението на човешките ресурси. Нейният път в коучинга също тръгва по любопитен начин. Тя е финансист по

образование и е работила 12 години в банка, като е достигнала позиция управител на клон на водеща финансова институция. Но преди четири години започва да учи коучинг в Лондон и решава да ползва личен коуч. В тези сесии буквално

става преобръщане

„с хастара навън“ на нейните потиснати желания, възможности и вътрешен потенциал. Коучът я извежда от зоната на комфорт и ѝ помага да повярва, че може да мечтае. Отключващият въпрос бил: „Кое е онова, което правиш за удоволствие, без да ти плащат за него?“ Тогава тя си дала сметка, че обича да чете книги за лидерство, за успешни екипи и високи корпоративни постижения. Това хоби не би ли могло да се превърне в професия, бил следващият въпрос на коуча. С провокациите в разговора той я предизвикал да намери себе си. Година и половина по-късно напуснала банката и

започнала работа в сферата на човешките ресурси. Така една коучинг сесия сменя руслото на живота ѝ. Дотогава тя инстинктивно е усещала, че иска да се занимава с нещо друго, без да е наясно какво е то. „Умът свиква с предразсъдците и ни вкарва в загънена улица“, коментира Анета.

В края на май т. г. Ай Си Еф България организира седмица на коучинга под наслов „Опитай коучинг“. Под покрива на софийската коучинг компания SOHO бе дадена възможност на млади предприемачи безплатно да опитат „Вкуса“ на коучинга в половинчасови сесии със сертифицирани професионалисти, сред които и бившият вицепремиер Лидия Шулева. Оказва се, че за да

ОТКЛУЧИМ потенциала си

трябва някой да ни предизвика. За да постигнем нещо ново, трябва да

Чрез усилията на Ай Си Еф България коучингът става търсен и у нас

СТАЯН ЙОТОВ

да е минал по същите стъпки, тъй като той помага с други компетенции – чрез слушане и задаване на въпроси. Менторът предава своя опит, но никога няма две ситуации, еднакви като две капки вода. При един нещо може да е сработило добре, но при друг да не даде позитивен резултат. В този смисъл няма универсални рецепти. Готовите решения все по-малко работят в непрекъснато променящия се свят. Когато един млад предприемач е поел към своя хоризонт и се стреми да надскочи успехите на своя ментор, тогава му е нужен коуч. Предимството е, че в присъствието на коуча предприемачът остава насаме със себе си, а същевременно има човек, който да го изслушва внимателно. Коучът му задава въпроси, които нямат за цел да го уязвят, а да му помогнат да отключи своя скрит потенциал. Той трябва да последва най-смелите си мечти, но първо е нужно ясно да ги види. Започне ли да описва мечтите си, трябва да намери и начина за тяхното осъществяване.

Няма световен шампион, който да е постигнал тази титла без солидна подкрепа до себе си, която да му помогне да се освободи от всички барieri и граници, за да се разгърне, като активира всички възможни ресурси. Коучът помага да махнем покрива над главата си и да видим всички възможности, да проучим наличните варианти и да тръгнем уверено напред. Коучингът съдейства да разберам дали наистина се стремим към онова, което искаме. И ако силно го желаем, ни подкрепя да постигнем целта си. Той ни държи отговорни да преследваме целите си и то по свои собствени начини, уверява Нега Алкалай. Самата тя в началото имала известно недоверие в коучинга, но експериментирала лично и повярвала в процеса. В този бизнес е от две години и половина и със свои колеги редовно си помагат с коучинг сесии. Преди изпита за акредитацията като професионален коуч почувствала силна необходимост от подкрепа. По време на сесията наяве излезли много неща, за които преди това не се е сетила. Знаела кои ще са коуч менторите, пред които ще се явява онлайн, и имала силни притеснения за отношението на единия от тях. Бързо си дала сметка, че е малко вероятно менторите да са недобронамерени. След това стигнала до идеята да разпечата снимки на двамата, на които те са усмихнати, и да ги

направим нещо различно. Ако искаме по-висок резултат, е необходимо да променим стереотипите. И пътят към това ново и различно може да се намери чрез задаване на въпроси и чрез провокации от коуч.

По време на коучинг сесиите със стартиращи предприемачи млада дама избира да направи тест сесия с Кирил Калев. Тя работи в сферата на маркетинга, но усеща, че у нея предприемачът напират и иска да създаде свой бизнес. Колебае се между малък бутик за сладкиши и частна занималня за деца. На пръв поглед това са две различни сфери. Когато скалира желанията, става ясно, че повече от всичко иска да работи с деца, а в края на коучинг сесията сама стига до риторичния въпрос: „А какво би било, ако тези деца получават и най-хубавите сладки?“

В световната практика

коучинг ползват както опитни бизнес лидери, така и млади предприемачи. Единият е в началото на пътя и се бори с едни проблеми, а другият води битки от съвсем различ-

но естество. Когато са направили шеметна кариера, хората с опит стигат и до въпроса „А после какво?“. Животът не свършва с пенсионирането. И тук коучингът показва своята сила и за по-младите, и за професионалистите на възраст.

„Менторът ни казва как да направим нещата, а коучът ни въхвавяра в себе си и ни дава възможност сами да изберем пътя си. Той е различен от ментора, треньора, консултанта, защото не ни казва какво и как да направим, а помага максимално да активираме своя неподозирен потенциал. Няколко въпроса са достатъчни, за да видим още и още нови възможности“, споделя Нега Алкалай, също сертифициран коуч. Много от младите предприемачи в България

работят с ментори

и вече знаят ползите от това. Но е добре да са наясно, че менторът има полезни знания, той е извървял свой път и споделя своя опит с друг, който иска да постигне успех, подобен на неговия. А коучът не е необходимо

сложи на екрана на компютъра си. Така чрез една коучинг сесия преодоляла стреса и изпитът минал успешно. Просто, но ефективно!

Коучингът изисква

Доверие

Коучовете са различни като харизма, опитност, личностни и професионални качества. Затова коучът трябва да се избира по интуиция, но след среща с няколко професионалисти, за да прецените с кого от тях ще се получи „химия“. Всеки сам решава кой да е неговото „огледало“, посочва Кирил Калев.

За неопитния предприемач намирането на верния път е най-важно. Когато той се увери в ползите от коучинга, неминуемо се стига и до въпроса за цената. „Коучингът може да се разглежда като инвестиция, а не като разход, тъй като редица проучвания показват, че вложените средства многократно се възвръщат. Стремите ли се да постигнете големи успехи, ще трябва да инвестирате в развитието си, а коучингът съвсем не е непосилна инвестиция“, уверява Анета Младенова. В Ай Си Еф България са наясно, че стартиращите предприемачи най-често имат твърде ограничени финансови възможности и тук се стига до въпроса как да им се помогне да финансират подобна подкрепа в развитието си чрез програми, които да ги насърчат да ползват висококачествени коучинг услуги.

Предприемачите виждат ползите от коучинга в своето бизнес израстване

Младият предприемач е готов да поеме към нови върхове.

Коучът му помага да се вслуша в своя вътрешен глас. И все пак коучингът е само едно от „лекарствата“, той не е билка за всяка болка, уточнява Неда Алкалаи. Самата тя понякога има нужда от ментор, груг път от учител, а в определени ситуации от коуч. Силата на коучинга е в това, че всеки знае най-добре за себе си какво иска, в него е силата да намери начин да го постигне. Когато решението излезе от самия теб, ти си мотивиран да го осъществиш. Ето защо коучингът намира начин да превърне личната мотивация в движеща сила. Затова май е време и вие да опитате коучинг. [И](#)

Плюс-минус

- ✓ Коучът помага на своя клиент да види ясно целта си, да се фокусира и да държи под око пътя в преследването на своята цел. Той може да задава въпроси как изглежда крайната ви цел, какви ще са ползите, ако я достигнете.
- ✓ Предприемачите сами търсят отговорите и това повишава мотивацията им. Те придобиват яснота към какво точно се стремят. После се прави план за действие с конкретните стъпки, като се очертават и евентуалните пречки.
- ✓ Коучът трябва да умеє да слуша внимателно и да влиза в дълбините на човешките емоции и желания, но същевременно да пази дистанция, без да се опитва да помага със съвети, без да дава оценка, да изразява мнение или съчувствие. Коучът не казва браво и не твърди, че си сгрешил.
- ✓ При добро партньорство коучът може да оказва силна подкрепа в този път на осъществяване, без пряко да влияе на решенията.

Студентите се колебаят по кой път на кариерното си развитие да тръгнат и в коучинг сесиите може бързо да намерят отговора

... ПРАВИМ НЕЩАТА ВЪЗМОЖНИ!

Централен офис
„СТАНИЛОВ“ ЕООД
1618 София, ул. „Майстор Алекси Рилец“ №10
Тел: + 359 2 424 43 00, Факс: + 359 2 942 69 11
e-mail: info@stanilov.bg, www.stanilov.bg

Пиво от избата

ЯНА КОЛЕВА

Жива бира, медовина и студен чай по уникална българска рецепта може да са нов хит на пазара

Пивото е третата в света употребявана напитка след водата и чая, а лятото е сезонът, в който консумацията му достига своя пик. Редица малки пивоварни по света произвеждат и продават нефилтрирано пиво, а напоследък има голям интерес към инсталациите за домашно пивоварене. Понякога нефилтрираната бира се нарича *cellar beer* или „пиво от избата“. По правило големите производители държат голям пазарен дял, но „под слънцето“ има място и за малките пивовари, ако те намерят своята специфична пазарна ниша, в която да растат. Институтът по криобиология и хранителни технологии може да е техен добър съветник и партньор, стига да търсят иновативен подход към потре-

бителите и пазара.

Пивото е гревна напитка, която е неразделна част от стила на хранене на много култури и народи. Счита се, че в умерени количества има благотворно влияние върху здравето заради уникалните суровини за производството му - покълналите и изсушени зърна ечемик и хмела, както и пивните гроздги, които предизвикват ферментация и доферментирание. През вековете пивото се произвежда само от естествени суровини и в течение на столетия се изгражда образът му като храна с лечебен ефект.

Твърди се, че в България пивото започва да набира популярност в средата на XIX в. заради унгарските емигранти, които по това време прииждат у нас. Свикнали да пият бира, те започват да си я приготвят и у нас. Проучванията на археолозите обаче показват, че траките са правили пиво от лимец - гревния сорт

жито, който се е съхранил генно непроменен от неолита до днес. Любопитна подробност е, че чешкият инженер и предприемач Иржи Прошек, който за първи път идва в България през 1873 г., за да работи за изграждането на железницата, забелязва, че местните шопи имат традиция да варят пиво по време на жътвата. Те накисвали ечемика, оставяйки го да покълне, изсушавали го, добавяли гореща вода и див хмел, с естествена ферментация и охлаждане. През 1884 г. двамата братя Иржи и Богдан Прошек основават пивоварна „Прошек“, една от първите у нас.

За разлика от нашата страна, в Германия пивото има

ВЕКОВНИ ТРАДИЦИИ

така например Законът за чистотата на пивото е приет през 1516 г. в Бавария по настояване на херцог Вилхелм V. Според него истинското пиво може да съдържа само ечемик, хмел и вода. Преди него е имало аналогичен документ от 1487 г. и е действал само на територията на

Мюнхен. От 1906 г. Законът за чистотата на пивото е в сила за цяла Германия. Сега в страната настояват този закон да влезе в списъка с нематериално културно наследство на ЮНЕСКО, тъй като това е нормативен акт на почти 500 години и е най-старият документ, регламентиращ качеството на хранителен продукт.

Учените в Института по криобиология и хранителни технологии към Селскостопан-

Институтът по криобиология и хранителни технологии има разработки за живо пиво, готови за внедряване, разказва проф. Габриела Маринова

ска академия са си дали сметка, че древните храни и напитки отново може да станат актуални, стига да се предложат на пазара с отлични вкусови качества. Така те намират ново приложение на лимеца, тази много стара зърнена култура с доказани свойства, но с по-малък добив. Няколко изследвания показали, че сортът, който расте в България, има изключителни качества и потенциалът му е силно подценен. Преценили, че това е превъзходен продукт за производство не само на хляб, но и на живо пиво. И заедно със свои колеги от Чехия и Германия осъществиха международния проект „Лимецът – древна иновация“. В него фокусът е върху създаването на

НОВ ТИП ПРОДУКТИ

на основата на възраждането на

този древен сорт жито. Партньори по проекта, който се изпълнява по линия на програма „Леонардо да Винчи“, са Научноизследователският институт по пивоварство и сладкарство, позициониран в Бърно и Прага, и Ини-Новейшън от Германия. В лабораториите на Института по криобиология и хранителни технологии е разработена технология за производство на пиво от малц от лимец и ечемик, смесени в различно съотношение. Полученото пиво е бистро, светло, с чист вкус и хармонична горчивина, уверява директорът на института проф. Габриела Маринова. Трестранното партньорство е дало възможност да се създаде технология на ниво. Чрез опита и познанието на учениците от три страни става възможно от дивото жито да се направи живо

пиво с уникални качества. При добро маркетингово тази напитка може да има невероятен успех на пазара.

Институтът по криобиология и хранителни технологии е с дългогодишен опит в разработването на различни видове пиво. При установяване на добро партньорство бизнесът може да получи ноу-хау, с което да придобие пазарно предимство. От интерес за пивоварните фирми и предприятия за безалкохолни напитки може да е и производството на

МЕДОВИНА

Тази алкохолна напитка, която се прави от мед и вода посредством ферментация с дрожди, се е произ-

веждала на много места по света, като произходът ѝ се губи далеч в праисторията. За нея са налични археологически доказателства още от VII в. пр. н. е. от земите на Северен Китай. Има данни за разпространението ѝ в Европа, които датират четири века по-късно. Добре позната е била и на траките, а също и в по-ново време. Напитката на предците ни има шанс да се превърне в хит на пазара, след като учените изследваха влиянието на основните суровини и материали – пчелен мед, вода, добавки. Учените вече имат свой метод на получаване и стерилизиране на мъста за медовина, те имат и наблюдения върху въздействието на редица бил-

ки и подправки върху физико-химичните показатели и ароматно-вкусовия профил на различни по тип медовини. Специално внимание е отделено и на вида пчелен мед, който може да е добит и от екзотични растения, което неминуемо влияе на вкусовете и лечебните свойства. Избран е подходящ шам дрожди за производството на медовина и добавки за осигуряване на нормален ферментационен процес и получаване на краен продукт с добри ароматно-вкусови качества. Ако гаден производител вземе ноу-хау от института, може да се сдобие с уникална технология за производство на студен чай с няколко ароматно-вкусови комбинации, с които да се разгърне атрактивна палитра от напитки през цялата година. Качеството на технологиите е гарантирано, необходимо е да се намери успешната бизнес формула.

Ако науката и

ПРЕДПРИЕМАЧИТЕ

не си погадат ръка, разработките ще останат в папките, колкото и да се говори как бизнесът трябва да се стреми да внедрява иновативни продукти. Институтът по криобиология и хранителни технологии е отворен за перспективно партньорство. Той има голям научноизследователски потенциал, макар да се сблъсква с редица трудности и ограничения. Колкото и добри да са разработките на учените, без активността на бизнеса няма как да влязат в производство поради факта, че институтът не разполага с производствена база. Проф. Габриела Маринова разкрива, че се търсят възможности за участие в програми, които да позволят изграждане на малко предприятие, но за това е необходим сериозен инвеститор, тъй като научните институти нямат собствени средства за създаване на производствена база. Другата трудност произтича от остарялата научна инфраструктура. Но и този проблем е решим, ако държавата или предприемачите си гадат сметка, че учените създават новостите, но парите и добрите условия за работа и експерименти са решаващи. А без иновации и атрактивни продукти, които може да са добре забравено старо, сте във от играта. **И**

Производството на живо пиво е специфична пазарна ниша, в която малките пивовари може да растат

фото: СТОЯН ЙОТОВ

BOUTIQUE SPLENDID

ХОТЕЛЪТ
В ЦЕНТЪРА НА ГР. ВАРНА

БИЗНЕС ПЪТУВАНИЯ И
КОНФЕРЕНТЕН ТУРИЗЪМ

 Варна, ул. Братя Шкорпил 30 (срещу
Катедрала „Свето Успение Богородично“)

 +359 52 68 14 14
+359 888 88 7164

 info@boutiquesplendid.net
marketing@boutiquesplendid.net
www.boutiquesplendid.net

ROMANCE SPLENDID

СПА И КОНФЕРЕНТЕН
ТУРИЗЪМ В СЪРЦЕТО НА

СВ. СВ. КОНСТАНТИН И
ЕЛЕНА

 Варна, Св. Св. Константин и Елена

 +359 52 385 400
+359 885 530 500

 info@romancesplendid.net
marketing@romancesplendid.net
www.romancesplendid.net

memo

family restaurant

Европейска кухня, детски
кът, детски рождени дни.

Варна, ул. Димитър Икономов 36
Търговски център „Мама и Аз“ ет.
2

Тел. +359 889 88 07 01

Магията на сглобките въвлеча потребителя да участва в създаването им

Мебелните пъзели

Библейската притча разказва как патриарх Яков видял в съня си стълба от земята до небето. И докато Бог му говорел от върха ѝ, ангелите божи се качвали и слизали по нея. Свише или не, но именно покрай дървената игра, наречена Стълбата на Яков, арх. Петър Захаринов бил осенен от идеята за използване на подобен принцип в направата на мебели. Това се оказало вълшебният ключ към създаването на иновативен бизнес под марката Praktrik.

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Уникалната си концепция „Практрик“ ООД влезе в първата селекция на преакселератора Start It Smart и в рамките на десетте седмици практическа подготовка успя да извлече максимума за своето развитие. Петър Захаринов е продуктивният дизайнер, изобретил мебелите, представляващи самозаклучващи се механични пъзели. Той е архитект и за него намеренето на подобни решения, в които има практичен трик, е голямо творческо предизвикателство. И когато конструирането на новите продукти потръгнало, за да може всичко това да се превърне в бизнес, потърсил сред приятелите си професионалист, който да се заеме с бизнес развитието. Поканил Делян Спасов, а той

веднага оценил потенциала и приел да стане партньор в „Практрик“. Двамата

СЪЗДАВАТ КОМПАНИЯТА

и бързо напредват в производството и продажбите. С изработването на гървените детайли се ангажира базираната в Ботевград компания Viza Living. А през тази пролет пионерите в мебелите без метални сглобки с развита идея влизат в преакселератора, тъй като осъзнават, че им липсват базови бизнес познания.

Мебелите се сглобяват на принципа на пъзела - без инструменти, без винтове, пирони или лепило. Именно в сглобката е магията на тези „пъзели за живеене“. Проектирани са така, че частите им да влизат една в друга и да се превръщат в маса, стол, шкаф, етажерка, пейка, легло.

Делян и Петър (вдясно)
създадоха мебели „сглоби си
сам“ на основата на пъзели

СТОЯН ЙОТОВ

на Praktik

Освен че са лесно преносими, леки и многофункционални, гениалното е, че имат интерактивна и игрова част. Те са предизвикателство не само за сърчността на потребителя, но и за въображението и мисълта му. Подходящи са за всеки, който е готов непрекъснато да променя интериора според конкретните нужди. Затова техният създател ги определя като IQ мебели, вдъхновени от burr puzzles.

След като завършил УАСГ, Петър Захариев не се насочва към създаването на мебели. Но

случайността

си знае работата и по време на тиймбилдинг в Гърция вижда човек, кой-

то си играе със „Стълбата на Яков“ - игра, която в България не е популярна. Това са плочки, свързани по специален начин, които се прекатурват една през друга. Въображението на архитекта сработва и така се ражда идеята подобен принцип да се използва по доста различен начин. След много проучвания и експерименти младият архитект намира решение за практични цели. „Оказа се, че интересните работи са прекалено сложни и скъпи за производство заради спецификата на елементите и се наложи сам да си измислям сглобки, което

е и по-важното в случая”, обяснява той.

Сам направил прототипите, нарязал ги с машина в домашни условия. И когато станало ясно, че има бизнес в неговата

Гениална идея

за пъзел мебели, решил да създаде компанията „Практик“.

Мебелите са от дърво и са много здрави, някои са лесни за сглобяване, а други са по-сложни. В този тип конструкции всеки елемент е важен и не може просто да се добави или да се махне нещо, защото или конструкцията ще е неустойчива, или нещо ще стои излишно. Особено е, че магията на сглобките въвлеча потребителя да участва в създаването им, което е и бъдещето на този тип продукти. Точно затова всеки, който разбере, че мебелите са без пирони и крепежни елементи, ахва. Някои

структури изглеждат невъзможни за сглобяване, но включвайки всички елементи и полагайки малко усилия в комбинация с пространствено виждане, се намира решение. Такава е серията Impossible и тя е висш пилотаж в триизмерния свят. Има още две колекции, които са с по-прости сглобки.

Тези бутикови мебели са предназначени за ценители на модерния дизайн, за любители на пъзелите и за млади семейства. На подобен принцип може да се правят и сглобяеми къщи, което ще е следваща стъпка в развитието на „Практрик“.

Пазарната ниша

за интерактивни пъзел мебели все още е нова и неразработена. За да намерят реализация, „Практрик“ вече са във връзка с вериги за мебе-

СТОЯН ЙОТОВ

КОЙ КОЙ Е

- ✓ 34-годишният арх. Петър Захаринов (вляво) е носител на награда от международната фондация „Яков Чернихов“, на наградата A'design, която получава през 2011 г. в Комо, Италия. Участвал е в младежката секция на Миланския мебелен панаир и в „На светло“ по време на второто Биенале на българския дизайн в София, а заедно със скулптора Константин Ачков направиха изложбата „Пъзели за живеење“ в галерия Credo bonum.
- ✓ Делян Спасов (вдясно) е на 35 години. Завършил е прогнозиране и планиране в УНСС. Работил е като икономист, но скоро разбрал, че програмирането го увлича повече и започва да работи на свободна практика. Но поканата на Петър Захаринов да стане съосновател на „Практрик“ му дава шанс да развие умения в бизнес управлението.

ли зад граница и Холандия е първата страна, в която ще изнасят. Същевременно си дават сметка, че пътят към всеки нов пазар е свързан с големи разходи и затова са отворени за рисково финансиране.

Рано е да се каже дали гениалната идея за пъзел мебели в дома и офиса ще се радва на широко приложение. Архитектът на „Практрик“ Петър Захаринов обаче е разбрал, че е по-добре да си автентичен, а не на всяка цена успешен. Тогава успехът рано или късно ще дойде. **И**

Шкафове, легло, лампиони с въображение много неща вкъщи или в офиса може да се сглобят по този начин

Слънчевата страна на живота

Бялото вино реколта 2013 от
успешната серия VERANO AZUR
грабна златен медал на
Wine & Spirits Wholesalers of
America в Лас Вегас, САЩ – като
единствена българска марка сред
160-те отличени вина.

С изключителните
си качества
ВЕРАНО АЗУР Розе 2013 взе
най-голямата награда на Винария
2014 в Пловдив - Златен Ритон.

www.veranoazur.com

 [veranoazur](https://www.facebook.com/veranoazur)

verano azur

Заснетият кадър...

...и финализираният кадър

СВЕТЪТ

Големите компании за компютърно генерирани образи залязват, българското Bubu Studio търси път към Холивуд

Когато зрителят каже „Визуални ефекти ли?! Тук няма никакви визуални ефекти“, значи постпродукционната компания добре си е свършила работата. Българското Bubu Studio също работи в тази индустрия и фактът, че вече отвори свои офиси зад окена, показва смелост да плува в дълбоки води.

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

В индустрията на визуалните ефекти идва нова ера. Големите студиа фалират, тъй като в ситуацията на икономическа криза не могат да си позволят да имат персонал от над 500 души. Такъв е случаят с Rhythm & Hues, които получиха Оскар за тигъра в „Животът на Пи“, и скоро след това

банкрутираха до голяма степен заради същия този звяр, над който са работили близо три години. Компанията Digital Domain Media Group, която е специализирана в създаването на реалистични компютърно генерирани човешки герои и образи и има награди от Американската филмова акаге-

мия за визуалните ефекти на филми като „Титаник“, също не бе подмината от фалита.

Всеки, който е в този бранш, е добре да знае, че засега голямото кино възприема визуалните ефекти по-скоро като технически придатък, а не толкова като изкуство, макар за

През 90-те години Петър Петров се насочил към програмирането. Постепенно променил фокуса на своя интерес. Завършил компютърна анимация и режисура, но това образование се оказало слабо приложимо в професионалния път, който си е избрал. Затова намерението му е Bubu Studio да влезе в партньорство с няколко университета, за да може теорията и практиката да намерят допирни точки. Така компанията ще споделя ноу-хау, като същевременно ще може да отсява хора с потенциал, които да бъдат привлечени в тази индустрия.

ФОТО: СТОЯН ЙОТОВ

на визуалните ефекти

В голямото кино изгрява звездата на малките компании за визуални ефекти

успеха си да разчита именно на тях.

Парадоксът

е, че от години насам най-печелившите американски филми залагат на визуалните ефекти, а не толкова на сценарий или режисура, но за това се дават само трохи от големите пари и от световната слава. Тази е основната причина, поради която известни студиа се принудиха да правят масови уволнения, а индустрията се изнася в страни, където всичко се прави по-евтино. В това е шансът на по-малките компании за постпродукция, които са далече от Холивуд. В тази ситуация Vubu Studio реши да тества възможностите си.

Така в този технологичен бизнес малките започват да „изяждат“ големите. За целта се иска бързо и постоянно усвояване на новите технологии, както и умение да се работи с малки екипи. Изискванията растат и шансът е на страната на

най-приспособимите

„За двайсетина години тази индустрия се преобрази не само заради технологичните промени, но и заради таланта на хората, които рабо-

тят в нея. Първоначално професията беше в ръцете на техничари, но от 2000 г. насам тя зависи от способностите на артистите в най-широк смисъл, твърди Петър Петров, изпълнителен директор на Vubu Studio. - Бихме искали да пренесем нашите умения, талант и хъс на чужди пазари и решихме, че най-уместно е да започнем от Америка, страната на визуалните ефекти, анимацията и новите технологии.”

Компютрите стават все по-мощни, а от хората се очаква да са все по-креативни. Посоката на този бизнес ще зависи от новите идеи и ви-

зия. Днес според Петров най-ценени са именно

визионерите

които гледат години напред. Конкуренцията на Запад е убийствена, затова пробиват най-нестандартно мислещите хора.

Успехът на Vubu Studio зависи от качеството на работа на екипа. Нужни са и търговско-менеджърски умения, чрез които да се намират нови клиенти и да се излиза на нови пазари. Бизнесът в България е лимитиран, расте бавно и затова Vubu Studio гледа навън. Още когато създавали >

Мека на технологиите

Високият потенциал на българите е предпоставка в страната да се генерират идеи и да се развият различни технологични индустрии, които да намират широк пазар зад граница. Глобализацията направи света малък. За да работиш в САЩ, вече не е нужно физически да си там. Затова Петър Петров вярва, че има механизми, чрез които страната ни може да се превърне в атрактивно място за проспериращ бизнес с висока добавена стойност. България има потенциала да стане оазис на новите идеи и високата компетентност, чрез което процесът на изтичане на кадри по естествен път ще бъде спряен.

компанията, били наясно, че тримата основатели са професионалисти с възможности, но успехът им ще зависи от това дали ще съумеят да изградят добър екип. Не е достатъчно да привлечеш отделни таланти, които са индивидуалисти, а е нужно в офиса да се създаде

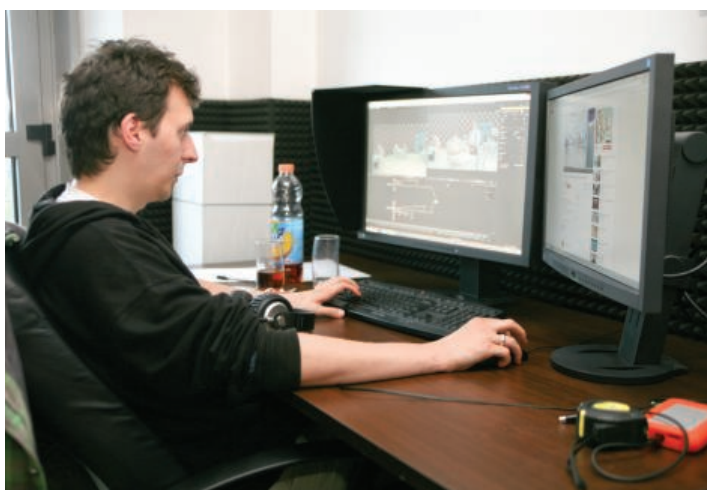
екипен дух

на хора, които са като едно семейство.

В тази икономическа ситуация българските компании без голяма история зад гърба си обикновено нямат финансови резерви. Тук всичко е

месец за месец и временната липса на проекти може да е фатална. Без финансов буфер оцеляването е изключително рисково. Ето защо пазарът наложил на Bubu Studio, която има имидж на бутикова компания, да развие low cost отдел. Той е ориентиран изцяло към българските клиенти и се грижи за по-ниско бюджетните поръчки.

За излаз на външните пазари е нужна решителност. А за да станеш разпознаваем и сравнително добре платен, е нужно да спечелиш редуца проекти, които да изпълниш безупречно. **И**

В Bubu Studio вярват, че с качество без компромиси ще проникнат на нови пазари

Развитието на Bubu Studio

- ✓ *Bubu Studio е създадено преди четири години от Петър Петров (режисьор), Александър Кърцов (VFX supervisor) и Калин Стоянов (аниматор). Всеки един от тях е имал приблизително десетгодишен опит в своята професионална област. Започват без никакъв капитал.*
- ✓ *Името на студиото избрали с желанието да е лесно запомнящо се и да звучи като анимационен герой.*
- ✓ *Студиото предлага органична 3D анимация, то подготвя и цялостни концепции за своите клиенти. Известно е с фотореалистичните визуални ефекти като точности и взривове, отличава се с цветните корекции, както и с работата си по телевизионни реклами и филми. Портфолиото на Bubu Studio може да се види на: <https://vimeo.com/channels/654516>*
- ✓ *Преди повече от половин година Bubu Studio започва да работи като подизпълнител за американски компании и така става ясно, че екипът от 12 души предлага качество, конкурентно на големи студиа за постпродукция. Цената е само един от факторите за подобно сътрудничество. Ключов е европейският подход, визия и стил в дизайна.*
- ✓ *Liquid9 е мрежа от студиа и агенции, които обхващат всички звена на продукцията и постпродукцията. Тя е партньорът, с който Bubu Studio ще развива дейността си отвъд океана с офиси в Чикаго, Канзас, а скоро и в Лос Анджелис. Компанията готви поява и на европейския пазар за постпродукция. Предстои разработка на мобилни приложения и игри.*

Златен медал за българско вионие!

Minkov Brothers White Cuvée 2012 спечели златен медал на Concours Mondial de Bruxelles.

Тази година конкурсът отбеляза своя 20-годишен юбилей, утвърждавайки се като барометър за жизнеността на световната винена индустрия. За сравнение на първото издание на конкурса през 1994 година Франция участва с 508 свои вина, докато на тазгодишното издание броят им вече е 2428.

В рамките на три дни международно жури от 310 члена дегустира повече от 8 000 вина от цял свят.

Целта на изложението в Брюксел е моментна снимка на международния винен сектор и насърчаването и разширяването на винената култура и информираността на винените потребители.

White Cuvée 2012 е направено от 80% вионие и 20% шардоне от 12-годишни лозя край село Венец, намиращи се непосредствено под изба Братя Минкови.

Двата сорта ферментират поотделно в нови и стари американски барици, отлежават 6 месеца, след което се купажираат.

Все по-често българските производители започват да проявяват интерес към сорта вионие.

Характерно за вината от този сорт е, че имат отличим златист цвят и богат плодово-цветист аромат, който заедно с цвета загатва сладко тяло. То обаче понякога е удивително сухо с разнообразни аромати, измежду които ясно доминира този на праскова.

White Cuvée печели с комплексен нос с пикантни подправки, нектарина, сладка ванилия, дим и тост с масло и тяло с балансирана дълбочина на вкуса с фин минерален соленоват завършек.

ГИНКО БИЛОБА

пазителят на надеждата

Васил Дъбов се е посветил на отглеждането и популяризирането на целебното растение

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Гинко билоба е дървото, което забравя да умре, но пропуска и да остарее, макар да е връстник на динозаврите. Това е едно от малкото растения на планетата, които са живи „изкопаеми“, тъй като в продължение на 200-300 млн. години не е претърпяло еволюция, твърди Васил Дъбов. Той определя себе си като може би единствения гинколог в България. През есента на 2004 г. започва да събира семена от гинко билоба и през пролетта на 2005 г. засява около 2500, а сега има най-голямата гинко плантация в страната с над 4 хиляди дървета.

Мисия

Към заниманията с гинко билоба се насочва на пръв поглед случайно. Първоначално имал намерение да отглежда мурсалски чай, но се отказал, след като при странни обстоятел-

ства изгубил брошурата с указания за отглеждане на растението. Сметнал, че това е знак да не се захваща. След време попаднал на гинко билоба със семена и в засяването им съзрял възможност за влагане на нов смисъл в своя живот. Оценил, че гинко билобата има голям, но неизполван научен и комерсиален потенциал. Затова приел като лична мисия да създаде собствена плантация, да информира хората каква е значимостта на този растителен вид, да организира кампании по засажването му на различни места на Балканите, а и да се грижи безвъзмездно за гинко растенията на територията на България.

Плантацията на Васил Дъбов е в с. Мало Конаре, Пазарджикско. Това е родното място на неговите родители. Вероятно има и известна доза наследственост в любовта му към растенията, тъй като баща му Стоян Дъбов е бил научен сътрудник в сферата на овощарството и

част от кариерата му е свързана с Овощарския институт в Пловдив.

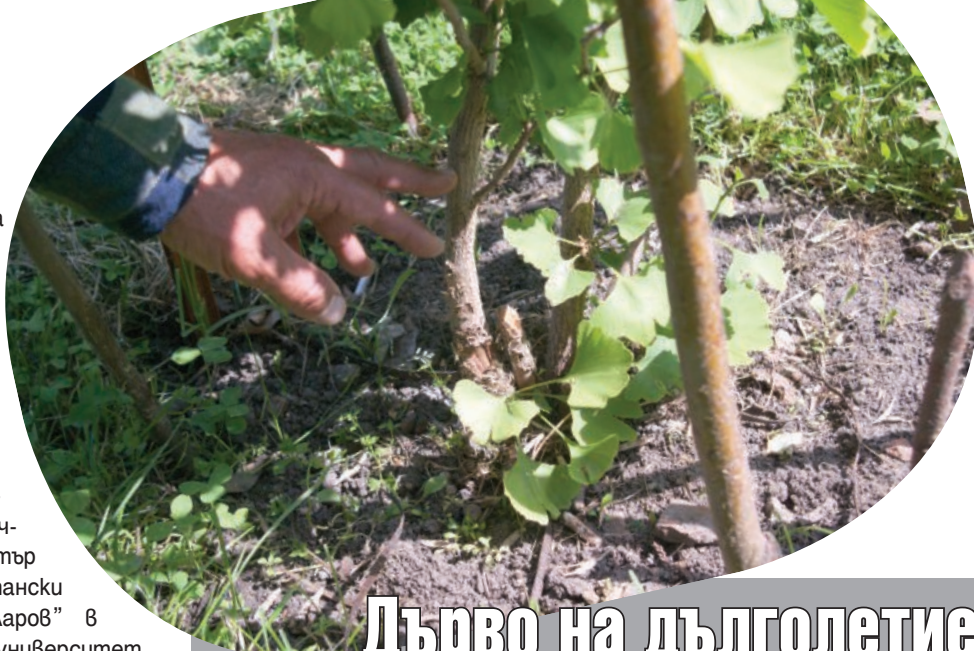
Кариера

Преди демократичните промени Васил Дъбов е бил научен сътрудник по програмиране в Библиотечно-информационен център на Висшия селскостопански институт „Васил Коларов“ в Пловдив, сега Аграрен университет. През 1989 г. е сред първите, които се заемат с частен бизнес в областта на софтуера и става основател и вицепрезидент на Групировка АКТ. Дейността се развива успешно и групировката има важен принос за включването на България в глобалния IT бизнес и за влизането на българския пазар на световните гиганти в областта на софтуера. През 2000 г. групировката се разделя на няколко независими компании.

Бизнес територия

Освен от фиданки гинко билоба, може да се печели добре от продажбата на листа и на семена. В Китай например има голям бизнес, свързан с плантации от женски растения, в които се берат семената заради ценните им хранителни свойства. Суровите семена имат славата на умерен афродизиак при мъжете, а сготвени също дават добър здравословен ефект. Добре е да се знае, че гинко билоба не боледува и затова няма разходи за предпазването му от евентуални болести. Това прави тези растения подходящи за дейностите по градско озеленяване и общината в Поморие вече е гала пример в това отношение. Гинко билоба се препоръчва и за култивиране на промишлени и неплодородни терени.

Васил Дъбов продължава да развива плантацията, но вече се насочва и към създаване на пазар за листа и семена, които до момента не е разработен. Той вярва, че предприемачите ще оценят факта, че в страната има производител като него. И очакванията му се потвърждават – в началото на 2014 г. в бизнеса се включва партньор и двамата са

ДЪРВО НА ДЪЛГОЛЕТИЕТО

- ✓ Няколко дървета гинко билоба са оцелели след атомната експлозия над Хиросима и то само на 1-2 км от мястото на взрива.
- ✓ В продължение на векове се е смятало, че видът е изчезнал в дивата природа, но в наши дни сред учените преобладава становището, че се срещат диворастящи дървета гинко в поне два малки района в Източен Китай.
- ✓ Гинко се отглежда по цял свят в паркове и градини, като устоява на токсичните градски условия и атаките на вредители. В България гинко се среща сравнително рядко като парково или декоративно дърво.
- ✓ Гинко е двудомно растение, т.е. едни от индивидите са женски, а други - мъжки. Мъжките дървета образуват зелени на цвят реси, които разпръскват пращец. То е голосеменно растение – семената му не са вътре в зреещ плод, а всяко едно от тях има собствена месеста обвивка, която защитава зародиша от неблагоприятно въздействие. Приличащите на дребни сливи или кайсии топчета с размер 1,5-2 см, които ражда женското дърво, не са плодове, а семена, които са изградени от три слоя: мека месеста обвивка и твърда част, която наподобява черупка на шамфъстък, и най-вътрешен слой - ядка, състояща се от зародиш, обграден с хранителна тъкан. Оттук идва и името на дървото - сребърна кайсия, което на японски се произнасяло като ginkyo.
- ✓ Дървото влиза в репродуктивна възраст на около 25 години и живее до 5 хил. години. В Китай, Корея и Япония има гинко билоби, за които се смята, че са на над 1-2 хил., а в някои случаи и 3 хил. години. Тези дървета са считани за свещени. В Китай дори има закон, който гласи, че ако се прокарява път или магистрала и има гинко на над 100 години, трасето трябва да го заобиколи.
- ✓ Според немската изследователка Мариане Бюхерт гинко билоба има седем символни значения: непобедимост, надежда, дълголетие, плодородие, симпатия, приятелство и приспособимост.

ЛЮБОПИТНО

вече съдружници във фирма, която поема дейността, досега осъществявана еднолично от Васил Дъбов като регистриран земеделски производител. Потенциални клиенти на продукцията са производителите на лекарства, хранителни добавки, безалкохолни напитки и козметика, в състава на които може да се включи екстракт от гинко билоба. За всеки хранителен или лечебен биопродукт, който ще се продава на дадена те-

ритория, е важно в състава му да влизат предимно растителни видове, които са отгледани на тази земя, на помня той.

Въздействие

„Една картина струва колкото хиляда гуми“, гласи поговорка, приписвана на Конфуций. А Васил Дъбов горазвива тази мъдрост и казва, че всяко осъзнато действие има силата на хиляда картини. И затова вместо

да изрече милион думи, той с осъзнаване се грижи за нарастване на гинко популацията в България. А повечето хора дори не погодират, че гинко билоба може да расте и да се развива добре и у нас. По инерция фирмите предпочитат доставки от чужбина, вместо да използват потенциала за отглеждане на гинко билоба в България.

ЕКОЛОГИЧНО

Васил Дъбов е привърженик на принципа за минимална намеса в биологичния цикъл на растенията. Природата трябва да се използва като съюзник, смята той. Ако се гони чиста бизнес цел, листата трябва да се берат през юли-август. Но ако се следва биологичният цикъл на

гървото, което трябва да се развива, ще се берат, когато започнат да жълтеят и почти не са нужни на самото растение. По това време съотношението на веществата до голяма степен се запазва, но концентрацията им намалява около три пъти. Когато растението се

остави да порасне, ефектът е, че следващата година то ще даде много повече листа. Ако пък се засадят още две култури, които да съжителстват в хармония с гинко билоба, те също

ще дадат реколта, която ще увеличи икономическия резултат. Дъбов предпочита да не използва агресивните методи в отглеждането на гинко билоба, при които гърветата се кастрят, за да останат ниски, и се берат със специални машини. Той се стреми чрез съчетаване на културите на различни нива да следва изискванията на екологичното земеделие. **И**

Как да опазим растенията

- ✓ Ключово място за София, от гледна точка на гинко билоба, е Докторската градина. Там имаше четири дървета, които са около 80-годишни и са сред най-старите в България. По време на ремонта на този малък парк, който все още не е приключил, едното дърво е изкоренено, стволите на другите три са наранени с машините поради немарливост, а клоните им са окастрени. Добрата новина е, че в близост са засадени други три нови фиданки гинко билоба, но те са на много малко разстояние една от друга. За да не си пречат, минималното отстояние между две засадени на постоянните им места растения гинко билоба трябва да е не по-малко от 6 м. а оптимумът е 12 м.
- ✓ Докато пораснат, дърветата изискват специално отношение и ако то липсва - загиват. При косенето на парковете гинко билобите биват наранявани, при което силно се забавя тяхното развитие, а в някои случаи растенията дори умират. Ето защо според Васил Дъбов поддръжката на зелените зони изисква доста специфични познания. Иначе косачите слагат край на ценни растителни видове, но засега никой не ги учи как екосяобразно да упражняват тази професия.

Васил Дъбов се насочва към създаване на пазар за семена и листа от гинко билоба

целувка от природата

КОМ

натурална минерална вода

ЗА ПОРЪЧКА

02 936 8080 www.kom.bg

**В жилището и в
офиса има места,
които може да
съсипят здравето
на всеки**

Опасните геопатогенни зони

ЯНА КОЛЕВА

В новата къща първо се пуска котката, повелява една стара традиция. И там, където тя легне, е нездравословно за човека. Ако нейде сред природата видите самотен гръб, може да не се съмнявате, че е избрал най-подходящото за него място – възел в геопатогенна зона. При друг гревен способ откриването на неблагоприятните места за застрояване става с парчета сурово месо, окачвани на равномерно разстояние едно от друго. Мястото, където изгнивало бързо, било обявявано за непригодно. Издигали сгради само върху земята, на която оставало свежо. А според френския учен радиофизик и основател на физикалната радиестезия проф. Луи Тюрен, живял в края на XIX и началото на XX век, костенурките и орлите живеят госта продължително, защото те усещат вредните лъчения и никога не гнездят на тях.

Установено е, че геопатогенните зони крият сериозна опасност за хората, както и за някои растения и животни. Наименованието идва от *pathos* – болест, и *genesis* – възникване, и означава страдание, болест на Земята. Негативните процеси са в недрата на планетата, а учени и специалисти предлагат различни хи-

потези, с които да обяснят тези природни явления и аномалии. Със своите сетива хората обикновено не са в състояние да ги регистрират, но те имат отражение върху тяхното здраве.

„Радиестезичното махало и багетите реагират, когато има

аномалии и изменения на магнитното поле

Това може да се установи с уреди, които измерват напрегнатостта на магнитното поле. Опитно е доказано, че ако на няколко метра дълбочина под земята има водна жила, точно над нея е геопатогенна зона”, разказва радиестезистът Димо Георгиев, който е бивш преподавател в Техническият университет в София. Извън съмнение е, че тези зони дават пагубно отражение върху енергийната система на човека. Когато леглото, на което се спи всяка нощ, е в зона с магнитни аномалии, след известно време здравето на този човек се влошава. Това важи и за работното място, на което се седи през голяма част от времето. Сънят на всеки, който спи в тежка геопатогенна зона, е непълноценен, той се чувства отпаднал, а ако служебният му ангажимент е свързан с продължителен престой в такъв възел, той е неработоспо-

собен, страда от главоболие и липса на концентрация. Стига се дори до тежки заболявания с фатален изход. Проучванията на Димо Георгиев показват, че в София има много подпочвени води, а това оказва неблагоприятно въздействие върху столичани. Геопатогенните зони влияят не само върху първия етаж на сградата, но и на всички над него. Високите етажи не се спасяват от магнитната аномалия, породена не само от подпочвените води, но и от природни залежи и подземни кухни. Тези патогенни зони предизвикват срив в енергийната система на човека и увреждания на жлезите с вътрешна секреция.

Енергийният дисбаланс често се дължи на геопатогенните зони. Върху здравето влияят и

геопатогенните мрежи

Най-осезаемо се проявява ефектът от мрежата на Хартман, тъй като на практика тя минава през всяка стая. Открита е от немския учен Ернст Хартман. Той измерва напрегнатостта на земното магнитно поле и установява, че то има мрежеста структура.

Мрежата на Хартман съществува по цялата Земя и наподобява паралели и меридиани от геомагнитни линии с ширина около 25 см и пресечни зони с диаметър около 30 см.

Ако работното място е в геопатогенна зона, то е добре да се премести

Електромагнитните вълни ни влияят зле

Когато главата е на север, а краката – на юг, какъвто ориентир имат силовите линии на магнитното поле на Земята, тогава жизнените процеси в човешкото тяло протичат нормално. Йоните в йоносферата са с положителен електрически заряд, а Земята е заредена отрицателно. Посоката на електрическото поле е от плюс към минус, т. е. от небето към земята. Когато стоим изправени, жизнените процеси на ниво клетка протичат най-пълноценно, обяснява радиестезистът Димо Георгиев. Ако поради здравословни причини човек се залежи дълго, тогава и възстановяването му става по-бавно, тъй като силовите линии не влизат през главата и не излизат през краката. Човешкият организъм се управлява от електрически потенциали, а електромагнитните вълни влияят зле на здравето на човека. Проблемът с електромагнитното замърсяване на околната среда става все по-актуален поради своите мащаби. Хора, които продължително говорят по мобилни устройства всеки ден, няма как да са в отлична кондиция. Електромагнитното излъчване от компютри, телефони, телевизори, микровълнови печки и други битови уреди оказва вредно въздействие върху нервната, имунната, ендокринната и половата система на човека. Свърхчувствителност към тези лъчения имат хората с алергии и отслабнал имунитет.

Тя представлява правоъгълник, на който едната страна е ориентирана в посока север-юг с дължина около 2 метра, а другата изток-запад е с дължина близо 2,5 метра. Продължителният престой върху линиите и пресечните възли е вреден и довежда до тежки заболявания, предупреждава Димо Георгиев. Открити са и други мрежи на Пейро (4 на 4 метра), Кюри (5 на 6 метра) и Витман (16 на 16 метра), но те са с по-големи размери на клетките. Вредният ефект се усилва, ако освен възел или линия от мрежата на Хартман има наличие на подземни води, геопатогенни въздействия, линии и пресечни зони на други мрежи.

Подземните води

имат вредно излъчване, тъй като при движението си водата създава електромагнитни вълни. Магнитната им съставка се сумира със земното магнитно поле, така се нарушава неговата равномерна структура и се създава магнитна аномалия. По приблизителни данни около 10% от жилищата имат архитектурни форми, които усилват патогенните фактори - еркери, Г-образни профили и др., описани от фън шуй. Хората, живеещи при такива условия, са отпаднали, с отслабнала имунна система, с нисък енергиен статус, те страдат от постоянна умора, изтощение и нервност, боледуват често. Всичко, което се намира върху пресечните възли от мрежата на Хартман и над подземни

води, се зарежда с вредни вълни - храна, лекарства, билки, и те губят от своите качества в зависимост от времето на съхранение в тези места.

Навсякъде по Земята геопатогенните зони влияят негативно върху здравето на хората, тъй като те не са в състояние да се приспособят. Други фактори са сугестивното въздействие и автосугестивното влияние като страх и чувство за вина. Геопатогенните зони дават

Вторични признаци

като деформация и разрушение на стени, влага, плесен, мъх, пропагане на част от сградите, локално разрушаване на пътища, заболявания при хора и животни, деформация на гърбета. Подземните течещи води имат различно влияние в зависимост от дълбочината, дебита и минералния състав. Най-мощни са излъчванията от силно минерализираните води.

И така, всяка магнитна аномалия, дължаща се на различни фактори, влияе негативно върху енергийния баланс на човека, а оттам и върху неговата ендокринна система, което води до множество здравословни проблеми. Ако леглото или работното място е в такава зона, то е добре да се премести. Другият вариант е да се сложи специален неутрализатор. Хората, натрупали вредни вълни в организма си, е необходимо да се изчистят енергийно. Ако това не се направи, лечението на заболяванията не дава резултат. **И**

Apple настъпва на мобилния фронт

Компанията създаде нов език за програмиране, представи нови възможности за разработчиците на приложения и демонстрира апетита си към перспективния сектор на мобилното здравеопазване

Главният изпълнителен директор на Apple Тим Кук представи някои от новостите, които компанията предлага на разработчиците на мобилни приложения

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Последните месеци не бяха особено добри за американския технологичен гигант Apple. След смъртта на Стив Джобс ръководството на компанията търпи все повече критики, че губи своя иновативен потенциал и че не е показвала на света концептуално нов продукт откакто анонсира първия модел iPad таблет. Същевременно платформата Android на Google печели все повече позиции в мобилния сегмент, а Samsung затвърди лидерската си позиция при смартфоните с няколко впечатляващи нови модела от фамилията Galaxy. А като капак на всичко, Apple беше изместена и от първото място в класацията на най-големите компании в света по пазарна капитализация, което от скоро се заема отново от енергийния гигант Exxon Mobil.

На този фон анализаторите имаха сериозни очаквания от провелата се в началото на юни конференция WWDC 2014 (Worldwide Developers Conference) – традиционното събитие, на което Apple представя всяка година новостите около своите продукти и технологии. И макар на форума да липсваха грандиозни новини за нови класове устройства, тези очаквания не останаха излъгани и събитието очерта стратегията на американския гигант да възвърне поизгубените си позиции. Ето и най-важните акценти от форума.

Нови инструменти за независимите разработчици

Създателите на приложения за операционната система iOS, с която работят смартфоните iPhone, таблетите iPad и плеърите iPod touch, получават на разположение нов комплект за разработка на софтуер (SDK – Software Development Kit), който ще разшири значително възможностите им. Стъпка, която има за цел да заздравя партньорството с по-сериозните екипи за разработка на мобилен софтуер в момент, когато натискът от страна на другите основни екосистеми – тази на Google и тази на

Microsoft – се засилва, а нови играчи като Firefox OS и Samsung Tizen се опитват да привлекат вниманието на разработчиците.

Новото SDK на Apple, създадено към току-що представената осма версия на iOS, предлага повече възможности за интеграция между различни приложения, за закупуване на приложения в пакет, както и за тестване. Новата функция Extensibility пък позволява функциите на приложения от онлайн магазина App Store на Apple да бъдат използвани от други приложения. Опцията е базирана на съществуваща технология, наречена sandbox и дава възможност разработчиците да създават софтуерни допълнения, които могат да бъдат използвани от други приложения. Това ще позволи на потребителите да достъпват различни програми за обработка на снимки през своето iOS базирано приложение. Друго важно нововъведение е опцията да се интегрират външни клавиатури в приложението.

Програмистите на Apple са направили и редица промени в магазина App Store, улеснявайки навигацията и процеса по откриване на определено приложение. Добавени са опции за свързано търсене, тенденции при търсенето, избор на редактора и др. Към момента онлайн магазинът за приложения на Apple се посещава от 300 милиона потребители седмично, а по-важното за разработчиците е, че феновете на iPhone и iPad са много по-отворени към заплащане за мобилни приложения и съдържание, което превръща екосистемата на Apple в първи избор от гледна точка на монетизацията.

Нова възможност за разработчиците е и създаването на така наречените „бъндъли“, които позволяват крайните клиенти да закупуват с едно-единствено докосване множество приложения в пакет и съответно – на преференциална цена. На конференцията Apple представи също и опцията за предварителен преглед на приложенията (превю), създаване на видеоклипове, представящи приложенията, както и новата система TestFlight, която позволява да бъдат канени потребители, да

тестват безплатно приложенията направо през App Store. В добавка новата функция CloudKit улеснява допълнително процеса на създаване на мобилни приложения.

Мобилно здравеопазване

С новия си HealthKit технологичният гигант прави сериозна заявка за дял от един създаден относително скоро сегмент – този на мобилното здравеопазване. Китът позволява на потребителите да проследяват различни здравословни показатели като например кръвното налягане и да ги споделят с трети страни. Подходящ е както за употреба от лични лекари или болници, така и за

подобряване например на успеваемостта във фитнеса или джогинга. Първите клиници в САЩ вече са обявили интереса си към приложението и Apple дори си партнира с няколко, предоставяйки им информация за техните пациенти.

Домашната автоматизация

Заедно с новата си мобилна операционна система iOS 8 и новото си SDK създадената от Стив Джобс компания демонстрира и апетита си към един друг перспективен сектор на иновациите – този на домашната автоматизация, известен още като „дигитален дом“. Apple представи на разработчиците качествено нов протокол за smart home – приложението, както и платформата HomeKit, за тяхната разработка. Специално внимание е обърнато на сигурността, която към този момент е ахилесовата пета на решенията за домашна автоматизация.

Видеоигри

Посредством новия си интерфейс 3D API (Application Programming Interface – интерфейс за програмиране на приложения) Apple ще позволи

на независими екипи да създават много по-интерактивни триизмерни графики. От компанията очакват това да стимулира разработката на много нови мобилни игри, които да я превърнат в лидер в гейм сегмента. За създателите на игри са и анонсираните този месец от компанията от Купертино платформи SceneKit и SpriteKit.

Siri става по-умен

Взраденият в устройствата на Apple домашен помощник Siri става по-умен и получава нови функции като например интеграция с приложението за разпознаване на музика Shazam. Това ще позволи на потребителите направо да си купят през iTunes парчето, което току-що телефонът им е разпознал.

Нов език за програмиране

Swift е името на новия език за програмиране, създаден от Apple за разработка на приложения за операционните системи iOS и OS X. С него компанията заменя Objective C, който се използва за тези

цели от много години. Това ще ѝ позволи да увеличи контрола си върху процеса на създаване на приложения за нейните платформи. Освен това според нейни представители софтуерът, създаден със Swift, е много по-бърз. Същевременно от технологичния гигант побързаха да уточнят, че гватата програмни езика ще могат да функционират заедно в едно и също приложение. Това на практика означава, че разработчиците ще могат да награвжат вече съществуващия код и няма да се налага да го заместват, изгубвайки инвестираните часове програмистки труд.

Като добавим към тези нововъведения представената на WWDC 2014 облачна услуга iCloud Drive, както и новата операционна система за Mac компютри OS X Yosemite, посланието на Apple към останалите играчи в бранша е ясно: Въпреки някои изгубени позиции напоследък, гигантът и за напред ще бъде ключов играч във всички по-значими ИТ сегменти. А интересът му към някои съвсем нови браншове като мобилното здравеопазване и дигиталния дом означава, че всеки играч в тези сектори на бъдещето ще трябва да се съобразява с него. **И**

Десетина алтернативи на гиганта Facebook се борят за място под слънцето. Всяка от тях има своята уникална общност и предлага на маркетингозите разнообразни възможности за присъствие на техните брандове и продукти

Foursquare позволява да се създават профили на различни фирмени обекти

Маркетинг в малките социални мрежи

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Когато използват термина „социални мрежи“, днес повечето хора визират една конкретна такава платформа. Със своите над 1 милиард и 300 милиона активни потребители месечно Facebook се е превърнал в абсолютен хегемон в този сегмент и в най-близкия аналог на това, което някои футуристични писатели определят като инфосфера на планетата. Въпреки това създаденият от Марк Цукърбърг уебсайт далеч не е единствената и дори не е първата онлайн социална мрежа, която човечеството познава. По времето, когато младият програмист и студент в Харвард е изоставен от своята приятелка – събитие, което според легендата го подтиква да създаде известния си сайт за сравняване снимки на състудентки чрез гласуване и да срина сървърите на университета – вече са съществували най-малко три популярни уеб социални услуги. Става въпрос за Friendster, MySpace и Bebo, които днес или не съществуват,

или правят бегли опити да възврат предишната си популярност. Още с влизането си в този сегмент Facebook се налага като безапелационен лидер, благодарение на една проста стратегия: компанията отваря услугата си за външни разработчици позволявайки им да създават различни приложения и игри, достъпни през нея.

Въпреки че старите хегемони отдавна не са фактори, днес проектът на Цукърбърг далеч не се развива без конкуренция. Микроблог системата Twitter, платформата Google+ на онлайн търсачката и специализираният в услугите за търсене на служители проект LinkedIn оформят облика на своеобразна голяма четворка при социалните мрежи. А по-интересното е, че още около десет стартираци или вече развити компании се опитват да застрашат техните позиции и да спечелят вниманието на потребителите. Добрата новина е, че тази засилена конкуренция разширява значително възможностите за маркетинг в социалните мрежи, при това – в момент когато Facebook значително

ограничава опциите за изграждане на аудитория около компании и марки. Затова и много от специалистите по дигитален маркетинг вече съветват да потърсим алтернативи на водещата социална мрежа и без да я изоставяме напълно, поне да диверсифицираме каналите, по които достигаем до своите клиенти. В настоящия материал ще ви представим пет от най-перспективните проекти от този тип.

Pinterest

Със своите 250 милиона уникални месечни посетители Pinterest е сред най-сериозните кандидати за дял от сегмента на социалните мрежи. Компанията е създадена от американец Бен Силбърман през март 2010 година. Тя се отличава от останалите social network сайтове по своя фокус върху мултимедийното съдържание и най-вече върху снимките. Потребителите разполагат със собствени виртуални дъски, на които публикуват (pin-ват) разнообразни изображения. Освен това те имат на разположение

Всички типични за социалните мрежи функционалности като споделяне на съдържание с други потребители, харесване на техни постове, следване на потребители и гр. Платформата е интегрирана с Facebook и Twitter, което може значително да увеличи аудиторията, до която достига определен постинг. През последните месеци тя се използва все по-активно и за бизнес, позволявайки на компаниите да измислят по-креативни начини за визуално представяне на техните продукти. Pinterest е подходящ и за създаване на баск линкове, което го прави мощен инструмент за оптимизация в търсачките.

Tumblr

Този проект се позиционира като блог платформа, но на практика представлява пълноценна социална мрежа с всички атрибути, характерни за такъв сайт. Има над 110 милиона уникални месечни посетители и, подобно на Pinterest, също е с фокус върху визуалното съдържание. Постепенно възможностите, които сайтът предоставя на дизайнери и художници, го превръща в предпочитаната платформа за такива потребители и именно тази специализирана общност го прави ценен от гледна точка на онлайн маркетинга. Един интересен блог постинг в Tumblr може лесно да достигне до хиляди потребители чрез възрадената в сайта функция за реблогване. Улеснено е и използване на линкове от други социални мрежи или видеохостинг сайтове като YouTube. Сред компаниите, които използват активно този социален канал, днес са Coca-Cola, MTV, Nike и гр. Платформата е особено подходяща за малки и средни фирми, които могат да създадат изключително персонализирани страници в нея и лесно да достигнат до голяма аудитория, с което да изравнят маркетинговите си възможности с тези на големите корпорации.

Foursquare

Този американски стартап тръгва от един малко по-различен сегмент – услугите, базирани на местоположението (LBS – Location Based Services). Добавянето на разнообразни социални функции като сприятелияване, споделяне на коментари (свързани с конкретно местоположение) и гр. обаче постепенно го превръщат в пълноценна социална мрежа. Услугата позволява на бизнеса с физически търговски обекти да създават

дават профили на тези обекти, които лесно да бъдат откривани от преминаващите наблизо потребители. След това, разбира се, последните могат да споделят информация за обектите, промоциите в тях или обслужването. Този нов елемент на локализацията на практика променя правилата на играта, позволявайки на бизнеса да се рекламира сред много по-таргетирана аудитория, която поради близкото си местоположение може много по-лесно да вземе решение за покупка. Затова не е чудно, че Facebook и останалите големи онлайн играчи вече добавят функции по локализация в своите платформи.

VK

VK.com, известна още като ВКонтакте, е най-голямата социална мрежа в Русия с над 80 милиона уникални месечни потребители. Проектът е гостъпен на руски и още близо 70 езика, което показва, че той има планове за международна експанзия. Докато на англоезичния пазар обаче ВКонтакте трудно би могъл да се пребори с играчи като Facebook и Twitter, то в Русия платформата е безапелационен лидер и дори успява да ограничи до голяма степен влиянието на последните в страната. Географските особености в разпределението на аудиторията превръщат тази социална мрежа в подходящ избор за компании, които търсят присъствие на пазарите в Русия, Украйна, Беларус

Orkut е популярна в страни като Бразилия и Индия, но в момента собствениците ѝ Google не влагат много в нейното развитие

и други страни от постсъветското пространство.

Orkut

Това е социална мрежа, особено популярна в развиващия се свят, и по-специално в страни като Бразилия и Индия. Сайтът разполага с всички ключови функции за подобни проекти – създаване на профили, свързване с приятели, публикуване на съдържание, както и използването на приложения от трети страни. Създаден е през далечната 2004 г., но въпреки това не успява да се развие със скоростта на проекти като Facebook или Twitter. Основател е турският програмист Оркут Булюкюмен, но днес Orkut е собственост на Google, която не влага сериозни средства в развитието на проекта. Въпреки че повечето от тези социални мрежи все още не са намерили устойчив бизнес модел (проблем, който имат и големите играчи като Twitter, а до голяма степен и самата Facebook), тяхното развитие към момента е обезпечено от рискови инвестиции, както и от факта, че social network сегментът все още е една от горещите сфери в интернет. А желанието на по-малките играчи да настигнат големите в сектора ги стимулира да предоставят все по-разнообразни възможности за присъствие на крайните потребители и на бизнеса. **И**

Старите идеи се възраждат по нов начин, стига времето им наистина да е дошло

Паскалина - механичното сметало на Блез Паскал - прародител на днешните калкулатори

ЯНА КОЛЕВА

Ако някой ви каже, че всичко ново е добре забравено старо, може да му вярвате. Поне за това свидетелстват редица технически достижения, които имат свои аналози десетилетия, а някои дори векове назад във времето. За съжаление все още не се е появил съвременният Никола Тесла, който да реши енергийните проблеми на човечеството. Великият изобретател е намерил начин, при който, като се използват електрическите колебания в йонизацията на горните слоеве на атмосферата, да се получава „свободна енергия“. Все още не са се появили летящите автомобили, които футуристите през миналия век предвиждаха да имат масовост по наше време, но пък никой не си е и помислял, че дори геца гнес ще работят със смартфони, компютри и планшети. Неведомо са пътищата на технологиите и начините, по които превземат битието ни, но е факт, че понякога нещо, което е било върхова технология, в един момент придобива широко разпространение. Върху него науката стъпва, за да продължи да изследва границите на възможното.

Технологиите имат своя логика на поява и понякога са със странна и

неочаквана съгба.

Видеодисковете

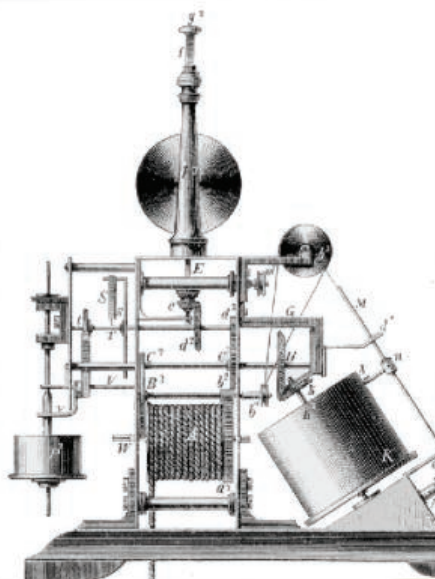
изненадващо дисквалифицираха видеокасетите от битката за пазарно присъствие, но те не са иновация от последните 20-ина години. Идеята за създаването им се ражда в далечната 1928 г. и неин автор е шотландски изобретател. Още като дете Джон Логи Берг проявявал интерес към телевизията, която по онова време е била в зората на своето създаване. През 1928 г. Берг успява да изпрати телевизионен сигнал между Лондон и Ню Йорк, но това било напълно в крак с тенденциите в науката по това време. Другото негово изобретение е видеоискът. То било толкова напредничаво за времето си, че никой не бил наясно какво точно да прави с него. Между 1927 и 1928 г. Берг прави серия от записи на грамофонна плоча, обработена специално с машина, която той нарича фоноизвърор. Пет от тези дискове са останали за поколенията в музеите, а техникът създател не е успял да постигне нищо комерсиално с тази технология. BBC започва излъчване на телевизионни предавания през 1929 г., използвайки част от технологията на Берг за механично сканиране, преди Втората световна война да

промени ситуацията. Технологиите се развиват и концепцията за видеозапис се появява през 80-те години, благодарение на което става възможен бумът на CD, DVD и Blu-ray носителите.

Контактните лещи, които са алтернатива на очилата, навлизат в употреба през 70-те години на миналия век и оттогава непрестанно се усъвършенстват. Френският философ Рене Декарт е първият, за когото се знае, че достигнал го идеята за създаване на контактни лещи за корекция на зрението по формата на миниатюрни стъклени съдове, пълни с течност. Преди него Леонардо да Винчи е имал подобна идея. В края на XIX в. германският изобретател Адолф Фик търси начини за подобряване на човешкото зрение, различни от конвенционалните очила. Неговият прототип на лещи са две големи лупи от кафяво стъкло, които покриват цялото око. Тези приспособления можели да се носят едва няколко часа, преди болката да надделее. Той положил много усилия, за да направи лещите функционални, но големият дискомфорт при ползването им отложил нововъведението за по-добри времена. През 1902 г. Фик преустановил опитите за усъвършенстване. През 1930 г. технологиите позволяват да

НЕ СА ОТ ВЧЕРА

ФОТО УИКИПЕДИЯ

Факс машина (вляво) и версията на изобретателя Александър Бейн от 1850 г. (вдясно)

бъдат произвеждани доста по-удобни и леки контактни лещи, изобретението навлиза доста по-широко и през 1937-а в САЩ над 4000 души разполагат с чифт лещи.

Друго изобретение, създадено няколко века назад във времето, е

КАЛКУЛАТОРЪТ

Още в средата на XVII век, едва 16-годишен, френският вундеркинг Блез Паскал вече знае какво е атмосферно налягане и какво вакуум и е допринесъл за развитието на

проективната геометрия. Един ген Паскал решил да направи подарък на баща си – ганъчен счетоводител, но искал да е нещо необичайно, но полезно. Така през 1642 година той изобретява сметачна машина, която по-късно доразработва. Става известна като „Колелото на Паскал“ и седем години след раждането ѝ е удостоена с кралска премия. Смята се, че именно тя е основата за първия цифров калкулатор. Паскал построява около 50 от тези машини в опит да ги продаде и да ги направи масово използвани, но никога не успява да постигне кой знае какъв успех. Днес механичните калкулатори се намират в музеите, а дори дигиталните им правнущи са на път да изчезнат, заменени от софтуерни превъплъщения в различните компютърни устройства и гаджети.

Електронната поща, електронният подпис и интернет комуникацията почти убиха една технологична придобивка от близкото минало –

ФАКСЪТ

Макар да ни се струва нелогично, но факс апаратите всъщност предхождат телефона, патентован през 1876 г. През 1843 г. шотландският изобретател Александър

Древно копие на машината

Реплика на сеизмометъра на Ченг Ханг в Chabot Space & Science Center в Оиланд, Калифорния, САЩ

Първите електрически автомобили от 1891 г. на американския изобретател Уилям Морисън

HTTP://WWW.AMERICAN-AUTOMOBILES.COM

Бейн предположил, че щом телеграфът може да предава морзов код, ще може да се справи и с изображения. И преди някой да се опита да го разубеди, той успял да модифицира изобретен от него електрически часовник в скенер и го вързал за телеграфна система. Намерили се изобретатели, сред тях е италианецът Джовани Казели, които да доразвият идеята и през 1899 г. госта вестници започват практически да използват подобен метод на трансфер на изображения. Разбира се, един факс се е изпращал за 20-30 минути.

Природните катаклизми зачестяват заради климатичните промени и в последните години земетресенията са едно от най-страшните бедствия.

Сеизмографите и сеизмометрите са създадени около 1880 г., но всъщност първото устройство с подобна функционалност се е появило през...132 г. от н. е. По онова време в Китай Чанг Хенг се занимавал с наука. Броят на неговите изобретения може да се мери с тези на Леонардо да Винчи, като азиатският гений е бил и успешен политик. Машината, която той създал, била наречена от самия него инструмент за измерване на сезонните ветрове и движения на Земята. Тя останала единствена по рода си цели 17 века. Още по-впечатляващо е, че сеизмометърът се появява в период, когато земетресенията не са особено застъпени в научните изследвания и са по-скоро обект на теологията, която твърди,

че са божие наказание. Изобретението представлява голям бронзов съд с гракони, които гледат в осем различни посоки – всеки от тях гържи в устата си бронзова топка. При най-малкия земен тряс топката пада от устата на гракона в устата на жабок. По този начин устройството не само регистрирало земетръси, но показвало и посоката на епицентъра им.

Днес има много „за“ и „против“ фотоволтаиците, но така или иначе със

соларни панели

вече са изградени множество централи за зелена енергия. Тази технология продължава да се усъвършенства. Първите сведения ни отвеждат към 1839 г., когато за първи път са демонстрирани соларни клетки. Чарлз Фриц е първият, успял да създаде функционираща версия на фотоволтаичен енергиен източник.

Широко разпространение днес имат и вендинг машини. Техният прототип не е бил за кафе, газирани напитки и пакетирано храна, а за... светена вода. Това били устройства, изобретени от Херон Александрийски още през първи век.

Електромобилите също не са изобретение на новото хилядолетие. Първата електрическа кола е създадена през 1891 г. Тя развивала скорост от 22 км/ч и можела да вози до шестима пътници. Иновацията вдъхновила изобретателите да работят върху възможността колите

на ток да станат основно превозно средство, но според различни конспиративни теории тяхното масово въвеждане продължава да се отлага заради интересите на петролните гиганти.

В момента гори и не подготвям кои ще са новите технологии, които след години ще превземат настоящето ни по подобие на глобалната мрежа и мобилните комуникации. В момента в гържавния университет на Аризона се прави разработка, която ще позволи войниците на бъдещето да са екипирани с шлемове, които управляват директно мозъците им с помощта на високочестотни звукови импулси. Така военнослужещите ще контролират нивата на стрес по време на мисия. И ако усилията на учените се увенчаят с успех, кой знае дали тя няма да навлезе под някаква форма и в цивилния живот на бъдещите поколения. Та нали и интернет е технология, създадена през 60-те години за военни цели.

Много от блестящите разработки на учените, които са изпреварвали своето време, са се оказали комерсиално неуспешни. Но години по-късно на тяхна основа са създавани продукти, без които днес не можем. Идеите са навсякъде. Понякога те идват по едно и също време при различни хора и тогава печели онзи, който успее първ да ги опитоми. Друг път старите идеи се възраждат по нов начин след векове, стига времето им наистина да е дошло. **И**

FESTA MEDICA

HEALTH & LEISURE

Добре дошли в новооткрития
медицински център "Феста Медика" в Поморие!

Медицинският център е част от пет-звездния хотелски комплекс Via Pontica Resort 5 *
и е разположен в красив зелен парк в близост до плажа.

Във Феста Медика ще откриете висококвалифицирано обслужване
от реномирани специалисти в сферата на медицинските, балнеолечебните и уелнес услуги.

Феста Медика е мястото, където с помощта на висококвалифицирани медици
и чисти дарове от природата, както и чрез най-новите иновации
в областта на лечението с кал, луга и вино, ще се погрижим за Вашата пълна релаксация,
освобождаване от натрупания стрес и последващо презареждане с живителни сили.

ЗАПОВЯДАЙТЕ

tel. 0700 144 22 www.festaviapontica.com sales@festahotels.com

Учени създават симулатор на Земята

Проектът FuturICT си поставя амбициозната цел да покаже как си влияят най-сложните системи в съвременния свят като климата, движението на финансите, на енергийните ресурси и много други. А според създателите му той дори ще може да предсказва бъдещето

АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВ

Представете си свят, в който човечеството притежава инструментите да прогнозира кога ще се случи следващото голямо природно бедствие или екологична катастрофа, кога да очакваме колапс на финансовите пазари или мащабно климатично явление. Правителства и обществени организации ще разполагат с тази информация предварително и ще могат да вземат своевременно мерки, за да предпазят гражданите и бизнеса.

Именно това е целта на екип от швейцарски изследователи, които възнамеряват да изградят симулатор на Земята в реално време, който ще може да анализира комплексни системи на планетарно ниво и може би дори

да прогнозира бъдещето

Проектът, който се нарича FuturICT, е първият по рода си в света и ако бъде реализиран, ще промени изцяло начина, по който човечеството реагира на различни значими за обществото явления. „Разкриването на скритите закони и процеси, които се случват в обществото, вероятно е най-значимото научно предизвикателство на нашия век” - посочва

говорителят на FuturICT през журналисти при представянето на инициативата. А някои анализатори вече побързаха да ѝ поставят етикета на своеобразна бъдеща нервна система на планетата.

FuturICT е един от шестте проекта, които достигнаха до финалната фаза в конкурса за мащабно финансиране по програмата Future and Emerging Technology Flagship на Европейската комисия. Средствата, за които се бори екипът, са в размер на 1 млрд. евро, а другите проекти, кандидатстващи по програмата, са симулатор на човешкия мозък, програма за интензивно изследване на материала графен и гр.

Ако бъде изграден, планетарният симулатор ще събира подробен данни за неща като климата, финансовите системи, моделите на миграция сред животинските видове, енергийните системи и много други сфери на обществения и икономическия живот. След това, използвайки сложни модели, той ще може

да открива взаимовръзките

между тези системи и да прогнозира начина, по който те ще си взаимодействат и ще си влияят в бъдеще. Очакванията на екипа, ра-

ботещ по FuturICT, са получената информация да може да служи за предсказване на различни събития в бъдеще. В документите за кандидатстване изследователите посочват, че проектът ще може да „предоставя база за прогнозиране на природни бедствия или за управление и реакция на катастрофи, предизвикани от човека, които се случват в повече на брой държави и дори континенти”.

Друга важна цел на планетарния симулатор е превантивната – очакванията са той да може да помага на човешката цивилизация да открива устойчиви модели за развитие и живот, да предсказва дали дадена нова технология наистина е екологична,

както може да се твърди, или страничните ефекти от нея биха оказали повече негативно влияние на природата в бъдеще.

Ако всичко върви по план, вероятно проектът ще стартира през 2015 година, а очакванията са изграждането на симулатора да продължи десет години. За целта швейцарският екип ще трябва

да събере огромно количество данни

от различни източници и експерти в голям брой приложни сфери, на база на които впоследствие да бъдат създадени моделите за анализ. В рамките на инициативата вече има и планове за споделено събиране на данни от различни сензори, смартфони и други устройства, което означава, че е възможно проектът да разчита и на споделена информация от различни групи потребители.

А може би най-хубавата характеристика на FuturICT е неговият публичен характер. Днес ние сме свикнали

с идеята, че подобни сложни аналитични проекти са създадени с ограничен достъп и могат да се използват само от мощни държавни организации, корпорации или пък единствено за целите на националната сигурност на големите държави. Точно обратното – разработваният от швейцарски учени планетарен симулатор ще бъде достъпен за всеки желаещ и реално всички потребители ще могат свободно да използват системата и да изследват различни сценарии на бъдещето. Това по-скоро доближава проекта до глобални бази като Wikipedia и е чудесен пример как отворените технологични платформи могат да са от полза за цялото общество, предоставяйки данни от критично значение на широк кръг потребители. И

FuturICT ще може да помага в превенцията срещу природни бедствия и катаклизми

Африканския лъв Ашиш Такар

32-годишният предприемач е преживял геноцида в Руанда, няма диплома дори за гимназия, но вече е най-младият милиардер на Черния континент

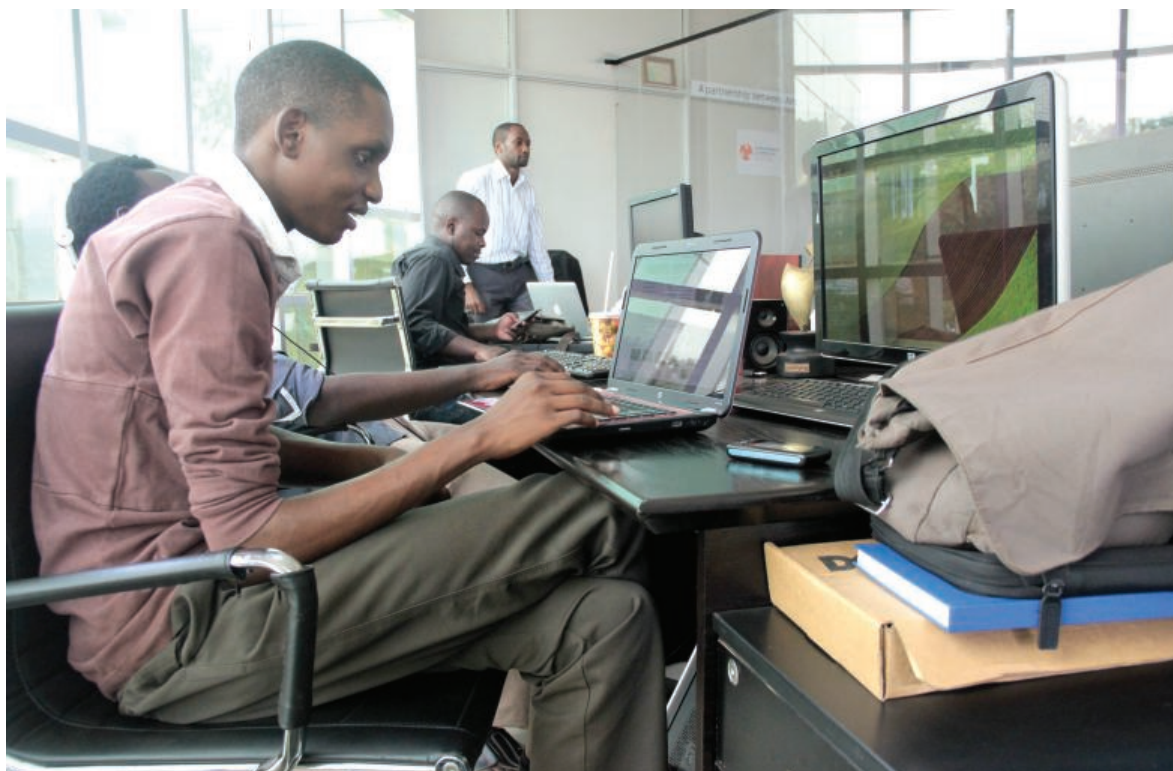
НИЯ ИЛИЕВА

Много от големите предприемачи с известни биографии са преминали през редица трудности, докато постигнат успеха. Но малцина от тях са се сблъскали с истинския ужас, който са преживели Ашиш Такар и семейството му. 32-годишният мъж, създател на панафриканския конгломерат „Мара Груп“ (Mara Group), бил едва на 12 години, когато с родителите и сестра му преживяват геноцида в родната Руанда през 1994 г. Те се крият от режима с още 1200 души в хотел в столицата на страната (същият хотел, който е заснет и в холивудския филм „Хотел Руанда“), а после успяват да се спасят и напускат Кигали. „За щастие се измъкнахме живи, но за нещастие моите родители изгубиха всичко, което са постигнали между 1972 и 1993 г.“, разказва днес предприемачът.

За родителите му, които са с индийско потекло, това е вторият път, когато се налага да напуснат източноефриканската държава, след като по-рано през 1972 г. са били измежду 50-те хиляди души с южноазиатски произход, експулсирани от Уганда от президента Иди Амин по време на етнически прочиствания. Семейство Такар успява да изгради живота си наново във Великобритания, където се ражда Ашиш. С вана си те обикалят от град на град, за да продават женски грехи, като Ашиш и сестра му помагат в търговията. Ако успееш да про-

Историята на Ашиш Такар е вдъхновение за много африкански младежи, които искат да се занимават с бизнес

Фото [HTTPS://MARA.COM](https://mara.com)

Фондация „Мара“ помага на африкански младежи да стартират собствен бизнес

HTTP://MARAFUNDATION.WORDPRESS.COM/

гам определено количество, можех да получа колело например, спомня си младият мъж. Но след време семейството решава да се върне отново в Руанда. Това се случва малко преди началото на геноцида. След бягството от ужаса те се установяват в Уганда.

Старт на бизнеса

Още като тийнейджър, докато семейството живее в угандийската столица Кемпала, Ашиш решава да вземе нещата в свои ръце и да помогне на родителите си, като стартира сам бизнес. Когато е на 15, изкарва първата си сума, като продава новия си компютър на семеен приятел за 100 долара. Осъзнава, че правенето на пари не може да е сложно и продължава търговията с компютри, а повратна точка за бизнеса му се оказва флопи диска. Той показва вродената си проникателност за търговия и родителите му позволяват да вземе заем от 6000 долара, с които започва внос на флопи дискове и други компютърни компоненти от Дубай. Тъй като такива стоки трудно се купуват в Уганда, на Ашиш му се налага да лети до емирството всеки уикенд и да носи колкото може повече стока в куфара си. Така се слага началото на днешната компания „Mara Group“.

Такар дори успява да убеди родителите си да прекъсне училище, за

да може да разшири бизнеса. Вместо да пренася стоката до страната си, той отваря офис в Дубай и започва от там да доставя до цяла Африка. Любопитно е, че когато отива да регистрира фирмата си заедно със своя дубайски партньор, той е едва на 15 г. и се налага баща му да присигне, за да се оформят юридически формалностите, защото Ашиш е още непълнолетен.

В годините „Mara Group“ се разраства и диверсифицира бизнеса си. Сега конгломератът има поделения в сферата на телеком инфраструктурата, опаковъчната индустрия, хотелиерството, шопинг и конферентни центрове, фабрика за хартия и хиляди акра първокласна земеделска земя. „Mara Group“ оперира в 21 държави, главно в Африка, и дава работа на над 8000 души. Днес по различни оценки стойността на конгломерата се изчислява на около или малко над 1 милиард долара. Анализаторите обаче признават, че тези оценки може и да са завишени.

Бащата на Ашиш е председател на „Mara Group“, а самият той стои начело на групата като основател, но не е главен изпълнителен директор. За оперативната дейност той наема мениджъри.

Партньорствата

За да стигне до днешните си постижения, Ашиш Такар избира подго-

да да работи с външни партньори. Обикновено „Mara Group“ предлага опит и ноу-хау в бизнеса на Черния континент, познавайки спецификите на всяка отделна държава, докато външните партньори се включват с инвестиции или експертно познание за определен вид бизнеси.

Сред последните подобни партньорства е това на „Mara Group“ с Боб Даймънд, бивш директор на британската Барклис банк (Barclays). През 2013 г. Такар и Даймънд се обединиха, за да създадат инвестиционна компания Atlas Mara, която ще предлага финансови услуги в цяла Африка. През декември м.г. компанията набра 325 милиона долара чрез първично предлагане на акции. Според Такар това показва големия потенциал на бизнеса в Африка. „Отмина времето на Индийския тигър и Китайския дракон, сега е времето на Африканския лъв“, изразява той в метафора потенциала за растеж на Черния континент. И разкрива, че именно затова логото на компанията е африканският лъв – символ на потенциала за растеж и силата на Черния континент.

Да се учиш от другите

Амбициозен по рождение, Такар признава, че е постигнал растежа на компанията си, като винаги е търсил съизмеримост с останалите. От всеки, когото срещнеш, >

научавах всичко за бизнеса, който прави, и как е постигнал това, което е постигнал, казва днес за възхода си Такар.

Когато пакетиращата му компания в Уганда достига капацитет от 30 тона картон на месец, той посещава конкурентна фабрика, която произвежда 3000 тона. „Това ме накара да осъзная, че все още съм капка в океана. Капка, но на път да стана по-голяма вълна”, уверен е в силите си 32-годишният руандец.

Въпреки че напуска училище на 15 години, Такар признава, че не съжалява за това решение, нито за липсата на квалификация или универси-

тетска диплома. Дори се шегува с това, че е напуснал училище рано.

Незрял за предприемачество

Въпреки че сега живее в Дубай, където е централата на „Мара Груп”, има британско гражданство и индийски предци, Такар казва, че остава посветен на Африка и нейното бъдеще.

За да помага на групи млади хора като него да се развиват и да успяват, предприемачът създава и Фондация „Мара” (Mara Foundation), която осигурява менторство и

подкрепа на младежи от континента, които желаят да стартират собствен бизнес. Базирана главно в Уганда, Танзания и Нигерия, откакто действа през 2009 г., фондацията е осигурила помощ от утвърдени бизнес лидери на повече от 160 000 млади предприемачи. Фондацията осигурява също достъп до бизнес инкубатори срещу минимална такса и възможността да се получи малка начална инвестиция.

За Такар това е начин да помогне на един континент, който е „незрял за предприемачество” по неговите собствени гуми, а е „богат на млади хора, закърмени с идеята да си помогнат сами”. Но признава, че пътят на предприемача не е лесен. „Като предприемачи трябва да сме различни, да се осмеляваме, да рискуваме”, обяснява Такар. „Не е лесно, ще бъдете нокаутирани, но трябва да се изправите, да се отупате от прахта и да се захванете наново за работа”, съветва своите последователи най-младият милиардер на Африка. Въпреки че самият Ашиш не харесва този „етикет”, даден му от медиите.

В края на миналата година Ашиш Такар получи още едно признание – той грабна титлата „най-млад предприемач на света” за 2013 г. на Световния форум за предприемачество в Сингапур. Година по-рано Световният икономически форум го обявява за един от младите глобални лидери в света. Получава признание дори от Harvard Business School, където историята на бизнеса на „Мара Груп” се изучава от студентите, наред със случаите на „Амазон” и „Епъл”. На първото учебно занятие през февруари 2014 г. присъства самият Ашиш Такар.

Най-големият урок, който научих, е да стоя винаги здраво на земята. В деня, в който егото или арогантността ти победи, всичко свършва, признава той. Въпреки това за него изглежда няма непостижими цели дори извън земната орбита, защото е и един от малцината (поканени са 40 души), които ще се отправят в полет в Космоса с пътническия ракетен самолет на Ричард Брансън „SpaceShipTwo” – проект на компанията на Брансън Virgin Galactic. Ашиш ще носи флагелите на Уганда, Кения и Танзания. **И**

Ceramics of Italy

→ **FLAMINIA.**

NIDO
МЕБЕЛНИ КЪЩИ

бул. Андрей Ляпчев 1, тел 02/421 96 45, 02/421 96 46
бул. Мария Луиза 2, ЦУМ партер, тел. 02/926 04 87, 02/926 04 62

ХЕНРИ СИ

филипинският крал на търговията

Най-богатият човек в Манила стартира с продажбата на стари обувки, за да се превърне в собственик на мегамолове и банки с бизнес за милиарди

НИЯ ИЛИЕВА

Хенри Си (Henry Sy) е най-богатият човек във Филипините, често сравняван с американеца Сам Уолтън, основател на най-голямата верига супермаркети Walmart. Паралелът между двамата се гължи на това, че основаната от Хенри компания, която го прави богат, се нарича ShoeMart. Хенри Си основава компанията през 1958 година, но действително започва бизнеса си още след края на Втората световна

война, като събира и продава захвърлени обувки, за да се превърне в първия филипински милиардер

война, като събира и продава обувки, изоставени от американските войници. През 1972 г. Хенри отваря първия си универсален магазин. Днес, малко повече от 40 години след този старт, Хенри притежава най-големия във Филипините бизнес с шопинг центрове. Той е най-богатият човек в страната с персонално състояние от 13,2 млрд. долара.

Хенри Си е роден в бедно семейство в Ксиамен, Китай, през 1924 година, и се мести във Филипините на 12-годишна възраст. Родното му име всъщност е Си Чи Сиен (Sy Chi Sieng), което в превод от китайски означава „да достигне краен успех“. Хенри се присъединява към баща си в Манила, за да му помага с работата в кварталното магазинче, което управлява. Продават ориз, сардини и сапун в годините преди и по време на Втората световна война. Хенри завършва образованието си в Chiang Kai Shek College през 1952 година и след това получава степен от Far Eastern University.

През 1945 г., след края на Втората световна война, започва бизнес с

Мегамол

Мол Азия

телски имоти, образование. Си дори притежава контролен дял в своя университет, Far Eastern University в Манила.

Хенри Си е женен за Фелисидад Тан. Двамата имат 6 деца, които работят в семейния холдинг. Двете най-големи – гъщерята Тересита Си-Косон и синът Хенри Си младши, са заместник-председатели на SM Prime Holdings, а груг от синовете – Ханс, е президент на холдинга. При оттеглянето си Хенри посочва като наследници на бизнес империята и част от своите внуци. Тази година филипинският Крал на търговията ще посрещне своята 90-а годишнина в заслужена почивка, след като животът му е пример за успешен възход. **И**

изхвърлени обувки от американските войници. През 1958 г. отваря първия магазин ShoeMart в Quiaro, старата централна част на Манила. Откриването на магазина е първата стъпка от създаването на SM Group – компанията на Хенри Си, която по-късно се преименува на SM Prime Holdings. Си въвежда практиката на фиксирани цени в търговията на гребно във Филипините през 50-те години на миналия век. Заради безпогрешния си бизнес нюх си спечелва прозвището Краля на търговията. Малкият му павилион за обувки прераста в огромен универсален магазин, наречен SM Quiaro, през ноември 1972 г.

Но и универсалните магазини не са достатъчни за размаха на предприемача Си. През 1982 г. той се захваща с изграждането на огромни търговски центрове, специализирани в търговия с преоценени стоки. Първоначално прави три мола, за да се увери, че бизнесът ще потръгне. Центровете с годините стават все по-големи и големи и на Колега през 1985 г. той отваря първия SM Supermall в град Quezon. Друг от известните търговски центрове е SM Megamall (Мегамол) в Манила, отворил врати през 1991 г. Най-големият търговски център на групата е Мол Азия (Mall of Asia), който се намира в залива на Манила, на късче земя, отвоювано от морето, и отваря врати през 2006 г. Той е третият по големина шопинг мол в света.

Паралелно с търговията, Хенри Си започва развитието и на други бизнеси. През 1976 г. той купува Асте Savings Bank и я преименува на Banco do Oro Savings and Mortgage Bank. През 2002 г. дружеството става публично, продавайки книгата си на цена от 37 долара. До 2008 г. Banco do Oro е най-големият кредитодател във Филипините, след като поглъща още девет банки и ипотечни институции за близо 1,34 млрд. долара.

Слоганът на компанията SM Prime Holdings е „Ние имаме всичко“ (We've

got it all!) и ако наистина погледнете структурата на дружествата в холдинга на Хенри Си, ще се уверите, че е точно така. Може да откриете всичко, от което се нуждаете, в моловете на Си. Днес SM Prime Holdings/Investments е най-големият собственик на търговски центрове и банки във Филипините. Си контролира 59% от компанията. Освен търговията и банкирането, холдингът инвестира още в строителство, жилищни и хо-

Съпругата на Хенри Си - Фелисидад

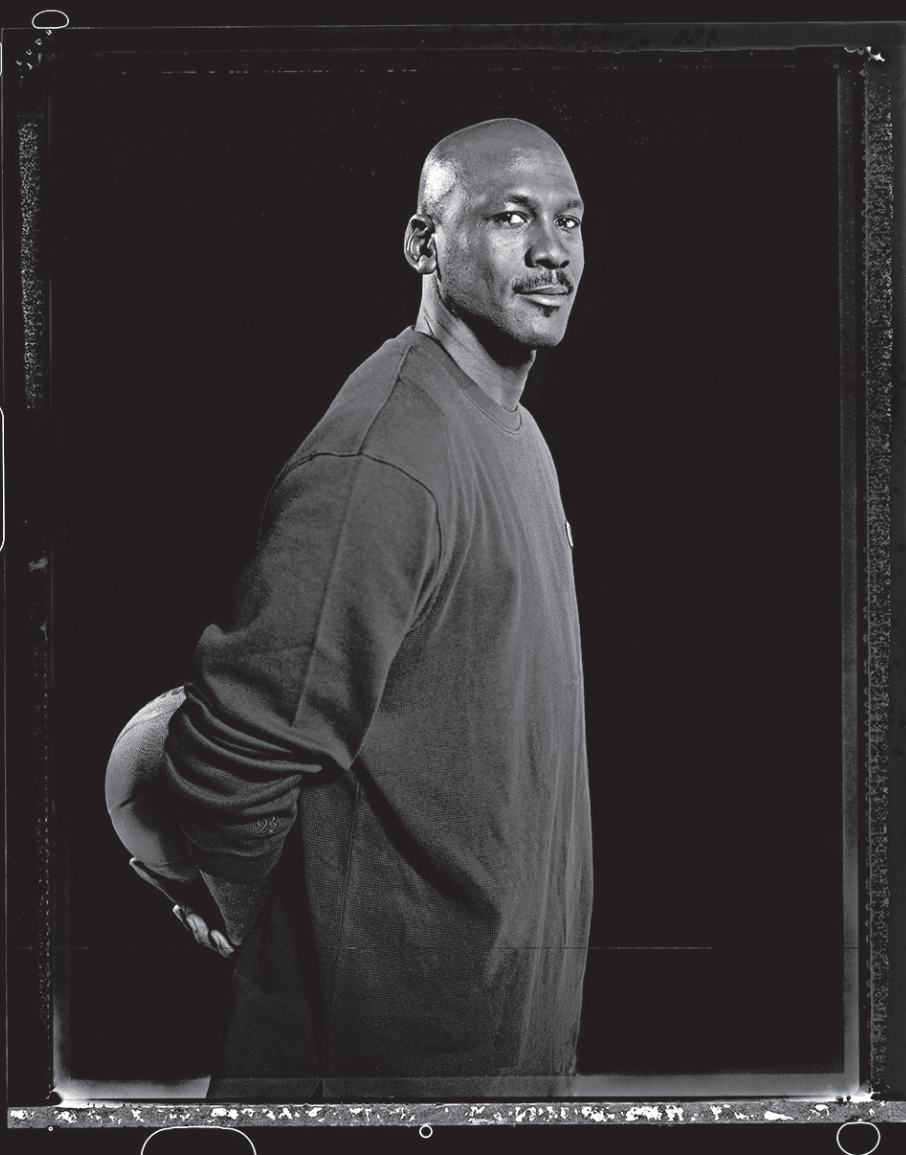
Краля на търговията с хора от семейството при откриването на Фешън хол - обновена част в Мегамол

Част от наследниците на Хенри Си на откриването на Фешън хол през февруари 2014 г. - вляво е по-малката от дъщерите Елизабет, а трети отдясно е Хенри Си младши

Майкъл Джордан вече е милиардер

Успешни инвестиции направиха от легендарния
баскетболист най-богатия спортист в света

НИЯ ИЛИЕВА

Вдобавка към шестте си шампионски купи, петте награди за най-ценен играч и двата златни медала, които е спечелил, Майкъл Джордан отскоро може да се похвали с още едно грандиозно постижение. В средата на юни 2014 г. той официално стана милиардер. Според актуалните данни, до които са се добрали медиите за океана, състоянието и бизнес империята на Въздушния (по прякора му Air Jordan) нарастват главоломно.

Последният удар превръща Джордан не само в най-богатия атлет на света, но и първия спортист - милиардер в историята. Той изпреварва Арнолд Памлър (675 млн. долара), Винс МакМахон (750 млн. долара) и Михаел Шумахер (800 млн. долара).

Но как се стига до увеличеното богатство на може би най-известния и легендарен баскетболист на всички времена? Само допреди няколко месеца, в началото на годината, състоянието на спортиста се изчисляваше на 700-750 млн. долара, пресметнаха от <http://www.celebritynetworth.com/> и „Форбс“. Майкъл Джордан е първият спортист, който получава само от заплатата си над 30 млн. долара доход. Както може

би е известно на широката публика, той е и едно от най-популярните и високоплатени лица в рекламата на различни продукти. Въпреки че не е в активния спорт от над десетилетие, Майкъл все още получава между 80 и 100 милиона долара на година от реклами. Ежегодно доходите му от марката Nike/Jordan са 60 млн. долара. Според пазарните проучвания, днес всеки втори чифт продадени кецове в САЩ са именно с марката „Джордан“. Баскетболистът има подписани рекламни договори още с Gatorade, Hanes, Upper Deck, 2K Sports, Novant Health и Five Star Fragrances. Освен това притежава седем ресторанта, салон за продажба на автомобили, частен самолет Gulfstream IV за 50 млн.

От продажбите на кецове с името си Джордан получава 60 млн. долара годишно

долара и портфейл от инвестиции в недвижими имоти, които биха накарали и самия Доналд Тръмп да поруменее. Джордан купува първия си миноритарен дял в баскетболния клуб от НБА Charlotte Bobcats (които от сезон 2014/2015 вече ще имат ново име - Charlotte Hornets) през 2006 г. и придобива контролния пакет, когато изкупува дела на съзателя на отбора Робърт Джонсън за 175 млн. долара през 2010 г.

Буквално преди месец се оказва, че делът на Джордан в спортния тим е госта по-сериозен, отколкото преди това е било известно. Оказва се, че в момента легендарният баскетболист притежава 89,5% от акциите на клуба. Стойността на отбора се изчислява на 600 млн.

долара, но има и 135 млн. долара задължения. Според изчисленията на щатските медии делът на Майкъл Джордан в отбора, след приспадането на дълговете, е 416 млн. долара. Така, след като тази сума се прибави към останалите му пари и инвестиции, богатството на Джордан достига главозамайващите 1,016 милиарда долара и това го прави най-богатият спортист в света в момента. **И**

合
氣
道

Христо
Михайлов:

АЙКИДО

Брокерите на Уолстрийт масово тренират айкидо. Ако попитате защо, отговорът на Христо Михайлов е: Защото така постигат хармония и успокоение от свръхнапрежението. Ако практикуват други бойни изкуства, подходът им става агресивен, поемат излишен риск и започват да правят груби грешки. Айкидо е система на овладяната енергия и на контраатаката, а не на атаката.

Христо Михайлов започва да се занимава с бойни изкуства през 1976 г., като минава през школите на киокушин-кай карате и таекуондо, у-шу и тай-чи чун, докато накрая открива призванието си - айкидо. Практикува го от 1987 г. Участва в създаването на Българската айкидо федерация (БАФ), както и на много клубове в цялата страна. Член е на УС на БАФ и е президент на техническата комисия. Той е президент на Айкидо клуб „Имеон“, един от най-големите в страната. Христо Михайлов и Александър Алексиев са обявени официално пред цялата айкидо общност за лични ученици (учи-дейши) на Исояма Сенсей. През 2010 г. по предложение на БАФ и Исояма Сенсей Христо Михайлов става носител на пети ган Айкикай.

Е ПЪТЯТ КЪМ ВЪРХА

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Айкидо е начин на живот и го като не стане, онзи, който го практикува, не може да постигне нищо сериозно. Моят учител Исояма Сенсей обучава много хора на самоотбрана. Той уверява, че тренирайки, повишаваме своя шанс, без да има абсолютна гаранция. Често айкидо побеждава с гуми, а не с бой. Винаги може да нараниш някого, по-трудно е да го направиш приятел. Ако успееш да преобърнеш нещата към безконфликтно решение, твоята победа става по-качествена. По-добре един приятел повече, отколкото още един враг. Понякога обаче наказанието е по-голямо от провинението и за да се избегне подобно развитие, се иска голяма духовна сила. Егото не бива да е движещо, тъй като то винаги води до разправа. В моята практика има не един случай, в който съм успявал да превърна врага в приятел.

Айкидо в света

**практикуват
над 1,5 млн. души**

докато само преди десетина години

броят беше около 200 хил. В България това бойно изкуство по приблизителна оценка тренират около 5 хил. души, а в агресивните стилове броят е далеч по-висок. Акцентът в айкидо е върху духовността. При него няма състезания, следователно не се приема допинг. При другите бойни изкуства още в първите 5-10 години жертваш здравето си и после ставаш негоден да ги упражняваш. Айкидо обаче може да се тренира от 6-годишна възраст, когато костната система на детето укрепне, до дълбока старост. Целта на айкидо е да увеличиш своята енергийна мощ и да постигнеш вътрешна хармония, да съхраниш здравето си по-дълго. В повечето спортове амбицията е да станеш шампион, а тук стремежът е да развиваш себе си.

В айкидо не може да работиш самостоятелно, нужен е партньор. Развитиемто изисква да помагаш на другите да еволюират, за да може да растеш и ти. Тази система не е егоистична и не се фокусира единствено върху персонално усъвър-

шенстване, а е важно групата да се развива и цялата школа да върви напред. Тя учи, че трябва да загърбиш индивидуализма и егоизма и да даваш от себе си, за да получиш. За да се усъвършенстваш, в айкидо е нужно и партньорът ти да се развива. В карате не е така - там вместо партньор имаш враг, когото трябва да победиш. Не го ли надвиеш, той ще те повали. Хармонизация и организация на живота, пластичност и подвижност, подобряване на здравето и намаляване на рисковете от заболявания - са

все ползи от упоритите тренировки. И най-важното е, че чрез айкидо духът се съхранява млад.

В айкидо няма нужда да се представяш като Крали Марко, както в други спортове. На върха на славата си само моментно и съм се убедил, че спортистите с техните постижения бързо се забравят. Шампионите вече са рекламни лица на проспектиращи фирми. Световният спорт е превърнат в пирамидална структура, която работи за това един да

**Чрез това японско
бойно изкуство се
постига хармония и
вътрешна сила**

стигне върха. Айкидо е

ЕВОЛЮЦИЯ

- усъвършенстване не само на тялото, но и повишаване на духовността. Светът се променя и тази система учи как да се върви в крак с тези промени така, че да се постига хармония между материалното и духовното. Това се превръща в същност и е в състояние да промени всеки, в това число и най-агресивния.

Най-самотният човек на земята е мъдрецът, тъй като той духовно е награсъл всички. Неговата извисеност се илюстрира добре от една източна притча за върха, според която планината е една, върхът е един, а пътеките към него са много. Трябва да избереш една пътека, по която да покорих този връх. Ако постоянно сменяш посоките, никога няма да достигнеш целта. Колкото повече обаче вървиш нагоре, върхът става по-остър. Започваш да се катериш по него като мече панда, но все още имаш опорни точки, дори и да духа силно, може да се задържиш. Накрая върхът изтънява като игла. Стъпиш ли на него, вече си сам. На върха ветровете са яростни, а имаш една-единствена опорна точка, и ако паднеш, падаш най-голу. Единственото, което

Айкидо е съвременно японско бойно изкуство. Освен метод на самоотбрана, то е и начин на духовно и физическо самоусъвършенстване. Айкидо се изписва с йероглифите „ай“ (хармония), „ки“ (божествена енергия и сила) и „до“ (път) и означава път на хармоничната сила. Айкидо е разработено между 30-те и 60-те години на миналия век от Морихей Уешиба, наричан О'Сенсей, или Големият сенсей.

НА ФОКУС

може да те задържи горе, е вярата. Загубиш ли я, губиш себе си и пропадеш. Върхът не е личният стремеж, личната реализация и егоизъм. Там е владението на вярата. И в тази притча съвсем не става дума за това да станеш много богат или да спечелиш шампионска титла. Тя е за пътя на силата и хармонията. Когато обучавам в айкидо свой помощник-инструктор (семпаи), му казвам, че първото условие е да обича учениците си. Иначе не може да им бъде учител, тъй като постоянно ще превръща своето учение в доказателство колко самият той е

добър. Когато мои ученици вземат пояс, не пропускам да им напомня, че това не е медал, а е по-голяма отговорност. Моят учител ме научи сутрин да се оглеждам в огледалото, защото така ще виждам добре какво представлявам и няма да излъжа себе си. Ако не виждам грешките си или не ги признавам, вървя по тънък лег. Когато си учител, отговорността е много по-голяма, защото може да объркаш хората и да ги насочиш в погрешен път. До края на живота си учителят трябва да се усъвършенства.

На Изток учителят избира учениците си. Айкидо не се учи без учител и никое духовно познание не се предава само чрез книга. Езотеричните книги са само повод да се запали огънят у човека. Всички велики хора на земята са имали своите учители и са били обградени от личности, които по специален начин са им предавали знанието.

Айкидо учи, че хора, които сега изглеждат неблагонадеждни, утре може да са най-надеждни. Трябва да се

ДАВА ШАНС НА ВСИЧКИ

Най-важното нещо е човек да е и последователен. Нужно е да има система в онова, което прави, иначе няма да постигне съвършенството. И красноречива тук е притчата за пътеката и планината. Ако следваш само една пътека, имаш система и това е твоят път. Тогава магията може да се случи с теб, дори да не показваш особени качества. Хора, които бързо навлизат и правят всичко със завидна лекота, може в един момент да сменят рязко посоката, а други, които не блестят с качества, но са системни, вървят бавно, но уверено. Най-голямата надежда е в онези, които са видимо талантиливи и напредват с бърза крачка.

Най-важно в айкидо е да не се опитваш да накараш учениците да приличат на теб. Учителят трябва да води ученика така, че той да намери своя личен път. Това умение на учителя е феномен, който няма обяснение. Вероятно то е свързано с усъвършенстването на енергията, при което започват да стават неща, които преди не са се случвали. Тест за учителя е дали учениците му ще го надминат.

SAN BENEDETTO

*Спонсор на
„Мис Национален отбор“
2014*

Хип-хоп легендата

DR. DRE

Създателят на гангста рапа показва непогрешим бизнес нюх, който го направи не само един от най-успешните продуценти в жанра, но и най-богатия музикант изобщо

Дре е продуцент на легендарни хип-хоп изпълнители като Еминем, 50 Cent и Snoop Dogg

ЛЮДМИЛ ЗАХАРИЕВ

От улиците на Лос Анджелис, Калифорния, до първото място в класацията по богатство на човек от музикалния бранш - рапърът Dr. Dre успява за по-малко от 50 години да покори върховете на хип-хопа, продуцентството и бизнеса. През последния месец той стана първата рап звезда милиардер. Или почти милиардер. Това се случи, след като Apple купи неговата компания Beats Electronics, която продава слушалки и предоставя достъп до музикално съдържание в интернет. Сделката е на стойност умопомрачителните 3 милиарда долара!!!

Изкачването на Андре Ромел Йънг обаче се отличава от обичайните истории за човешки успехи - Dr. Dre изминава всички етапи от развитието си в музикалния бизнес, и то със стил.

Ранни години

Истинското име на Dre е Андре Ромел Йънг, а семейството му се състои от двама певци. Майка му Верна напуска групата си Four Aces (Четирите Аса) малко преди рапърът да се роди, а баща му е член на бандама Romells, откъдето идва и второто му

име.

След като родителите му се разделят, Dre заживява с майка си, която се омъжва още няколко пъти. Местят се често и в един момент двамата заживяват в Комптън, Калифорния. В гимназията Андре проявява талант в чертежите и музиката. На Колега

през 1984 г. той получава музикален миксър като подарък и съвсем скоро превръща дома на семейството си в собствено студио. Часове наред всеки ден той работи над таланта си, миксирайки различни песни и звуци.

С течение на времето успява да се присъедини към World Class Wreckin' >

Си , която миксира в нощни клубове, и така разработва амплото си под псевдонима Dr. Dre, върховен от баскетболната звезда Julius „Dr. J.“ Erving.

Водещ рапър

През 1985 година Dre сформира група със звезди като Eazy-E, Ice Cube, Yella, MC Ren, Arabian Prince. Бангата му N.W.A. (Niggaz With Attitude) прави тежко и сурово изкуство, отразяващо живота на улицата.

Вторият албум на групата Straight Outta Compton (1988) е прогаден в над 6 милиона копия и е в основата на формирането на нов жанр в музиката - гангста рапа. Една от песните в него „F*** Tha Police“ погналва пожар от противоречия. Песента, която изследва напрежението между чернокожата младеж и полицията, се смята за фактор в подбуждането на улично насилие. ФБР дори изпраща предупредително писмо до Ruthless Records и

нейната компания майка.

Съвсем скоро Dre вече е по върховете на класациите в хип-хопа. Тогава рапърът издава втория си солов албум, който се продава в милиони копия и веднага започва да покорява рекорди.

Като всеки уважаващ себе си рапър, и Dre има сериозни проблеми със закона.

През 1991 г. той удря телевизионния водещ Денис Барнс заради репортаж за Ice Cube. Двете страни обаче се споразумяват извън съда.

На следващата година Dre отново е обвинен в нападение над продуцента Деймън Томас. Поведението му става все по-агресивно и през 1994 г. той участва в луго преследване с полицията в нетрезво състояние. Нарушава пробацията си и е осъден на няколко месеца затвор ефективно.

Продуцент

Истинският успех на Dre обаче

е зад кулисите. Той изиграва важна роля за стартирането на кариерите на много хип-хоп и рап изпълнители. Става продуцент на много от изпълнителите от Ruthless Records. Логично през 1991 г. стартира музикалната си империя, известна като Death Row Records.

Там той работи над гебютния албум на Snoop Dogg - Doggystyle, както и над музика на Тупак Шакур. Същата година Dre напусна Death Row Records, спасявайки се от все по-обезпокоителната вражда между Западния и Източния бряг, която в крайна сметка води до смъртта на рапърите Shakur и Biggie Smalls.

Дан Чарнас, бивш хип-хоп продуцент, казва, че бизнес проникателността на Dr. Dre е оформена от културата на хип-хопа в края на 80-те, която по необходимост е по-предприемчива.

„Има установена традиция на предприемачеството за артисти в

Двамата с партньора му Джим Йовин вече ще работят в Apple

Не е лесно да стигнеш от улиците на Лос Анджелис до титлата „най-богат рапър“ в историята на музиката. Но това е пътят, очертан от Андре Ънг, по-известен като Dr. Dre. 49-годишният американец е на път да оглави редица класации по богатство, след като бе потвърдена сделката на Apple с творението му Beats Electronics за 3 млрд. щатски долара.

ЕТО НЯКОЛКО ФАКТА ЗА САМИЯ DR. DRE:

- ✓ Сделката с Apple ще увеличи личното му състояние от 550 млн. на 800 млн. щатски долара, което го прави най-богатия човек в хип-хоп индустрията.
- ✓ Dre е открил и работил с някои от най-големите звезди в музиката, включително Eminem, Snoop Dogg, Combs.
- ✓ Dre е пионер в гангста рапа, печелейки шест награди Грами, включително една за продуцент на годината през 2001 г.
- ✓ Роден е в Комптън, място добре известно с насилие и истинско свърталище на рапъри и хип-хоп изпълнители. От

музикалния бизнес, и по-специално в хип-хопа, защото прото няма друг вариант те да се появят на голямата сцена”, казва Чанрас, отбелязвайки, че през 1980 г. големите звукозаписни компании и радиостанции са се колебавали дали да инвестират в насърчането на хип-хоп музиката.

„Изпълнителите трябваше да направят свой собствен лейбъл, ако искаха хората да чуят техните парчета. Така и се създаде ниша в бизнеса”, добавя той.

Така Dre създава собствения си лейбъл Aftermath Entertainment заедно с Interscope Records. Погнусва с много звезди, включително Eminem и 50 Cent. Бързо успява да докаже уменията си и продуцира няколко хитови албума на Еминем, включително The Slim Shady LP (1999) и The Marshall Mathers LP (2000). С 50 Cent Dre работи върху дебютния му албум - Get Rich or Die Tryin' (2003), наред с други проекти.

Въпреки че бързо набира слава на изпълнител, на практика Dre няма солов албум от 1999 г. насам. Вместо това той капитализира тенденциите в хип-хопа.

„Защо да се молиш на Adidas за сделка, като можеш да направиш много повече пари, когато създадеш собствен бранд за грехи”, пита риторично Чанрас.

Dr. Dre по подобен начин навлиза в потребителския брандинг, но тръзва по малко по-различен маршрут.

Хип-хоп магнат

През 2008 Dre. разширява дейността си, основавайки Beats Electronics, заедно с продуцента Джи-

ми Йовин. Дебютът на компанията са слушалките Beats, последвани от все по-успешни линии и продукти. Онлайн музикалната стрийминг услуга The Beats Music също стартира през януари 2014 година. Двамата партньори финансират и академия за изкуства, технологии и бизнес иновации.

Много от съветниците на тандема Йовин - Dre още от самото начало искат те да продават маратонки, но двамата имат по-гъвкав план. Успяват да се свържат с Monster, уважавана аудио фирма, известна най-вече с производството на HDMI кабели, за да проектират и произведат култовите слушалки Beats.

Голяма роля за успеха на Beats изиграва и репутацията на аудио фирмата, която успява да ги позиционира в няколко мултимилionни клипа на известни изпълнители.

За Dre обаче това не са само пари. В интервю за Esquire мина-

лата година той заяви, че е отказал инвестиция на няколко големи предприемачи, казвайки им, че „не се нуждае от повече пари”. „Хората те гледат сякаш си луг, защото казваш, че не се нуждаеш от повече пари, но кой казва подобно нещо?!” , пита Dre.

Може би най-богатият човек в хип-хопа го е казал няколко пъти, поне докато Apple не почукват на вратата.

Така през май 2014 г. Apple обяви, че купува Beats за 3 млрд. щатски долара. Това увеличава състоянието на Dr. Dre на приблизително 800 млн. долара, което го прави най-богатата рап звезда и въобще музикант.

Като част от сделката Dre и съоснователят на Beats Джими Йовин ще се присъединят към Apple с мениджърски функции. Това е и най-голямото придобиване в историята на Apple.

Доктор Dre се справя успешно като един от най-големите хип-хоп продуценти, но компанията му Beats Electronics го направи почти милиардер

- там тръгват и звездите Young и Ice Cube.
- ✓ Dre влиза в сериозния бизнес и натрупва голямо богатство след успеха си като продуцент през 2001 г.
- ✓ Освен продуцент и рапър, Dre е и предприемач. Той е и създател на линията Beats Electronics, заедно с партньора си Джими Йовин.
- ✓ Dre изпреварва по състояние Sean „Diddy” Combs (\$700 млн.), Jay-Z (\$520 млн.), Birdman (\$160 млн.) и 50 Cent (\$140 млн.).

Словенските суперколи

Tushek

Преди 2 години Альоша Тушек обра оваците с Renovatio T500, а сега е готов и с подобрената версия - T600

НИЯ ИЛИЕВА

През май тази година словенската компания Tushek разкри втория си модел - T600, по време на изложението Top Marques в Монако. Автомобилът е с по-агресивен дизайн от предходния T500, представен преди 3 години. Олекотеният кабриолет тежи само 1120 kg и се задвижва от двигател V8 с 620 к.с. Моторът в T500 е 4,2-литров V8 с 450 к.с. и 428 Nm, с който ускорява за 3,7 сек от 0 до 100 км/ч, а обещанията са, че T600 ще бъде по-бърз.

TS600 обаче не е първият продукт на словенската компания, а зад него стоят госта години труд и много вдъхновение.

Създател на компанията е Альоша Тушек, словенски автомобилен

Бившият състезател Альоша Тушек сбъдна мечтата си да създаде спортна кола по свой вкус

състезател, роден през 1965 г. Той е на върха на славата си между 1999 и 2003 г., като минава през състезания с картове, мотоциклети и накрая – с автомобили. Още като дете е запален по колите, но тогава предимно обичал и да ги рисува, а карал велосипеда си, разказва сайтът на компанията.

Това обаче грастично се променя, след като става автомобилен пилот. И когато решава да прекрати състезателната си кариера, открива само едно нещо, с което би желал да се занимава. Реших, че след като не мога сам да открия колата, която искам, ще трябва да я направя, разказва Альоша пред медиите.

Така през 2004 г. се захваща с по-сериозната реализация на една от детските си мечти - проектирането и създаването на спортен автомобил. Първите му партньори са Дик Квентмански и словашката компания K1.

През 2005 г. е готов първият прототип на словашката кола K1 Attack.

През 2008 г. започва проектирането на прототипа на Renovatio T500, чието име означава Възраждане, обяснява съзателят на модела в сайта си. През 2011 г. е регистрирана марката Tushek, тогава и първият модел на компанията T500 прави официалната си премиера на Salon Prive във Великобритания. Колата се продава за 300 хиляди евро.

През 2010 г. компанията се заема с още един модел - Forego T700, който с името си намеква за над 700 коня, твърдят автомобилните специалисти. Междувременно обаче тази година гоюде изненадата – TS600.

Всяка от колите Tushek се прави главно на ръка, като клиентът може да подбере цвят, материали, тунинговане, екстри. С две гуми – по пръчка.

„Не мисля за цената на продукта,

мисля за хората, които вече имат много коли”, посочва Тушек своя пазарен таргет. И разкрива защо вярва, че ще наложи марката си - „Всеки може да си купи Ферари, това вече не е символ на престиж”, казва той, намеквайки за това, че неговата компания не прави сериенно производство като големия италиански конгломерат. И може би е прав, защото не повече от 10-20 човека в света може да притежават Tushek.

Новият Nissan Qashqai

Сигурен и удобен

ЛЮДМИЛ ЗАХАРИЕВ

Сигурен и удобен. Това е най-точното определение за новия Nissan Qashqai, който от 2007 г. насам е пласиран в над 2 млн. бройки. Един от основоположниците на кросоувър сегмента отново оправдава очакванията за „японското чудо на автомобилите“ и набляга на сигурността, комфорта и атрактивния екстериор, като основният таргет на модела е семейният човек.

Дизайнът на новия модел се откроява значително от стария, главно заради светодиодите, които са една от отличителните му черти. Друго подобрение е универсалната модулна платформа CFM, последната дума на инженерите от алианса Renault-Nissan.

Колата „зуби“ сериозна тежест в подобрената си версия, но това не я прави по-нестабилна. Дори напротив. Автомобилът е добавил 47 мм в дължина, а заедно с увеличената база е нараснал и обемът на багажното отделение - с 20 литра.

Салонът също е подобрен както по отношение на ергономиката, така и в качеството на използваните материали. Както при всеки нов Nissan, Qashqai е оборудван и с много иновативни технологии.

7-инчовият дисплей на новата система NissanConnect пък реагира на допир. Всяко меню се изобразява точно върху него, а самият дисплей е позициониран между аналоговите скоростомер и оборотомер. Контролът върху него се осъществява и чрез бутони на волана.

Новият Qashqai идва с възможност за автоматично превключване на къси и дълги свет-

също е голям плюс.

Тестваният бензинов четирицилиндров 1,2-литров турбодвигател има мощност от 115 к.с. и максимален въртящ момент 190 Нм. С него автомобилът ускорява от 0 до 100 км/ч за 10,9 сек, а максималната скорост е ограничена на 185 км/ч.

Средният разход на гориво според заводските показатели е 5,6 л/100 км. Трансмисията е 6-степенна механична, а това е и единственият недостатък, който откриваме при този модел.

Другите двигатели, които се предлагат в момента, са дизелови - 1,5-литров (110 к.с.) и 1,6-литров (130 к.с.). При последния има вариант и за безстепенна скоростна кутия и задвижване 4x4.

Цените започват от 32 190 лева при най-нисък клас

на оборудване и достигат до 56 690 лева с ДДС. Тестваният автомобил е на цена от малко над 38 хил. лева (с ДДС), което го прави изключително конкурентен на пазара. Това, както и сигурността и удобството в новия модел, прави Qashqai следващата успешна стъпка към създаването на перфектния семеен автомобил. **И**

лини, система за разпознаване на пътните знаци, система за разпознаване на умората у водача, система за предупреждение при пресичане на хоризонтална маркировка без подаден мигач, система за контрол на шасито, която може да симулира работата на блокируем диференциал и система за предупреждение за удар, която активира спирачките, ако се наложи. Старт/стоп системата

cacharel

Paradise Center

гр. София,
бул. "Черни връх" №100
етаж 3

Бутик "LILIAN"

гр. Поморие,
Гранд Хотел "Поморие"
гр. Свети Влас,
Яхтено пристанище "Марина Диневи"

Дрехи с характер

Модната къща KNAPP търси начини да излезе от омагьосания кръг на свития български пазар

ЯНА КОЛЕВА

Модата, както и архитектурата е въпрос на пропорции, твърди именитата Кoko Шанел. И ако се влезем в линията и стилистиката на дизайнерската къща KNAPP, няма как да не забележим, че тя се придържа към това златно правило. Заради своя оригинален подход към дрехата през тази година дизайнерката Антония Йорданова стана носител на „Златна игла“, с която бе удостоена от Академията за мода.

Преди четири години четири приятелки решават да създадат модна марка. Те са с разнородно образование, опит и очаквания. В тази великолепна четворка от ентузиазъм и добри намерения Антония Йорданова се оказва най-здраво свързана с развитието на бранда, а другите три съоснователки – Валентина Томова, Виолета Атанасова и Яна Абросимова скоро след първите успехи на компанията променят своите житейски и професионални приоритети и се оттеглят. Не след дълго Антония намира нова опора в работата и към компанията се присъединява Кристина Бъчварова, друга нейна приятелка, с която са учили заедно в Националната гимназия за приложни изкуства „Свети Лука“, а после и в Националната художествена академия. Двете мислят и говорят на един „език“ и гледат в една посока.

Създаването в България на марка

като KNAPP е авантюра – от името и подхода към всеки детайл до представянето на бранда, които не са съобразени със спецификата на българския пазар. Антония Йорданова обаче е приела предизвикателството за налагане на различната стилистика. С други думи, KNAPP не е стъпка към масовия вкус, но фактът, че брандът се развива, показва, че битката си струва. Тази дизайнерска къща се радва на доста индивидуални клиенти от близки и далечни точки на света – Москва, Стокхолм, Париж, а дори и от Индонезия. Поръчките идват от жени с богат гардероб, в които се инвестира много. Клиентите им стигат до KNAPP благодарение на интернет и на многото споделени лайкове на тяхно облекло. Интерес към модните им колекции има и от мениджъри на именити магазини за дизайнерско облекло. Дори е имало предложени правата за продажбите на KNAPP на Балканите да бъдат откупени. Но на този етап Антония и Кристина като управляващи партньори предпочитат компанията да расте бавно, но да стъпва на сигурно, вместо да направят бърза крачка, която би могла да ги провали. Те се надяват със собствени сили да успеят да се измъкнат от омагьосания кръг на свития български пазар.

Голямата дилема за развитието на марката е дали тя, растейки, да върви в посока масовост, т. е. конфекция, в която ги тласкат големите търговци, или да запази своя бутиков облик. „Светът е пренаситен от дрехи и ако няма нишови марки, които залагат на различие, светът на модата ще се превърне в шампа. Мащабите на океана от конфекция е обидна за всеки дизайнер, който работи за индивидуалния облик на своите клиенти“, твърди Антония Йорданова, която не би желала KNAPP да се влее в големия ад на масовата текстилна и модна индустрия.

При създаването на KNAPP четирите основателки получили приятелско финансиране с което да стартират проекта си. Гласувано им е било доверие, което им дало шанс да развият марката. Скоро успели да върнат парите на меценатите, тъй като модата за тях не била финан-

Антония Йорданова е завършила специалността текстил в Националната гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“ и в Националната художествена академия. Била е моден редактор на списание ELLE България, сценарист на лайфстайл предаване по БНТ, стилист в два последователни сезона на Music Idol, както и на множество музикални видеоклипове. За нея създаването на KNAPP е естествено продължение на професионалния ѝ път.

сова авантюра, а стремеж да създават печеливш бизнес. „Добронамерената подкрепа е част от успеха за всяка марка, без някой да е длъжен да ти подава ръка, ако не върва в онова, което правиш“, уверява Антония.

KNAPP продължава да създава грехи с характер. Работят в сътрудничество с художници и техните лайт колекции се радват на силен интерес, особено през лятото. Вече две

години те са хит сред ценителите и имат нарастваща популярност. За модната линия на KNAPP е характерен изисканият силует, като акцентът е върху женствеността, интересните конструктивни решения, комбинацията от различни материали. Това, което Антония Йорданова първа направи като дизайнер, е да вкара илюстрации в грехите. Принтовете се правят с различни съвременни технологии в зависимост от спецификите на платата. Нейната дизайнерска находка е възраждането в грехата на няколко изкуства, които зареждат облеклото с емоции. През миналата година KNAPP работи

с графика Зина Неделчева, сега са „на вълна“ илюстрациите на Теодор Лозанов. Работата с двамата художници дава ясно потвърждение, че има глад за уникални колекции, които не са на фантастични цени.

Сега двете дизайнерки на KNAPP търсят нови възможности зад граница и се стремят да преодолеят гравитацията на нашия малък пазар. Показването на техни колекции в чуждестранен шоурум за дизайнерско облекло изисква да инвестират много време в това да направят своите предложения по-конвертируеми от гледна точка на размери и вкусове. За съжаление това означава да загубят контрол над всяка греха и да се откажат от възможността да я извадят по тялото на конкретния клиент. Но за да стъпят по-уверено на някой чужд пазар, е нужно екипът да се разрасне с поне още един човек, който да поеме част от огромната гоза натоваване.

Като творец Антония Йорданова се е убедила, че много красиви неща на надарени дизайнери и художници остават незабелязани и никога не намират широка популярност. За нея няма съмнение, че успехът зависи не само от таланта, а и от късмета да срещнеш точните хора на точното място и в точния момент. Към това Кико Шанел само би допълнила, че успехът често се постига от онези, които не погодират, че може да се провалят. **И**

✓ **Втален, почти тесен – това означава KNAPP на немски. Двете дизайнерки Антония Йорданова и Кристина Бъчварова държат в дрехите да има женственост и категоричен силует, детайлите да са изпипани до съвършенство, което дава облик на перфектност.**

✓ **KNAPP е марка за жените, които търсят своя различен стил и почерк. Извивките на женското тяло са на почит, те се изтъкват по най-деликатен и красив начин.**

✓ **KNAPP предлага модно облекло по индивидуален размер. Предпочитат дрехите им да са произведения на изкуството, където всеки детайл е от значение. Това е техният идеалистичен принос към модата, тази велика диктаторка.**

ПОД ЛУПА

Едно друго място

ТАТЯНА ЯВАШЕВА

Едно друго място” е поредната концептуална изложба на художничката Долорес Дилова, която тя подреди в столицната галерия „Арте”. Картините са рисувани по натура и са поглед през прозореца на нейното ателие във Велинград. Там тя прекарва всяка година по два щастливи месеца, заредени с много енергия и вдъхновение, рису-

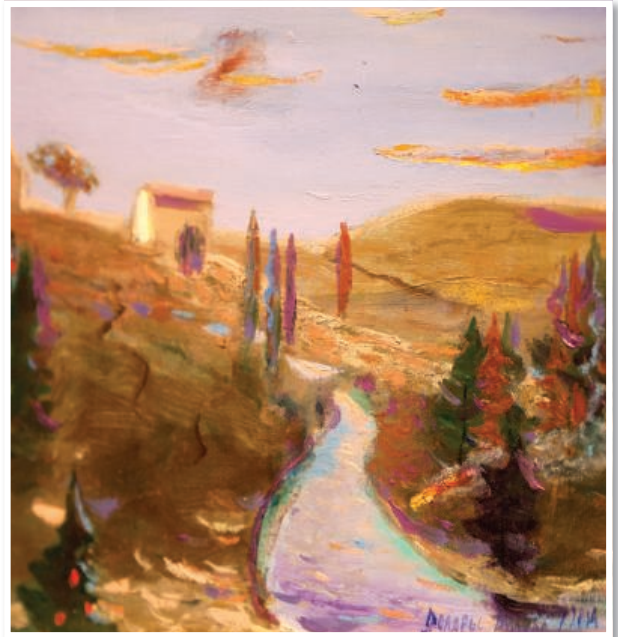
вайки илюзията за нейния любим северен черноморски бряг. „Винаги ме е примамвала гледката, която разкрива мекотата на хълмовете, сребристото зелено, бронзовите поляни, начупения терен, многото планове, мъглите, изпаренията, червените залези, медените облаци, силуетите на боровете и трите дюли на двора”, признава майсторката на четката. И не скрива, че се е поддала на изкушението да тръгне към този необичаен за нея

С широката палитра на багрите Долорес Дилова въвлеча в живописната игра на въображаемо и реално

сюжет: „Стана като бягство, откровение, страст и опиянение от непознати цветове, вдъхновени и смирени пред красотата на природата. Като

урок, в опит да открие себе си на „едно друго място“. Художникът рисува не само това, което има пред погледа си, но и онова, което вижда вътре в себе си.”

Дълго време художничката откривала своята вътрешна хармония в тюркоазените морета, пустите плажове, събраните чадъри, сребърните залежи зад любимата къща на морския бряг, а сега намерила по пътя си нови хоризонти, красиви гледки, различен пейзаж и изпитала удоволствието да рисува по натура. В новата си колекция тя е успяла по неповторим жи-

вописен начин да направи магическа игра между въображаемо и реално и да създаде празник за сетивата. И в тези картини Долорес Дилова остава вярна на фината деликатност, намираща отражение в изящния рисунък и широката палитра на багрите, от които струи поетично вдъхновение. На преден план в повечето картини има разрязани плодове,

които примамват зрителя да влезе в приказната фантазия отвъд платното.

Картини от сънищата

Мариета Кулова, дългогодишен служител на НКЖИ, представи свои творби на Централна гара София

Изгледната със страстно око, действителността се превръща в приказка (Ван Гог) – така възприема живота художничката Мариета Кулова – дългогодишен служител на Железопътна секция Горна Оряховица към НКЖИ, и това е настроението, което лъха от нейните творби.

На 29 май 2014 г. в салона на Сдружението „Клуб на железничаря“ на Централна гара София, Мариета Кулова откри изложба „Графика, рисунка, живопис“. Събитието се състоя с подкрепата на НКЖИ и премина при огромен интерес от страна на служители – колеги на художничката и нейни приятели.

Експозицията включва графични и живописни творби, поетично и лирично отразяващи света около нас през погледа на художничката.

Мариета Кулова е завършила изобразително изкуство, специалност "Графика", в класа на проф. Никола Хаджитанев във Великотърновския университет "Св. св. Кирил и Методий." След дипломирането си художничката започва работа в системата на БДЖ, а сега е в администрацията на НКЖИ. Железниците се превръщат в нейна съдба, но всяка минута от свободното си време тя отдава на голямата си страст - рисуването.

Авторката сред произведенията от изложбата „Графика, рисунка, живопис“

Изкуството е еманация на сърдечните пориви, казва Мариета Кулова

ната и чужбина.

Нещата, които представи в настоящата изложба, са от различни нейни периоди и включват чисто графични творби, пастели, рисунки с туш и живописни платна. Обича да смесва техниките и да експериментира, но дали ще

Любовта към изобразителното изкуство е наследила от своя баща - известния художник Христо Кулов. Въпреки голямата си заетост, тя успява да участва със свои работи и в организирането на редица изложби в родния си град Горна Оряховица, във Варна, Велико Търново, София, Трявна, Лозенец и други. Нейни работи са изложени и в частни галерии в редица градове. Повечето от творбите ѝ са притежание на колекционерите в стра-

са пейзажи, натюрморти или композиции, творбите ѝ винаги се отличават с деликатното усещане на една особена естетска атмосфера. Нейното друго изкушение е работата на илюстратор, създава е авторска книжка за оцветяване „Могна къща Мариета за момичета и за момчета“, направила е илюстрациите и оформлението на корицата на книгата „Карате - приложна самоотбрана“ на Росен Русев, има реализирани проекти за илюстрирани картички. Картините ѝ са наситени с положителен емоционален заряд, в съчетание с финеса, който излъчва, и усет към детайла в малките форми.

“Вдъхновение, повод и сюжет за една картина може да се намери във всичко, защото в рисуването е важно не само умениято, водеща е мисълта и чувството на автора, отношението му към околния свят. Изкуството за мен е еманация на сърдечните пориви и личното отношение на твореца към света, израз на аристократизма на човешкия дух. А най-хубавите картини са все още ненарисуваните, тези, които се раждат в мислите и сънищата и после добиват плът в образи”, казва Мариета Кулова.

SYMPHONICS CONCERTS PROUDLY PRESENTS
THE WORLD'S MOST BELOVED TENOR

ANDREA BOCELLI
a Passion for Life

НЕДЕЛЯ 31 АВГУСТ

НАЧАЛО 19:30

**СТАДИОН БЪЛГАРСКА АРМИЯ
СОФИЯ**

билети : в мрежата на [EVENTIM.BG](https://www.eventim.bg) and [andreabocelli.com/tickets](https://www.andreabocelli.com/tickets)

Пъстрата магия на Боливия

Съчетание на контрастите, най-бедната държава в Южна Америка има неповторима атмосфера, смесица от духа на инките, коката и разредения въздух високо в планините

НИЯ ИЛИЕВА

Едно от най-пъстрите, необичайни и магически места по света е Боливия. Място на контрасти и противоречия. В тази държава може за минути да се видят лукс и мизерия, богатство и крайна бедност. Половината е заета от равнини, останалата част – високи планини. Затова не е чудно, че тук се редуват няколко климатични зони и преминаването от високи към ниски температури и е въпрос на броени часове или мили. Тук са тропиците, в които може да ви завали сняг.

Ето защо и страната, въпреки че е магнит за туристите, често си печели прозвището на сурово място. През 2013 г. дори е обявена за най-неприятелски настроената към туристи страна в издание на Световния ико-

номически форум.

Боливия е считана за най-бедната южноамериканска държава и една от причините е, че няма пряк излаз на море (Боливия и Парагвай единствени от американските държави нямат такъв). Но за сметка на това спира гръх с природна красота и историческо наследство, преплетени от векове до днешни дни с магията на индианската цивилизация. Това е единствената държава в света, в която над 50% от населението са индианци. Те са предимно от племената кечуа, аймара, гуаранко. Немалка част от жителите са метиси – смесица между европейските заселници и местните. Освен на испански, местното население говори на езиците на двете основни племена – кечуа и аймара, които се считат за наследници на инките - една от най-загадъчните

цивилизации, оставили отпечатък в Боливия и до днес.

Официално столица на Боливия е Сукре. Намира се на 2700 метра надморска височина високо в планината. Градът е основан от испанците през първата половина на XVI век. И до днес там са запазени множество религиозни сгради от онова време, като например Сан Лазаро, Сан Франциско и Санто Доминго, които илюстрират сливането на местните архитектурни традиции със стилове, привнесени от Европа. Градът е и център на католицизма в Боливия. Той е задължителна спирка от туристическите обиколки на страната, най-вече заради запазените паметници на колониалната архитектура. От 1991 г. Сукре е под егидата на ЮНЕСКО.

Формалната и административна столица е Ла Пас. Той е разположен

Столицата Сукре от птичи поглед

Пазарът на вещиците, в дъното се вижда сградата на Музея на коката

още по-нависоко – на 3600 метра надморска височина, което го нарежда на първо място като най-високо разположената столица в целия свят. Градът е основан от Алонсо де Мендоса през 1548 г. като пункт за почивка по пътя между Потоси и Куско. Пълното име на града, избрано от конкистадорите, е Нуестра Сеньора Де Ла Пас, целяло да отбележи настъпилия мир в страната след гражданската война между конкистадорите (на испански La paz означава мир).

Ла Пас става фактическа столица на Боливия през 1898 г., когато новоизбраният президент Хосе де Мануел Пандо премества тук седалището на правителството и президентството.

В града има доста забележителности, които може да се разгледат, затова за по-пълноценен престой са необходими поне няколко дни.

Най-екзотичното преживяване безспорно е посещението на пазара на вещиците – Ел меркадо де лас брухас (El Mercado de las Brujas), познат и още като пазар на знахарите (La Hechicera). Той се намира между улица „Линарес Сегарнага“ и Санта Круз. На това място човек може да се почувства наистина като в средните векове, защото тук се предлагат магия, заклинания, афродизиаци, билки и какви ли не вълшебни амулети и предмети. За някои част от „артикулите“ на пазара може да представляват по-неприятна гледка, защото често ще видите изсушени жаби или дори един от най-популярните амулети - мъртвите ембриони на ламы. Вярва се, че заравянето на тези зародиши под земята на нова постройка е свещен дар за богинята Пачамама.

На пазара обикалят гледачки, които предсказват бъдещето срещу скромно възнаграждение, правят и магия за любов или успешен бизнес, според нуждите на клиента.

Билките имат основно място тук, като знахарите твърдят, че са запазили древните индиански познания за лековитата сила на растенията и алтернативната медицина.

Задължително е да се знае, че местните са доста негативно настроени към снимането им. Затова, ако турист пожелае да ги снима, е добре първо да прояви известна щедрост и да даде малък бакшиш. В противен случай рискува да си навлече гнева на местните, които замерят с каквото им попадне под ръка или дори току-виж направят някоя лоша магия или заклинание.

Специфично обличените дами с традиционни носии тук се наричат чолитас на боливиийски диалект. Отличителна част от облеклото им са дългите шарени поли в почти несъвместими цветови комбинации, плитки до кръста и тъмна шапчица на главата, пъстри шалове или наметала.

Коката

На пазара свободно се продава кока, както и в цялата страна. Към растението тук има определен култ и то се счита донякъде за традиционно и дори свещено. Не само на

пазара, но и в бакалийки може да се купи свободно.

Коката е съществен елемент от природната медицина. Използва се също и за направата на дъвки, вина, шампоани, паста за зъби. Има дори и кока бисквитки и сладкиши. Това растение заема специално място в духовността на боливиийците и в техните ритуали. Някои местни гагатели четат по листата му, за да предскажат бъдещето. Споделянето на листата от кока е форма на социални връзки. Те са задължителни, когато се прави предложение за женитба - тогава мъжът дава листа от кока на една жена, за да поиска ръката ѝ.

Всъщност, най-честото приложение на коката, както много от туристите бързо разбират, е да пребори симптомите на височинната болест. Заради високата надморска височина тук често човек може да изпита неразположение, главоболие, гадене. Дъвченето на кока или пиенето на чай помагат да се преодолеят тези неприятни симптоми.

В Ла Пас може да посетите Музея на коката (Museo de la Coca). Скрит е в едно от най-туристическите места, близо до вещерския пазар. Ес-

Руините на платформата Каласасая

Чолитас с традиционните носии

мествено, на края на посещението може да се консумира и кока.

Сред първите спирки за туристите в Ла Пас са още площадите „Пласа Мурильо“ и „Пласа де Армас“. Там се намира градската катедрала, великолепната базилика Нуестра Сеньора де Ла Пас, дворецът на правосъдието и президентският палат „Паласио Комудо“, наричан още и Изгорелия дворец, тъй като в края на XIX век бил подпален и изгорен по време на бунт на индианците. Площадите са наобиколени от старинни сгради в бароков и неокласически стил и са неразделна част от общия пейзаж. Заслужава си да се посети и Националният музей на изобразителното изкуство, построен през 1775 г.

Храмът Санто Доминго е издигнат в далечната 1609 г., а дворецът Диес де Медина (1775 г.) е друго често посещавано място в града.

На около 30-ина километра извън Ла Пас е едно магическо място - Валье де ла Луна (Лунната долина). Естествената ерозия е съз-

Долината на луната с причудливите си форми

дала най-странните геологически образувания на планетата. Минералното съдържание е различно във всяко скално образувание, придавайки различни цветове на каменните форми и създавайки различни оптични илюзии. Пътешествието до Лунната долина може да бъде добър нагледен урок за това как е протекла еволюцията на Земята.

Безспорно обаче най-голямата и популярна забележителност на Боливия е Солената пустиня - Salar de Uyuni. Това е най-голямата солена пустиня на света с площ от 12 000 кв. км. и 9-10 метра дебелина на соления слой и се намира в южната част на стра-

ната, близо до границата с Аржентина и Чили. Някога, в праисторически времена, тази територия е била огромно море. Тогава водата се е изпарила и се е родило едно чудо на природата.

Селцето Колчани е „официалният вход“ на Солената пустиня, където може да се проследи процесът на добив и опаковане на солта в доста първобитни условия. И тук, както навсякъде в Южна Америка, е добре да се остави по нещо на местните, за да бъдат снимани. Такава е традицията. В Колчани преминаващите туристи могат да се подслонят в една от построените от солни тухли къщички. Опасност да се разтопят няма, защото тук почти никога не вали дъжж. >

Пуерта дел сол - Портата на слънцето на Тиахуанаку

Сред останалите места, които е интересно да се посетят в Боливия, а и са

ПАМЕТНИЦИ НА КУЛТУРАТА

под защитата на ЮНЕСКО, е и град Потоси. Известен е като най-високия обитаван град в света с население над 100 000 жители. Разположен е на 4090 м надморска височина. Градът е основан през 1545 г. като миньорски град. Скоро след това селището се разраства и достига население от 200 000 жители, с което се нарежда сред най-големите градове в Южна Америка. Бързото му развитие се дължи на богатите залежи от сребърна руда. За дълго време тези рудници са били основни за доставките на сребро в Испания. През XVI век Потоси е бил най-голямата индустриална зона в света със своите хидравлични съоръжения за добив на сребърна руда.

Днес в мините на Потоси за туристите се предлагат доста силни изживявания. Тук те могат да си купят малко динамит, който да взривят срещу скромен бакшиш за миньорите.

Основните забележителности на града са индустриалният паметник Серо-Рико, където необходимата вода е набавяна чрез сложна система от акведукти и изкуствени водоеми, колониалният град и прилежащият Монетен дворец, църквите Сан Лоренцо и Сан Бенито. Първата датира от XVII в. и в нея най-впечатляващи са гърбените гравюри на метисите, докато втората е известна с красивата барокова дърворезба на входната си врата. Сред забележителностите е и катедралата на града, която датира от 1600 г. Тя има доста запазен вид навече заради направената през първата половина на XIX в. реконструкция.

ИНКИТЕ

И, разбира се, когато говорим за Боливия, не може да не се спомене цивилизацията на древните инки. Едно от свещените места за племето е езерото Титикака, което се намира високо в Андите, на границата между Перу и Боливия.

Титикака е остров в едноименното езеро, намиращо се в Андите на 3812 м надморска височина. Разположено е в Северозападна Боливия, но част от езерото е на територията на Перу.

Мястото е открито за европейците от Диего де Алмагро, който от Куско (столицата на инките) поема в южна посока с отряда си, за да търси злато. Вместо това той открива тюркоазено езеро, по което плават тръстиковите лодки на местното население - племето аймара.

Езерото се използва за риболов и транспорт, а островът е населен с разнообразен животински свят – главно земноводни и птици. Съвременните обитатели са единствените оцелели потомци на народа, който е построил вечния град Тиахуанако. Днес те продължават да живеят като предците си, придвижвайки се с ръчно изработени тръстикови лодки и изхранвайки се с картофи, царевича и риба.

Езерото Титикака се счита за свещено от инките. Според техните вярвания тук е роден първият инка крал Манко Капак. Пак според древните предания светът е сътворен

именно в Титикака. Бог Виракоча излязъл от езерото и наредил на слънцето (inti), луната (Mama Kilya) и звездите да изгреят, след това отишъл до Тиахуанако, за да създаде първите хора Манко Капак и Мама Окло. „Адам и Ева“ на инките били създадени от камък, а бог Виракоча им вдъхнал живот, заповядавайки им да тръгнат и да населят света. Езерото Титикака за инките било тяхното рождено място, към което техните духове се връщали след смъртта.

Град Тиахуанако днес също е под егидата на ЮНЕСКО. Той е столица на могъща империя до пристигането на испанците в Боливия, която владее огромни територии, разположени в Южните Анди и техните подножия. Тя достига апогея на развитието си в периода от V до IX век от новата ера. Паметниците свидетелстват за културната и политическата значимост на тази цивилизация, която се

Пътят на смъртта се вие опасно

отличава от всички групи цивилизации, съществували преди пристигането на испанците. Тъй като жителите на Тиахуанако не са имали писменост, не са оставени никакви писмени документи. Империята се разпада около 1100 г. Една от архитектурните забележителности, останали от древната цивилизация, е пирамидата от груби камъни, наречена Акапана. Нейната основа е изработена от перфектно нарязани и идеално пасващи си каменни блокове. Съществуват и 6 тераси във формата на буквата „Т“ с вертикални колони. Подовете са направени от кал.

В продължение на векове тези разкопки не са опазвани и са разграбвани и използвани за упражнения на военни части. Днес мястото е покровителствано от боливийското правителство и е включено в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. Наблизо до пирамидата са и руините на Пума Пунку, платформата Каласасая и Подземният храм, считани за чудесата на архитектурата и цивилизацията в Тиахуанако.

На южния бряг на Титикака е боливийският град Копакабана (да не се бърка с едноименния плаж в Рио де Жанейро), който се счита за люлка на цивилизацията на инките.

Основна забележителност в града е катедралата, посветена на Девата от Копакабана, датираща от XVI век. В катедралата се помещава известната статуя на Дева Мария от тъмно дърво и със златна корона, известна и като Черната мадона. Тя е считана за покровителка на Боливия и местните са превърнали преклонението пред нея в култ.

Островът на слънцето е друго съществено място. До него може да се стигне с лодки, които редовно отпътуват от град Копакабана. Според легендите Островът на слънцето

се счита за мястото, на което се е зародила цивилизацията на инките. Днес на това късче земя са запазени над 180 дървени руини от времето на инките. Интересното е, че на острова не се движат превозни средства, а близо 800-те местни семейства, които го обитават, се препитават ос-

Солената пустиня

Хотел от солни тухлички

новно с риболов, земеделие и туризъм.

За любителите на природните красоти задължителна спирка от обиколката на Боливия е Червеното езеро, известно още като Лагуна Колорада. Причината за неговото наименование е тъмночервеникавият цвят на езерната вода. Той се дължи на водораслите и на утаечните земни пластове по дъното му.

Лагуна Колорада представлява соленоводно езеро с плитки води, разположено в планинската верига Анди, в красивия Национален резерват на фауната – „Егуардо Авароа“. Тук мо-

гат да бъдат видени едни от най-интересните представители на птиците – розовото фламинго. На фона на червената вода на езерото изпъкват няколко малки островчета, съставени от боракс – минерално вещество с бял оттенък.

Средната дълбочина на Червеното езеро е само половин метър. Това позволява цялостното му обитаване от фламинго и червеникавия му оттенък. Надморската дълбочина на Лагуна Колорада достига само 4500м. Въпреки плитките води на езерото, ако се приближите отблизо, ще усетите каква красота се крие в него. Езерното дъно отразява пъстра гама цветове и създава усещането, че се възледгате в цветна гъга.

За любителите на силните усещания задължително е да изминат

ПЪТЯ НА СМЪРТТА

Известен още като Yungas Road, той започва от Ла Пас и стига до тропическите гори на Амазонка - район в северната част на страната. 64 километра, спускащи се от заснежен планински район на височина 4700 м до 1100 м, в субтропичния топъл район на град Коройко (Coroico). Затова и температурите при преминаването му варират от минус 5 градуса до плюс 30. Ел Камино де ла Муерте е построен през 1910 г. от парагвайски затворници, за да свърже северните тропични гори на Боливия със столицата Ла Пас. Пътят е широк не повече от 3-3,5 метра, а ако човек падне, надолу го очаква 600 метра стръмна пропаст и река. По пътя рядко минават превозни средства, защото за тях е прекалено тясно и опасно. Годишно тук намират смъртта си между 200 и 300 души. За разлика от автомобилистите обаче, феновете на планинското колоездене са често срещана гледка тук. Спускането може да отнеме и 5 часа, но е изживяване за цял живот. **И**

РЕСТОРАНТ ЕДНО ВРЕМЕ

ЕЗЕРОТО АРИАНА

НИЕ РАБОТИМ САМО С
НАТУРАЛНИ ПРОДУКТИ

За резервации и доставки по домовете:

0888 22 33 55

КМЕТ НА МЕСЕЦА

**Градоначалници влизат в битка за
„Кмет на месеца“! Десет от тях ще се
борят за титлата в две категории!
Гласувайте всеки месец**

www.kmeta.bg

ECONOMYMAGAZINE.BG

С НОВА ВИЗИЯ В МРЕЖАТА

Четете на EconomyMagazine.bg пълния архив на списание Икономика на български, руски и английски език